

Pensioenfonds
Detailhandel

Jaarverslag 2024

Voorbereidingen op
overstap naar de nieuwe
pensioenregeling
in volle gang

Pensioenfonds
Detailhandel

Jaarverslag 2024

Inhoud

BESTUURSVERSLAG

Kerncijfers..... 06

Missie, visie en strategie..... 09

Voorwoord..... 10

2024 in vogelvucht..... 12

1. Voorbereidingen Wet Toekomst Pensioenen: een omvangrijk traject..... 14

2. Ontwikkelingen dekkingsgraad..... 19

3. Pensioenregeling in het kort..... 25

4. Communicatie..... 29

5. Financieel Beleid..... 33

 Uitvoeringskosten..... 63

6. Risicomanagement..... 70

7. Goed pensioenfondsbestuur..... 81

8. Code Pensioenfondsen..... 84

9. Verslag van het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht..... 91

JAARREKENING

10. Jaarrekening..... 102

 Balans per 31 december 2024..... 104

 Staat van baten en lasten..... 105

 Kasstroomoverzicht..... 106

11. Overige gegevens..... 148

 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten..... 150

 Actuariële verklaring..... 150

 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant..... 152

12. Bijlagen..... 164

 Bijlage 1. Meerjarenoverzicht..... 166

 Bijlage 2. Over het pensioenfonds..... 167

 Bijlage 3. Rapportagenormen Code Pensioenfondsen..... 172

 Bijlage 4. SFDR RTS Annex IV..... 174

Kerncijfers

Cijfers 2024 in een oogopslag

Van de reserves tot de uitkeringen. Van het belegd vermogen tot de beleggingsovereenkomsten.
Dit zijn kerncijfers van Pensioenfonds Detailhandel in 2024.

Kerncijfers (bedragen x € 1.000)

Aantallen deelnemers	2024	2023	2022	2021	2020
Actieve deelnemer (inclusief AO)	366.980	363.374	352.551	335.461	310.044
Gepensioneerden	168.771	158.579	152.700	132.127	120.090
Gewezen deelnemers	751.937	828.360	962.568	842.448	810.087
Totaal	1.287.688	1.350.313	1.467.819	1.310.036	1.240.221
Aantal werkgevers	33.326	32.399	31.543	30.923	31.752
Aanwezige dekkingsgraad	117,2%	118,4%	117,5%	118,5%	110,9%
Beleidsdekkingsgraad	121,8%	121,9%	121,9%	114,5%	105,5%
Vereiste dekkingsgraad	118,7%	118,9%	120,0%	117,8%	118,0%
Voorziening pensioenverplichting	28.811.331	25.840.261	23.818.125	27.868.428	29.038.101
Pensioenvermogen	33.779.703	30.589.416	27.979.037	33.027.838	31.972.398
Beleggingsopbrengsten	2.753.318	2.504.828	-10.042.607	351.552	3.938.484
Resultaat	219.217	588.243	-998.498	1.998.154	151.561
Reserves	4.968.372	4.749.155	4.160.912	5.159.410	3.161.256
Bruto rendement op totale beleggingen	9,2%	9,1%	-26,9%	1,2%	14,2%
Benchmark	9,6%	9,3%	-27,3%	1,2%	13,8%
Bruto rendement op beleggingen exclusief valuta en rente hedge	10,8%	10,4%	-14,7%	10,3%	4,4%
Z-score	-0,26%	-0,08%	0,28%	-0,02%	0,34%

Kostenratio's	2024	2023	2022	2021	2020
Pensioenuitvoeringskosten	47.453	41.950	40.854	41.286	41.484
Per norm deelnemer in EUR	88,6	80,4	80,5	88,3	96,4
Vermogensbeheerkosten (inclusief transactiekosten)	52.025	46.230	57.616	42.064	48.290
Vermogensbeheerkosten in %	0,12%	0,12%	0,13%	0,10%	0,11%
Transactiekosten in %	0,04%	0,04%	0,06%	0,03%	0,05%
Totale kosten in procenten over beheerd vermogen	0,16%	0,16%	0,19%	0,13%	0,16%

Premie en uitkeringen	2024	2023	2022	2021	2020
Feitelijke premie	1.142.706	1.075.302	991.466	857.286	781.821
Zuiver kostendekkende premie	1.259.582	1.009.169	1.446.088	1.320.331	1.231.120
Gedempte kostendekkende premie	1.041.183	1.059.460	960.561	826.496	616.784
Uitkeringen (inclusief afkopen)	565.645	533.735	471.520	396.377	390.229

Missie, visie en strategie

Missie

Doel van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel (Pensioenfonds Detailhandel) is om haar verplichtingen naar actieve deelnemers, gewezen deelnemers (slapers) en pensioengerechtigden na te komen. Deze vloeien voort uit de pensioenovereenkomsten en -reglementen en dienen overeenkomstig de statuten en relevante wetgeving te worden uitgevoerd en tevens in lijn te zijn met de voorwaarden uit de verplichtstelling.

Visie

Het pensioenfonds is van mening dat zij op weg is naar:

- I. Een consolidatie van pensioenfondsen, met name binnen de marktsectoren van bedrijfstakpensioenfondsen. In de sectoren waar handel wordt gedreven wil Pensioenfonds Detailhandel een leidende rol spelen.
- II. Een premieregeling met een combinatie van collectieve en individuele elementen.
- III. Het continu [foutloos] online en real-time beschikbaar zijn (en bereikbaar zijn voor) van de (toekomstige)pensioensituatie van de deelnemer.
- IV. Afnemende marktwerking in de commerciële pensioenuitvoering.
- V. Een omgeving waar de technologie en data een cruciale rol spelen.
- VI. Een omgeving waar maatschappelijk verantwoord beleggen de norm is.
- VII. Een omgeving waar kosten, zorg- en informatieplicht bepalen of de deelnemer zijn pensioen goed geregeld heeft.

Strategie

De wijze waarop Pensioenfonds Detailhandel met bovenstaande ontwikkelingen wil omgaan, is te kiezen voor partijen die passen bij deze visie. De snel veranderende wereld, gedreven door technologie en informatie (en de mogelijkheden die daardoor ontstaan), zorgen voor hogere verwachtingen van deelnemers en werkgevers. Dit betekent dat onze organisatie zo wendbaar mogelijk moet zijn. Dit betekent in het algemeen dat technologie en gebruik van data om de dienstverlening te verbeteren als een drijvende kracht wordt gezien en verantwoord ondernemen niet alleen wordt beleden maar ook zichtbaar is. Om die reden is een strategie & executiemodel ontwikkeld, waarbij het mogelijk is om kort cyclisch te sturen door middel van projecten. Voor het jaar 2024 betreft dit, evenals in 2023, met name de verdere investeringen in het pensioenplatform en de voorbereidingen voor het nieuwe pensioencontract.

In bijlage 2 "Over het pensioenfonds" worden de karakteristieken van het pensioenfonds beschreven, inclusief een beschrijving van hoe het pensioenfonds is georganiseerd. De bijlage vermeldt hierbij ook de samenstelling van het Bestuur, de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan per 31 december 2024. Daarnaast gaat de bijlage in op de rol van de sleutelfunctiehouders en hun werkzaamheden in 2024.

Voorwoord

2024: voorbereiding én vooruitgang

2 024 was een jaar van betekenisvolle stappen richting de toekomst. De invoering van de Wet toekomst pensioenen liep daarbij als een rode draad door het jaar. Al in 2023 bereikten werkgevers- en werknemersorganisaties overeenstemming over de inrichting van de nieuwe pensioenregeling. Op basis van die afspraken stelden de sociale partners in 2024 het transitieplan op. Pensioenfonds Detailhandel toetste of de voorgestelde regeling uitvoerbaar en wettelijk haalbaar is, en bereidde de uitvoering zorgvuldig voor.

Het volledige transitieplan is gepubliceerd op onze website. Voor deelnemers is daarnaast een toegankelijke samenvatting beschikbaar, waarin de hoofdlijnen overzichtelijk zijn weergegeven.

2024 stond vervolgens in het teken van verdere uitwerking en zorgvuldige voorbereiding. In nauwe samenwerking met sociale partners werkten we aan de praktische invulling van de nieuwe regeling en maakten we de contouren van het toekomstige stelsel steeds concreter.

Tegelijkertijd bleef de basis stevig. Pensioenfonds Detailhandel behaalde in 2024 een beleggingsrendement van 9,2 procent, vooral dankzij sterke prestaties op de aandelenmarkten. De rente daalde licht in 2024 en per 1 januari 2025 zijn de pensioenen verhoogd met 1,3 procent.

Hierdoor stegen onze verplichtingen. Deze stegen ook door aanpassing van grondslagen. De dekkingsgraad daalde in 2024 van 118,4 procent naar 117,2 procent. De uitgangspositie voor de komende transitie blijft daarmee goed.

Ook op andere terreinen zetten we stappen vooruit. Per 1 januari 2024 begint de opbouw al vanaf 18 jaar en blijft de premie ongewijzigd op 24,75 procent. Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen gaven we onze koers verder richting. Zo werd de green bond-portefeuille herzien, introduceerden we een nieuwe vastgoedbenchmark gericht op een lagere CO₂-uitstoot en gingen we in gesprek met deelnemers over duurzaam beleggen.

Onze dienstverlening kreeg daarnaast volop aandacht. Het klantcontactcentrum is verder geprofessionaliseerd en de vernieuwde persoonlijke pensioenomgeving is inmiddels in gebruik. Ook de verlenging van onze ISO 27001-certificering onderstreept dat de informatiebeveiliging opnieuw voldoet aan de hoogste standaarden.

2024 was daarmee een jaar van bouwen én bijsturen—met oog voor verandering én continuïteit. In 2025 zetten we die lijn voort, met volle focus op een zorgvuldige transitie en het belang van onze deelnemers als uitgangspunt.

Selma Skalli en Rob Schreur

Voorzitters Pensioenfonds Detailhandel

2024 in vogelvlucht

2024 stond opnieuw in het teken van de voorbereidingen op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Een jaar waarin veel besluiten zijn genomen en belangrijke stappen zijn gezet richting de transitie in januari 2026. Maar ook een jaar waarin de prestaties van het pensioenfonds solide bleven.

Beleggingsrendement

De financiële markten hebben zich in 2024 opnieuw positief ontwikkeld. Het fonds behaalde een bruto beleggingsrendement van 9,2 procent (0,1 procentpunt meer dan in 2023) met aandelen als grootste aanjager. Deze lieten een rendement zien van maar liefst 25,3 procent. Obligaties noteerden een rendement van 2,3 procent. Het sterke gemiddelde rendement draagt bij aan de financiële gezondheid van het fonds en vormt een solide basis voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Rente bleef laag

Bij de start van 2024 bedroeg de gemiddelde rekenrente 2,2 procent om gedurende het jaar iets te dalen naar 2,0 procent. Een gedaalde rente is nadelig voor een pensioenfonds. Immers: hoe lager de rente, hoe hoger het bedrag dat het fonds vandaag hoeft te reserveren om de toekomstige pensioenen te kunnen betalen.

Dekkingsgraad gedaald

Onze dekkingsgraad daalde in 2024 van 118,4 procent eind 2023 naar 117,2 procent eind 2024 onder meer als gevolg van een licht gedaalde rente, een verhoging van de pensioenen met 1,3 procent per 1 januari 2025, een aanpassing van de te hanteren overlevingsgrondslagen, een verhoging van de opslag voor toekomstige administratie- en excassokosten en het met terugwerkende kracht toekennen van pensioenopbouw aan iedereen die vóór 1-1-2014 deelnemer is geweest en arbeidsongeschikt blijkt te zijn geweest. Een hogere dekkingsgraad betekent dat het fonds beter in

staat is om toekomstige pensioenen uit te keren en geeft ruimte om straks bij het invaren een buffer te verdelen onder deelnemers. Om pensioenen te laten meegroeien met de prijsstijgingen moeten pensioenfondsen volgens de wet minstens een beleidsdekkingsgraad van 110 procent hebben. Vanaf dat moment mag een gedeeltelijke indexatie worden doorgevoerd.

Indexatie pensioenen

De pensioenen zijn per 1 januari 2025 verhoogd met 1,3 procent. De inflatie waarop het pensioenfonds de verhoging baseert, bedroeg 2,7 procent. Het pensioenfonds heeft dus niet een volledige inflatiecompensatie kunnen geven, maar heeft met de verhoging wel het maximale gedaan wat gezien de financiële positie van het fonds en binnen de wettelijke en beleidsmatige kaders mogelijk was. Per 1 januari 2024 werden de pensioenen met 3,3 procent verhoogd.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw was 1,622 procent in 2024. Het bestuur heeft besloten dat de pensioenopbouw voor 2025 met 1,622 procent ongewijzigd zal blijven. Ook de pensioenpremie voor de verplichte regeling blijft in 2025 gelijk: 24,75 procent. Wat wél is veranderd, is dat vanaf 2024 werknemers al vanaf hun achttiende jaar pensioen opbouwen (voorheen vanaf twintig jaar). Dit is een belangrijke verbetering, zeker in een sector als de detailhandel met veel jonge werknemers. Ook is de regeling rondom het wezenpensioen met ingang van 2025 aangepast in lijn met de nieuwe pensioenwetgeving. Een wezenpensioen eindigt nu op 25-jarige leeftijd in plaats van op 18-jarige leeftijd met verlenging tot 27 jaar als de wees studeert.

Invoering nieuwe pensioenwet

De voorbereidingen voor de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) zijn in volle gang. In 2024 is het pensioenfonds verdergegaan met de inrichting

van de nieuwe pensioenregeling die onder Wtp uitgevoerd zal gaan worden. Het pensioenfonds heeft hiervoor gedurende het jaar diverse deelbesluiten genomen, onder andere over de risicohouding, het beleggingsbeleid en de compensatieregeling. Ook heeft het pensioenfonds aan De Nederlandsche Bank (DNB) verzocht om als voorbereiding op het invaren partiële beoordelingen te doen op de onderwerpen Risicohouding en Datakwaliteit. De beoordeling op deze onderwerpen is op het moment van schrijven van dit verslag nog niet afgerond door DNB. De sociale partners hebben in de zomer van 2024 het transitieplan gepubliceerd. Een belangrijke mijlpaal. Verder werd er in 2024 door het pensioenfonds hard gewerkt aan het implementatieplan, dat een essentieel onderdeel is om te kunnen invaren. Het gehele proces vraagt veel afstemming tussen bestuur, sociale partners, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan, de toezichthouders en onze uitvoerders.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Op het gebied van duurzaamheid organiseerde het fonds een Deelnemersdialoog. Deelnemers gingen op drie verschillende dagen met elkaar in gesprek over verantwoord beleggen met als doel het beleggingsbeleid van het pensioenfonds nog meer in lijn te brengen met de wensen van onze deelnemers. Uit de Deelnemersdialoog kwamen 49 aanbevelingen die volledig door het bestuur zijn overgenomen.

Verder heeft het pensioenfonds in 2024 nieuwe duurzame benchmarks geïmplementeerd in haar beursgenoteerde vastgoedportefeuille en haar green bond portefeuille.

ISO 27001 gecertificeerd

Het fonds is in 2024 opnieuw ISO 27001-gecertificeerd. Deze hercertificering bevestigt dat onze informatiebeveiliging nog steeds voldoet aan internationale standaarden. ISO 27001 is opgenomen in het risicomanagementraamwerk van het fonds en wordt regelmatig getoetst.

Nieuwe website

In 2024 heeft het pensioenfonds ook gewerkt aan een nieuwe website. De livegang hiervan is gepland voor het derde kwartaal van 2025. De website biedt deelnemers betere toegang tot informatie, met verbeterde vormgeving en functionaliteit. Ook is de nieuwe persoonlijke pensioenomgeving voor deelnemers vernieuwd. Deze ging in februari 2025 al live. Het deelnemersportaal is nu wat 'look and feel' betreft in lijn gebracht met de rest van de site.

Betere service voor deelnemers

Om de klanttevredenheid te verhogen, is in 2024 het klantcontactcentrum uitbesteed aan een gespecialiseerde partij. Deze professionalisering moet leiden tot snellere en klantvriendelijkere service, in aanloop naar de invoering van het nieuwe pensioenstelsel.

Belangrijke stappen gezet richting de nieuwe pensioenregeling

1.

Voorbereidingen Wet toekomst pensioenen: een omvangrijk traject

De invoering van de nieuwe pensioenwet (Wet toekomst pensioenen, hierna Wtp) is een ingrijpende transformatie.

Er is ook in 2024 veel werk gaan zitten in de (voorbereidende) werkzaamheden voor de Wtp. Ieder pensioenfonds moet niet alleen een nieuwe regeling opleveren, maar ook bewijzen dat alle keuzes zorgvuldig zijn gemaakt. Ondanks deze uitdagingen blijft het doel helder: een soepele en verantwoorde overgang naar het nieuwe stelsel. In de zomer van 2024 hebben de sociale partners het transitieplan afgerond. Dit plan omvat alle keuzes van de sociale partners over onder andere de pensioenregeling, de compensatie, wel of niet invaren en de premie. Een samenvatting van het transitieplan staat op de website. Het is vervolgens aan het bestuur om bijvoorbeeld de risicohouding te bepalen.

Genomen (deel)besluiten

In 2024 lag de focus op het nemen van (deel) besluiten over de (inrichting van de) nieuwe pensioenregeling. Het bestuur heeft in 2024 onder andere besluiten genomen over het beleggingsbeleid, de risicohouding, de solidariteitsreserve, de invulling van de zogenaamde uitkeringsfase en de compensatieregeling. Daarnaast speelde datakwaliteit een belangrijke rol om te mogen invaren.

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vindt plaats onder toezicht van DNB. En om over te gaan naar het nieuwe stelsel inclusief invaren dient er bij DNB een set van documenten aangeleverd te worden die positief beoordeeld dienen te worden. Om niet alles in een keer in te dienen biedt DNB de mogelijkheid om delen te laten beoordelen (partiële beoordeling). Het afgelopen jaar heeft het bestuur gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en de besluiten over risicohouding en datakwaliteit al voorgelegd. Dit helpt bij de voorbereiding op het voorgenomen invaren op 1 januari 2026.

Er moeten kortom heel wat besluiten worden genomen voordat de transitie doorgang kan vinden. Daar is veel overleg en vaak in- en toestemming voor nodig van de bij het pensioenfonds betrokken organen, waaronder de Raad van Toezicht, het Verantwoordingsorgaan (VO) en de sociale partners. Al deze partijen spelen een actieve rol in de besluitvorming. Ook dienen de zogenoemde Sleutelfunctiehouders een (risico)opinie af te geven op voorgenomen besluiten. Dit alles om zorgvuldige besluitvorming te borgen.

Systemen moeten Wtp-proof zijn

Naast het programma om te komen tot zorgvuldige besluitvorming is onderdeel van het totale programma P15, er het zogenoemde NPS project. NPS heeft tot doel de nieuwe pensioenregeling te bouwen en testen (rekenkern, processen en aansluiting vermogensbeheer), de pre-TUPO (prognose) brieven op te stellen en te versturen en een soepele migratie (go-live) te verzorgen.

Overall planning en risico's

Op het moment van verschijnen van het jaarverslag, eind juni 2025, zijn de resterende documenten bij DNB ingediend voor beoordeling. Voor NPS is de planning dat er tot aan de zomer wordt getest en vervolgens end-to-end testing plaatsvindt over de hele keten inclusief schaduwdraaien. In september 2025 zal er een laatste go/no go besluit plaatsvinden voor het overgaan op 1 januari 2026. Dan is het moment aangebroken om te besluiten of het verantwoord is om op 1-1-2026 over te gaan, of wordt er uitgesteld. Vanzelfsprekend is een tijdig groen licht van DNB noodzakelijk om überhaupt over te gaan, maar ook of er niet teveel openstaande issues zijn die perse moeten worden opgelost.

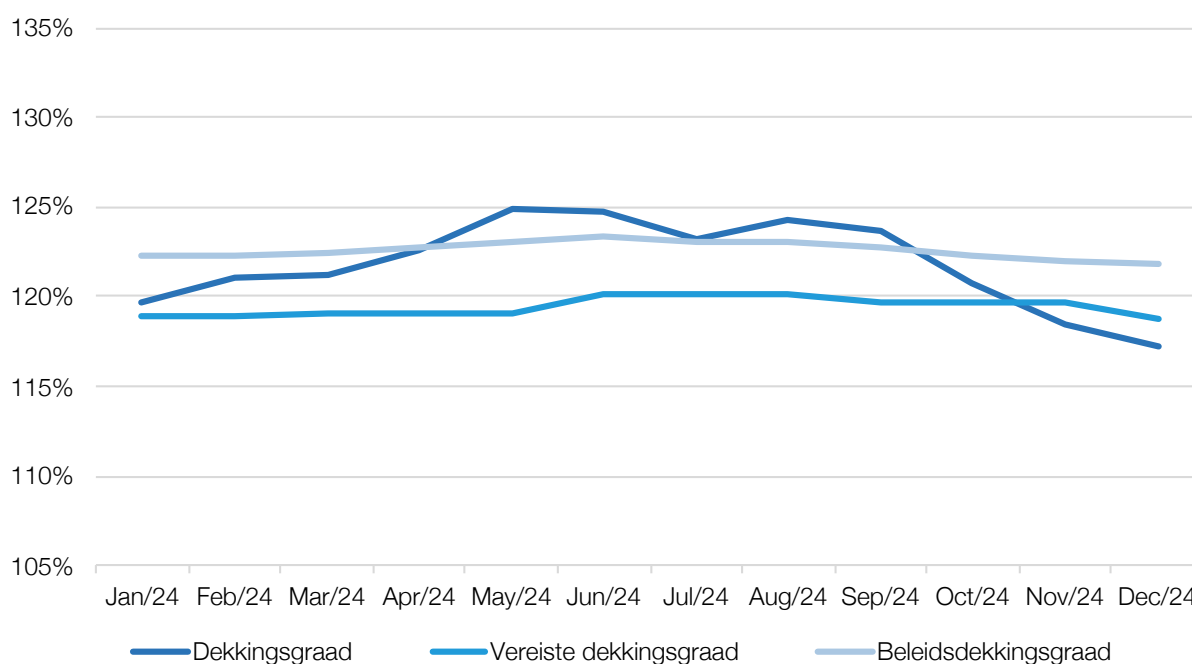

2.

Ontwikkelingen dekkingsgraad

Ontwikkelingen dekkingsgraad

Met de dekkingsgraad wordt getoond of een pensioenfonds genoeg geld heeft om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. De dekkingsgraad wordt berekend door alle bezittingen van het pensioenfonds te delen door de pensioenverplichtingen (de pensioenaanspraken en -rechten van alle actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden). De dekkingsgraad wordt uitgedrukt in een percentage.

De dekkingsgraad is in 2024 gedaald van 118,4 procent ultimo 2023 naar 117,2 procent ultimo 2024

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad wordt maandelijks bepaald. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter de financiële situatie. De dekkingsgraad kan behoorlijk schommelen. Deze schommelingen komen onder andere door ontwikkelingen op de financiële markten en de rente. Bij een lagere rente moet het pensioenfonds meer geld in kas hebben om in de toekomst alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Dit heeft een negatief effect op de dekkingsgraad. Stijgen de opbrengsten uit beleggingen? Dan neemt de hoeveelheid geld in kas toe en heeft dit een positief effect op de dekkingsgraad.

De dekkingsgraad is in 2024 gedaald van 118,4 procent ultimo 2023 naar 117,2 procent ultimo 2024.

In 2024 is de gemiddelde rekenrente gedaald van 2,2 procent naar 2,0 procent, waardoor de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds in waarde zijn gestegen. Dit heeft een negatieve impact op de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. In de jaarrekening is de uitsplitsing van de ontwikkeling van de dekkingsgraad te zien.

In november 2024 is besloten om per 1 januari 2025 een toeslag op de pensioenen te verlenen van 1,3 procent. Deze toeslag is voor het eerst verwerkt in de dekkingsgraad per eind november 2024, en zorgde voor een daling van de dekkingsgraad. Daarnaast zijn per 31 december 2024 de te hanteren overlevingsgrondslagen aangepast. Dit zorgde voor een daling van de dekkingsgraad. Van deelnemers die vóór 1-1-2014 gewezen deelnemer zijn geworden weet het pensioenfonds niet of zij mogelijk arbeidsongeschikt zijn en recht hebben op premievrije voortzetting van pensioenopbouw. Dit werd voorheen bij pensioeningang beoordeeld en alsnog toegekend als er recht was op premievrije voortzetting. Het pensioenfonds heeft iedereen die vóór 1-1-2014 deelnemer is geweest en arbeidsongeschikt blijkt te zijn geweest met terugwerkende kracht pensioenopbouw toegekend. Dit zorgde voor een daling van de dekkingsgraad. Per saldo is de dekkingsgraad met 1,2 procentpunt gedaald in 2024.

De dekkingsgraad heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	2024	2023	2022	2021	2020
Dekkingsgraad ultimo	117,2%	118,4%	117,5%	118,5%	110,9%
Gemiddelde interest van de verplichtingen	2,0%	2,2%	2,4%	0,6%	0,3%

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden en wordt gebruikt bij beleidskeuzes zoals het besluiten tot verhogen of verlagen van pensioenen. Eind 2024 is de beleidsdekkingsgraad licht gedaald ten opzichte van eind 2023, namelijk van 121,9 procent naar 121,8 procent.

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt rekening gehouden met de verwachte stijging van de prijzen. De reële dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de beleidsdekkingsgraad en de dekkingsgraad waarbij pensioenen volledig meestijgen met de prijzen, de zogeheten indexatiedekkkingsgraad. Pensioenfonds Detailhandel heeft een indexatiedekkkingsgraad van 136,1 procent (niveau per 31 december 2024).

Een reële dekkingsgraad van 100 procent betekent dat een pensioenfonds de pensioenverplichtingen kan betalen en ook de pensioenen kan verhogen met de verwachte stijging van de prijzen. De reële dekkingsgraad is in 2024 gestegen van 88,5 procent naar 89,5 procent.

Dekkingsgraad, herstelplan en feitelijk herstel

De minimaal vereiste dekkingsgraad geeft de minimaal benodigde buffer weer. Als de beleidsdekkingsgraad hieronder komt, is er sprake van een dekkingstekort. Het fonds heeft dan te weinig vermogen om de pensioenen in de toekomst uit te kunnen betalen. Indien de beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft, moet het pensioenfonds de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten verminderen (korten). Na het korten moet de beleidsdekkingsgraad gelijk zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Pensioenfonds Detailhandel zou moeten korten bij een beleidsdekkingsgraad die lager is dan 104,5 procent, wat het minimaal vereiste vermogen is. Hier zit het pensioenfonds boven.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Het pensioenfonds heeft ervoor gekozen om voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen uit te gaan van de standaardmethode. Het vereist eigen vermogen komt per eind december 2024 uit op € 5.391.856. In procenten dekkingsgraad betekent dit een vereiste dekkingsgraad van 118,7 procent. De vereiste dekkingsgraad geeft de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen weer. Als de beleidsdekkingsgraad hieronder komt, is er sprake van een reservetekort. Certificerend actuaris WTW heeft geconstateerd dat de berekening van het vereist eigen vermogen door het pensioenfonds gebaseerd is op de strategische beleggingsmix, zoals vastgelegd in de beleidsdocumenten van het pensioenfonds. Daarnaast meldt WTW dat op basis van haar plausibiliteitsnarekening constateert dat het vereist eigen vermogen juist is vastgesteld.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bedroeg 121,8 procent op 31 december 2024 en is daarmee hoger dan de vereiste dekkingsgraad. De dekkingsgraad van het pensioenfonds bedroeg 117,2 procent en is daarmee lager dan de vereiste dekkingsgraad. Daarmee is de vermogenspositie van het pensioenfonds niet voldoende.

Herstelplan

Eind 2023 was de beleidsdekkingsgraad met 121,9 procent hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 118,9 procent. Er hoefde begin 2024 dus geen herstelplan ingediend te worden bij DNB. Het pensioenfonds heeft eind 2024 een beleidsdekkingsgraad van 121,8 procent die hoger is dan de vereiste dekkingsgraad van 118,7 procent. Ook begin 2025 diende er dus geen herstelplan ingediend te worden bij DNB.

3.

Pensioenregeling in het kort

Pensioengevend loon:

Het jaarsalaris waarover je pensioen opbouwt.

In 2024 was dit maximaal € 71.628.

In 2025 is dit maximaal € 75.864.

Franchise:

Het deel van je pensioengevend jaarsalaris waarover je geen pensioen opbouwt.

Dit bedrag was in 2024 € 17.522.

Dit bedrag is in 2025 € 18.034.

Pensioengrondslag:

Het deel van je pensioengevend loon waarover je pensioen opbouwt, dus het pensioengevend loon na aftrek van de franchise.

Opbouwpercentage:

percentage aan pensioen dat je over je jaarsalaris opbouwt. Dit was in 2024 1,622 procent. Dit percentage blijft in 2025 gelijk.

Pensioenpremie:

Het bedrag dat je maandelijks van je brutosalaris betaalt voor jouw pensioen.

De belangrijkste kenmerken van onze pensioenregelingen op een rij. Zo bouwen deelnemers pensioen bij ons op:

De verplichte pensioenregeling

Wanneer een werkgever verplicht is aangesloten bij Pensioenfonds Detailhandel en een werknemer is tussen de 18 en 67 jaar, dan bouwt deze werknemer automatisch pensioen bij ons op. De werkingssfeer van Pensioenfonds Detailhandel ziet op de volgende (deel)sectoren: de Detailhandel, het Schoenherstellersbedrijf, het Maatschoenmakersbedrijf en/of het Orthopedisch Schoenmakersbedrijf, de Groothandel in Textielgoederen en Aanverwante Artikelen, het Woninginrichtingsbedrijf, de Schoen-, Leder- en Lederwarenindustrie en de Drankindustrie. Bij onze pensioenregeling wordt elke maand een percentage op het brutoloon ingehouden om pensioen op te bouwen. De werkgever telt daar maandelijks een bedrag bovenop. Zo wordt samen aan het inkomen voor later gebouwd.

Premie verplichte pensioenregeling

De premie voor de verplichte pensioenregeling is voor de periode 2021 – 2025 vastgesteld op 24,75 procent van de pensioengrondslag. Voor de sectoren Detailhandel en het Woninginrichtingsbedrijf

geldt dat op het salaris maximaal 6,075 procent mag worden ingehouden. Voor de sectoren het Schoenherstellersbedrijf, het Maatschoenmakersbedrijf en/of het Orthopedisch Schoenmakersbedrijf (maximaal 12,375 procent), Groothandel in Textielgoederen (maximaal 8,25 procent), Schoen-, leder- en Lederwarenindustrie (maximaal 9,225 procent) en Drankindustrie (maximaal 8,5425 procent) gelden andere afspraken ten aanzien van de inhouding op het salaris. Zie voor meer informatie onze website.

Pensioenopbouw verplichte pensioenregeling

Het bestuur heeft besloten de pensioenopbouw in 2025 te handhaven op 1,622 procent. Dat besluit werd genomen in 2024. Voor 2024 werd de pensioenopbouw verhoogd van 1,41 procent naar 1,622 procent. Door de gestegen rente was de kostprijs van het pensioen lager geworden. Met dezelfde premie konden we dus meer pensioen opbouwen. In 2025 wordt de hogere pensioenopbouw voortgezet.

De aanvullende pensioenregeling

Verdielt een werknemer meer dan het maximum pensioengevend loon? Dan kan een werkgever een aanvullende pensioenregeling afsluiten bij Pensioenfonds Detailhandel. Dit houdt in dat er ook ouderdoms- en partnerpensioen wordt opgebouwd

over het salaris boven het maximum pensioengevend loon. In 2024 bedroeg het maximum pensioengevend loon van de aanvullende pensioenregeling € 137.800. In 2025 ligt dit bedrag ook op € 137.800. Het opbouwpercentage van de aanvullende pensioenregeling is gelijk aan dat van de verplichte pensioenregeling: 1,622 procent.

Premie aanvullende pensioenregeling

De premie voor de aanvullende pensioenregeling is voor de periode 2021 - 2025 vastgesteld op 26,4 procent van de pensioengrondslag. Nemen er meer dan honderd werknemers deel aan de aanvullende pensioenregeling én is de premie hoger dan 26,4 procent, dan wordt er een afzonderlijke premie voor de werkgever vastgesteld.

Wijzigingen in de pensioenregeling

Pensioenopbouw nu ook voor 18-jarigen

Een belangrijke wijziging in onze pensioenregeling het afgelopen jaar betreft de verlaging van de toetredingsleeftijd. Tot en 2023 begon de pensioenopbouw voor deelnemers bij 20 jaar, maar vanaf 1 januari 2024 is deze grens verlaagd naar 18 jaar. Deze wijziging volgt uit nieuwe wetgeving die voorschrijft dat pensioenopbouw voor werknemers vanaf 18 jaar mogelijk moet zijn. Dit betekent dat ook 18- en 19-jarigen die in de detailhandel werken vanaf 2024 pensioen opbouwen. Voor 18- en 19-jarigen betalen de werkgevers vanaf 2024 ook pensioenpremie en de deelnemersbijdrage geldt ook voor de 18- en 19-jarigen.

Aanpassing wezenpensioen

De regeling rondom het wezenpensioen is in 2024 aangepast in lijn met de nieuwe pensioenwetgeving. Voorheen keerden we het wezenpensioen uit aan kinderen van overleden deelnemers totdat ze de leeftijd van 18 jaar bereikten. Daarna stopte het pensioen, tenzij een wees studeerde. Dan liep het pensioen door tot maximaal 27 jaar. Deze studievoorraad is in de nieuwe wet komen te vervallen. Vanaf 1 januari 2025 ontvangen alle wezen, ongeacht hun studiestatus, een uitkering tot 25 jaar.

Wij hebben besloten deze wijziging vervroegd door te voeren. Dit geldt ook voor al bestaande uitkeringen. Dat betekent dat bestaande wezenpensioenen,

die zouden eindigen op de 18e verjaardag van de wees, ook worden verlengd tot het 25e levensjaar. Ook zijn wij eerder de vóór de 25-jarige leeftijd van de wees beëindigde uitkeringen met ingang van 1 januari 2025 weer gaan uitkeren. Deze lopen nu door totdat de wees 25 jaar oud is. Deze aanpassing vereenvoudigt de uitvoering in aanloop naar de nieuwe pensioenregeling. Het wezenpensioen bedraagt 20 procent van het partnerpensioen. Wezen die twee ouders hebben verloren, ofwel volle wezen, ontvangen een dubbel wezenpensioen.

Feiten en cijfers van de verschillende regelingen

- Voor het ouderdomspensioen rekenen wij in 2024 1,622 procent van de pensioengrondslag en voor het partnerpensioen 1,135 procent van de pensioengrondslag. In 2025 wijzigen deze percentages niet ten opzichte van 2024.
- Het ouderdomspensioen wordt uitgekeerd vanaf 67 jaar.
- Het wezenpensioen bedraagt 20 procent van het te behalen partnerpensioen. Dit pensioen wordt uitgekeerd aan kinderen tot 25 jaar.
- Als een deelnemer (gedeeltelijke) WIA- of WAO-uitkering ontvangt, en deze is ingegaan tijdens het dienstverband, hoeft er geen pensioenpremie te worden betaald en loopt de pensioenopbouw door. Dit wordt premievrijstelling genoemd.
- De pensioenregelingen van Pensioenfonds Detailhandel worden gefinancierd met een premie volgens de collectieve vaste bijdrageregeling. De premie is in principe voor een periode van vijf jaar bepaald tussen werknemers en werkgevers (sociale partners). In 2021 is een nieuwe periode van 5 jaar ingegaan. Alleen in zeer ingrijpende en onvoorziene gevallen kan de premie tussentijds wijzigen.

In eigen hand

Wanneer een deelnemer met pensioen gaat, zijn er verschillende keuzemogelijkheden. Zo is het mogelijk om het partnerpensioen geheel of gedeeltelijk om te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. Ook andersom is mogelijk. Daarnaast kun je ervoor kiezen om eerder of later met pensioen te gaan, of met deeltijdpensioen. Deelnemers mogen eveneens variëren in de hoogte van de pensioenuitkering: bijvoorbeeld in de eerste jaren kiezen voor een hoger bedrag en de jaren daarna voor een lagere uitkering.

4.

Communicatie

Lingerie
by Van der Linde

OPENINGTIJDEN

MA : 13.00 - 17.30 uur
DI : 9.00 - 17.30 uur
WO : 9.00 - 17.30 uur
DO : 9.00 - 20.00 uur
VR : 9.00 - 17.30 uur
ZAT : 9.00 - 17.00 uur

2024 stond in het teken van communicatie rond de Wtp

De voorbereidingen voor de transitie naar de nieuwe pensioenregeling bepaalde in 2024 een groot deel van de communicatiewerkzaamheden.

Communicatiebeleid 2025-2026

Het afgelopen jaar besloot het bestuur om het bestaande communicatiebeleid - dat oorspronkelijk liep van 2022 tot en met 2024 - voort te zetten in 2025 en 2026. Dit, vanwege de geplande overgang naar de nieuwe pensioenregeling in 2026, wat deze periode tot een transitieperiode maakt. Het communicatiebeleid kreeg wel een belangrijke toevoeging: de volledige integratie van het beleid voor adequate keuzebegeleiding. Zodra de nieuwe pensioenregeling is gestart, ontwikkelt het pensioenfonds Detailhandel een nieuw communicatiebeleid.

Voorbereidingen voor de nieuwe website en persoonlijke pensioenomgeving

Daarnaast is gewerkt aan een vernieuwde website en een verbeterde persoonlijke pensioenomgeving (deelnemersportaal). In 2024 lag de focus op design en technische werkzaamheden. De nieuwe website krijgt een praktische indeling op basis van de behoeften van de verschillende doelgroepen. Informatie is hierdoor sneller vindbaar. De livegang is gepland voor het derde kwartaal van 2025. De nieuwe persoonlijke pensioenomgeving voor deelnemers ging in februari 2025 al live. In 2024 heeft het pensioenfonds hiervoor aanpassingen gedaan zodat het uiterlijk en het bedieningsgemak van de persoonlijke pensioenomgeving aansluiten bij de website van Pensioenfonds Detailhandel.

Communicatieplan Wtp

In 2024 heeft het fonds verder gewerkt aan het communicatieplan voor de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Het plan wordt opgesteld volgens leidraad van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de servicedocumenten van de Pensioenfederatie. De Wtp-communicatie steunt op een uitgebreid meerjaarlijks deelnemersonderzoek, dat in vier fasen wordt uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek worden kennis, houding en gedrag van deelnemers over (het nieuwe) pensioen in kaart gebracht. In 2024 werd fase drie van het deelnemersonderzoek afgerond. Tijdens deze fase werden communicatie-uitingen getest met zowel kwalitatieve (1-op-1 interviews) als kwantitatieve (online brieven testen) onderzoeken. De inzichten uit deze fase van het onderzoek zijn verwerkt in het communicatieplan.

Verschillende kanalen om te informeren over de Wtp

Het pensioenfonds communiceert al sinds 2019 over het Pensioenakkoord en de nieuwe regels voor pensioen. In 2024 gebeurde dit via de eigen communicatiekanalen en merken, zoals de website, Jij&Wij Magazine, de Pensioenkrant en de krant de Werkgever. Het online platform Jij&Wij Online en social media speelden ook een belangrijke rol in de Wtp-communicatie. Op de social kanalen van het pensioenfonds liep in 2024 een pilotcampagne over de nieuwe pensioenregels. Dit gebeurde op een laagdrempelige manier, met cartoons van Kamagurka. Uit deelnemersonderzoek bleek dat deze humoristische benadering goed werd ontvangen.

Samenvattingen transitieplan

De afspraken van sociale partners over de overgang naar de nieuwe pensioenregeling staan in het transitieplan dat in 2024 is gepubliceerd op de website. Het fonds heeft samenvattingen van het plan gemaakt voor deelnemers en voor werkgevers en administratiekantoren. Deze zijn gepubliceerd op de website. Daarnaast is dit via de gebruikelijke communicatiekanalen onder de aandacht gebracht van de verschillende doelgroepen.

Datagedreven communiceren

In 2024 trof het pensioenfonds voorbereidingen om communicatie beter te meten, monitoren en te evalueren. Dit proces - datagedreven communiceren - wordt in 2025 verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Het maakt het mogelijk om via data-analyse de effectiviteit van communicatiemiddelen- en boodschappen te meten.

Jij&Wij Magazine

Jij&Wij Magazine – waarin ook voortdurend nieuwe content wordt geplaatst over de nieuwe regels voor pensioen - kreeg in 2024 een nieuw design, met een moderner uiterlijk en een betere indeling. Dit nieuwe ontwerp werd ook doorgevoerd in de jaarlijkse welkomsteditie voor nieuwe deelnemers.

Verantwoord beleggen

Daarnaast communiceert het pensioenfonds periodiek over verantwoord beleggen. In 2024 startte een meer structurele aanpak waarbij activiteiten op het gebied van verantwoord beleggen, zoals engagement, regelmatig onder de aandacht worden gebracht via laagdrempelige content op Jij&Wij Online.

Indexatie

Eind 2024 nam het bestuur van Pensioenfonds Detailhandel een besluit om de pensioenen per 1 januari 2025 met 1,3 procent te verhogen.

Deelnemers zijn via een nieuwsbericht en notificatie op de website en persoonlijke brieven geïnformeerd over de toeslag. Deze zijn ook beschikbaar op de persoonlijke pensioenomgeving.

Kort jaaroverzicht

Pensioenfonds Detailhandel maakt jaarlijks een verkorte versie van het jaarverslag, het kort jaaroverzicht. Dit overzicht is een toegankelijk alternatief voor het uitgebreide jaarverslag. Dit document is op de website te vinden.

Persverzoeken

In 2024 heeft het pensioenfonds tot slot diverse pers- en mediaverzoeken behandeld. Beantwoording hiervan verloopt via woordvoering.

Het communicatiebeleid kreeg een belangrijke toevoeging: integratie van het beleid adequate keuzebegeleiding

5.

Financieel Beleid

Voor de verwezenlijking van de doelen van Pensioenfonds Detailhandel beschikken we over de volgende middelen: premie, toeslagen, beleggingen en de pensioenregeling.

Premiebeleid

Kostendeekkende premie en premiedekkingsgraad

De wet- en regelgeving vereist een kostendeekkende premie waarvoor de wijze van berekening is vastgelegd in de pensioenwet.

In 2024 was de feitelijke premie 24,75 procent van de pensioengrondslag in de verplichte pensioenregeling en 26,4 procent van de pensioengrondslag in de aanvullende pensioenregeling (in totaal

€ 1.142.706 duizend). Het pensioenfonds hanteert de gedempte premiemethode om te bepalen of de feitelijke premie kostendeekkend is. De premie moet volgens de gedempte premiemethode minimaal € 1.041.183 duizend zijn. De feitelijke premie is daarmee kostendeekkend.

De samenstelling van de zuivere en gedempte premies is als volgt:

PREMIE (bedragen x € 1.000)	Zuiver	Gedempt
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw en risicopremies	1.036.14	496.432
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	195.991	93.903
Opslag voor uitvoeringskosten en vrijval	27.450	27.450
Bijdrage voorwaardelijke onderdelen (indexatie)	-	423.398
Totale premie	1.259.582	1.041.183

De premiedekkingsgraad is de verhouding tussen de feitelijk ontvangen premie gedurende het jaar, met aftrek van kosten, en de waarde van de pensioenopbouw in datzelfde jaar. De premiedekkingsgraad komt zodoende overeen met de dekkingsgraad, met dat verschil dat de dekkingsgraad betrekking heeft op alle verplichtingen van een fonds, en de premiedekkingsgraad

op de premie en opbouw in een jaar. Een premiedekkingsgraad van 100 procent betekent dat de premie voor de opbouw exact gelijk is aan de toevoeging van de technische voorziening.

De premiedekkingsgraad bedroeg over 2024 107,6 procent, op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2023.

Toeslag

Algemeen

De ambitie is om op de pensioenrechten en -aanspraken jaarlijks toeslag te verlenen van maximaal de prijsindex. Het bestuur beslist echter op jaarbasis in hoeverre deze wordt verleend. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. Het bestuur hanteert de volgende dekkingsgraadstaffel, die als leidraad bij dit besluit fungeert:

- Bij een beleidsdekkingsgraad, die lager is dan 110 procent: geen toeslagverlening.
- Bij een beleidsdekkingsgraad, die hoger is dan de indexatiedekking: volledige toeslagverlening.
- Bij tussenliggende dekkingsgraden: berekening van de toeslag conform de in het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen vastgelegde rekenregels voor toekomstbestendige toeslagverlening.

Het toeslagbeleid kent in principe geen mogelijkheid van inhaaltoeslagverlening.

Toeslag 2024

Een pensioenfonds kan een voorwaardelijke toeslag, ook wel indexatie genoemd, verlenen indien aan bepaalde wettelijke eisen is voldaan. In artikel 137 van de Pensioenwet (Pw) en artikel 15 van het Besluit financieel toetsingskader (Besluit FTK) pensioenfondsen is geregeld wanneer en in welke mate pensioenfondsen een voorwaardelijke toeslag kunnen verlenen, de

zogenoemde toekomstbestendige toeslagverlening. In 2022 en 2023 was een tijdelijke wijziging van het Besluit FTK pensioenfondsen van kracht die pensioenfondsen de mogelijkheid gaven om vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105 procent een volledige toeslag te verlenen. Pensioenfonds Detailhandel heeft in 2022 en 2023 gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. De toeslagen 2022 (per 1 januari 2023) en 2023 (per 1 januari 2024) zijn met deze wijziging van het Besluit FTK vastgesteld. De tijdelijke wijziging was echter geldig tot en met 31 december 2023, waardoor de toeslagverlening in 2024 (per 1 januari 2025) weer is gebaseerd op het reguliere toezichtkader en het reguliere beleid van het pensioenfonds.

Per 1 januari 2025 heeft het pensioenfonds besloten de pensioenen te verhogen met 1,3 procent. Deze toeslag is wat wij gezien onze financiële positie maximaal konden geven. De toeslagverlening voor 2024 wordt gebaseerd op de ontwikkeling van de afgeleide CBS Consumentenprijsindexcijfer (CPI) - periode juli 2023 - juli 2024. De CPI Afgeleid voor deze periode bedroeg 2,7 procent. We hebben met 1,3 procent daar dus een gedeelte van kunnen geven. Geen volledige inflatiecompensatie dus. Bij een beleidsdekkingsgraad van 139 procent hadden we een volledige inflatiecompensatie kunnen geven. Met de beleidsdekkingsgraad van ruim 122 procent per eind oktober 2024 was de 1,3 procent de maximaal haalbare toeslag.

De afgelopen 5 jaar zijn de pensioenen als volgt verhoogd:

Jaar	2024	2023	2022	2021	2020
Inflatie	2,7%	3,3%	12,4%	1,3%	1,6%
Toeslag	1,3%	3,3%	10,0%	0,5%	0,0%

Verloop pensioenvermogen en technische voorzieningen

Het pensioenvermogen is de hoeveelheid kapitaal die gereserveerd is voor uw pensioen (technische voorzieningen).
Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

PENSIOENVERMOGEN EN VOORZIENINGEN <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Pensioenvermogen	Technische voorziening	Resultaat
Stand per 31 december 2023	30.589.416	25.840.261	-
Beleggingsresultaten	2.753.319	889.297	1.864.022
Premiebijdragen	1.129.849	1.033.480	96.369
Uitkeringen	-565.646	-569.254	3.608
Indexering en overige toeslagen	-	361.577	-361.577
Wijziging marktrente	-	784.047	-784.047
Wijziging actuariële grondslagen	-	455.845	-455.845
Waardeoverdrachten	-89.285	-186.255	96.970
Pensioenuitvoeringskosten	-47.453	6.793	-54.246
Overige	9.503	195.540	-186.037
Stand per 31 december 2024	33.779.703	28.811.331	219.217

**Het pensioenfonds heeft de
pensioenen per 1 januari 2025
verhoogd met 1,3 procent**

BE
LIKE
THE
REST
OF THEM
DARLING

Beleggingen

De grootste uitdaging voor het team Vermogensbeheer in 2024 was het bepalen van een nieuw beleggingsbeleid voor de overgang naar de Wtp in januari 2026. Tegelijkertijd gingen er ook andere projecten door, zoals een deelnemersdialoog en het herzien van benchmarks, zodat onze keuzes op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen nog duidelijker naar voren komen.

Beleggingscyclus

Onze beleggingscyclus is gebaseerd op drie pijlers:

- **Beleid:** strategische afweging tussen rendement en risico, richtinggevend voor de keuze van de vermogenscategorieën, de omvang van die categorieën en het beperken van financiële risico's.
- **Uitvoering:** beheer van het vermogen binnen iedere vermogenscategorie.
- **Controle.**

De stappen om te komen tot strategisch beleggingsbeleid zijn als volgt:

1. Risicoanalyse (Asset Liability Management, ALM):

- Bepalen risicobudget (onderdeel van Strategisch Beleggingsplan).
- Bepalen van verwacht meer rendement van de beleggingsportefeuille (gemeten ten opzichte van de marktwaarde pensioenverplichtingen).
- Bepalen volatiliteit van de dekkingsgraad (tracking error).

2. Strategische Asset Allocatie (SAA):

Rekening houdend met onder andere: risicobudget, beleggingsbeginselen, wet- en regelgeving (Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen etc.);

3. Invulling portefeuille

Portefeuilleconstructie

Het pensioenfonds heeft ervoor gekozen om de totale beleggingsportefeuille te splitsen in een aantal onderdelen:

- **Liquide portefeuille:** beursgenoteerde beleggingen zoals aandelen, vastrentende waarden en liquide middelen.
- **Illiquide portefeuille:** niet-beursgenoteerde beleggingen zoals direct lending fondsen, private equity fondsen, infrastructuur fondsen, niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen en onderhandse leningen.
- **Overlay portefeuilles** voor afdekking van rente- en valutarisico.

Uitgangspunt bij deze verdeling is, dat het sturen op een normgewicht voor de illiquide categorieën praktisch niet mogelijk is, gegeven de beperkte liquiditeit van deze beleggingen. Voor de illiquide categorieën worden daarom de feitelijke gewichten gehanteerd en geen normgewichten gebruikt. De overlay portefeuille betreft derivaten en onderpand-beleggingen die nodig zijn voor de valuta- en renteafdekking.

Rendementen 2024

In 2024 heeft het pensioenfonds voor aftrek van kosten een totaal bruto rendement behaald van 9,2 procent. Dit is inclusief de behaalde rendementen op de afdekking van valuta- en renterisico. Het rendement exclusief afdekking van valuta- en renterisico betreft 10,8 procent. Om tot het nettorendement na kosten te komen, dienen de kosten meegenomen te worden. De gemaakte transactiekosten en indirecte kosten, van samen 0,09 procent, zijn reeds meegenomen in het bruto rendement van 9,2 procent. De directe kosten vermogensbeheer van 0,08 procent zijn dat nog niet, dus zal het nettorendement uitkomen op 9,1 procent.

	2024		2023	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Aandelen	25,3%	26,0%	17,5%	17,5%
Developed Markets SDG	26,1%	26,3%	19,9%	19,9%
Emerging Markets SDG	22,9%	23,9%	4,9%	4,9%
Vastrentende waarden	2,3%	2,6%	8,3%	8,7%
Euro Government Bonds	0,0%	-/- 0,1%	5,8%	6,3%
Euro Government Long Bonds	-/- 4,2%	-/- 4,4%	8,1%	9,4%
Euro Non Sovereign Bond	3,4%	3,4%	7,0%	7,3%
Global High Yield	13,1%	13,0%	6,6%*	6,7%
Green Bonds	3,5%	3,6%	6,6%	6,9%
Emerging Markets Debt hard currency	13,0%	12,3%	8,0%	7,9%
Emerging Markets Debt local currency	2,4%	2,5%	14,8%	15,2%
Illiquide beleggingen	7,4%	7,1%	1,1%	0,9%
Bruto rendement exclusief valuta en renteafdekking	10,8%	11,2%	10,4%	10,6%
Bruto rendement inclusief valuta en renteafdekking	9,2%	9,6%	9,1%	9,3%
Netto rendement inclusief valuta en renteafdekking	9,1%	9,6%	9,0%	9,3%

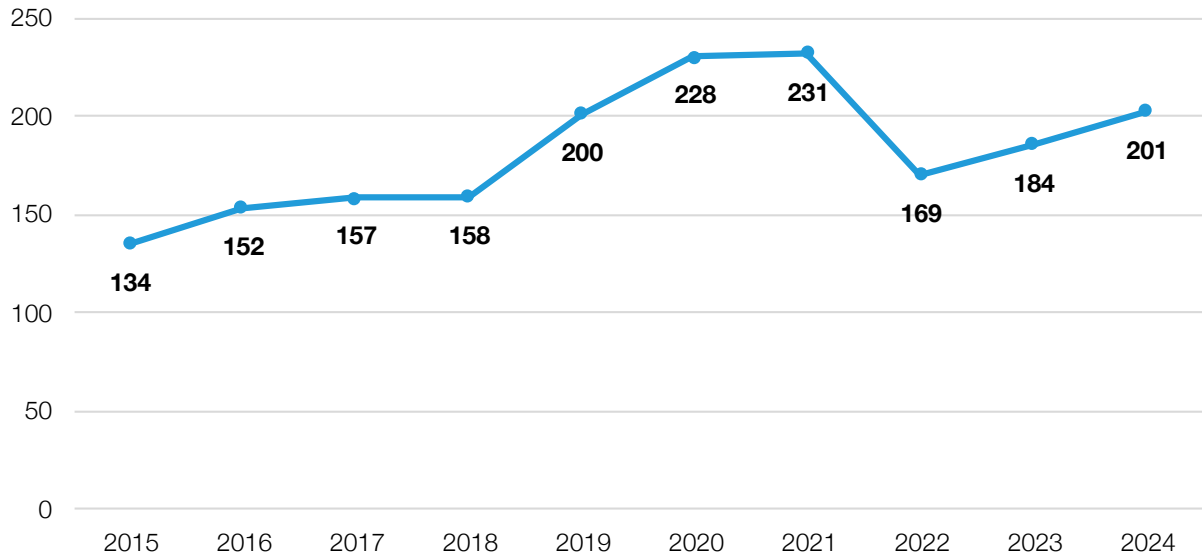
* rendementscijfer over de periode januari – november 2023.

In de afgelopen drie, vijf en tien jaar zijn de volgende bruto resultaten behaald, zowel over de gehele periode als geannualiseerd.

Totaal rendement over periode	3 jaar		5 jaar		10 jaar	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Bruto rendement exclusief valuta en renteafdekking	4,3%	4,4%	20,1%	19,8%	66,1%	65,1%
Bruto rendement inclusief valuta en renteafdekking	-13,0%	-12,9%	0,6%	0,3%	49,6%	48,4%

Geannualiseerd	3 jaar		5 jaar		10 jaar	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Bruto rendement exclusief valuta en renteafdekking	1,4%	1,4%	3,7%	3,7%	5,2%	5,1%
Bruto rendement inclusief valuta en renteafdekking	-4,5%	-4,5%	0,1%	0,1%	4,1%	4,0%

In onderstaande grafiek staat wat € 100 aan beleggingen over de afgelopen 10 jaar heeft opgeleverd.

Z-score en performance toets

Werkgevers in de detailhandel bouwen samen met hun werknemers verplicht pensioen op bij Pensioenfonds Detailhandel. In het geval het pensioenfonds op gebied van beleggingsresultaten onvoldoende presteert, bestaat er een mogelijkheid dat de verplicht aangesloten ondernemingen in het daarop volgende jaar onder voorwaarden vrijgesteld kunnen worden van de verplichtingstelling (Vrijstellingsregeling Wet Bedrijfspensioenfondsen). De Z-score is bedoeld als een objectieve maatstaf om de beleggingsresultaten van het pensioenfonds te beoordelen. Het is een berekening waarbij het behaalde rendement van de portefeuille wordt vergeleken met het rendement van de vooraf vastgestelde normportefeuille. Die berekening wordt gedaan voordat de kosten en risico gecorrigeerde maatstaf zijn verdisconteerd. Voor illiquide beleggingen zoals direct onroerend goed en hypotheeklen waarvoor geen representatieve benchmark beschikbaar is, wordt het portefeuillerendement gehanteerd in de normportefeuille.

Over 2024 is een Z-score behaald van -0,26.

De performancetoets over de periode 2020 tot en met 2024 bedraagt 0,12. Daarmee blijft de performancetoets boven het vereiste minimum van -1,28.

Risicohouding

Het afgelopen jaar bepaalde het pensioenfonds de risicohouding conform de Wtp. De risicohouding geeft de mate aan waarin een groep deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden bereid is beleggingsrisico's te lopen en de mate waarin deze groep deze beleggingsrisico's ook kan dragen. In samenwerking met de Universiteit van Maastricht onderzocht het fonds de risicopreferenties van deelnemers. Dit diende als belangrijke input om de risicohouding vast te kunnen stellen. Mede na bepaling van de risicohouding kon er een nieuw beleggingsbeleid worden vastgesteld dat ingaat wanneer we als fonds invaren.

Transitie Wtp

Het pensioenfonds steekt veel tijd en energie in de voorbereidingen voor de implementatie van het nieuwe beleggingsbeleid dat gaat gelden wanneer het pensioenfonds invaart in het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds moet als gevolg van het nieuwe beleggingsbeleid zijn beleggingsportefeuille herstructureren en dit moet zorgvuldig en kostenefficiënt gebeuren.

Risicomanagementraamwerk (RMR)

Pensioenfonds Detailhandel verbeterde het afgelopen jaar ook het risicomanagementraamwerk (RMR) om duurzaamheidsrisico's beter te integreren. De focus ligt op vier risicocategorieën: strategisch, financieel, operationeel-compliance en reputatie-communicatie. Het doel is om deze risico's beter meetbaar te maken en concrete indicatoren en beheersmaatregelen vast te stellen. Daar heeft het pensioenfonds in 2024 veel aandacht aan besteed. Dit is in lijn met de verwachtingen en eisen van de toezichthouder die tenslotte ook een serieuze aanpak en duidelijke rapportages over duurzaamheidsrisico's van pensioenfondsen verwacht.

Pensioenfonds Detailhandel verbeterde afgelopen jaar ook het risicomanagementraamwerk (RMR) om duurzaamheidsrisico's beter te integreren

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Pensioenfonds Detailhandel heeft op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) in 2024 de volgende acties ondernomen:

- Het organiseren van een driedaagse Deelnemersdialoog, waarin deelnemers met elkaar spraken over verantwoord beleggen, en aanbevelingen deden aan het bestuur om het MVB-beleid te verbeteren.
- Als gevolg van deze Deelnemersdialoog heeft het bestuur eind 2024 het MVB-beleid geüpdatet.
- Voor de beursgenoteerde vastgoedportefeuille is het pensioenfonds overgestapt naar een meer groene benchmark, om zo de CO₂-uitstoot van deze portefeuille te verlagen.
- Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van samenwerkingen en lidmaatschappen die het pensioenfonds in het verleden is aangegaan als onderdeel van haar beleid maatschappelijk verantwoord beleggen.
- De dialoog aangaan en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen: we waren in gesprek met 358 ondernemingen in 35 landen; en stemden op 3130 aandeelhoudersvergaderingen. Het pensioenfonds voerde ook engagement uit via het Dutch Engagement Network en de samenwerking Advance van PRI (Principles of Responsible Investment).
- De directe impactbeleggingen van Pensioenfonds Detailhandel zijn verder uitgebreid doordat de fondsmanagers ook in 2024 leningen hebben uitgegeven die door het pensioenfonds zijn gefinancierd.

- Het aandeel Green Bonds van Pensioenfonds Detailhandel in de vastrentende waarde portefeuilles is 11,0 procent, ter waarde van ongeveer bijna €2,0 miljard.
- Onze vastgoedportefeuille is als duurzaam uit de bus gekomen. Ook voeren we via de samenwerking Global Real Estate Engagement Network (GREEN) engagement uit binnen onze vastgoedportefeuille.

Wat gebeurt er in de wereld? Risico en kansen van milieu, sociale en governance factoren

2024 was evenals 2023 een uitdagend jaar voor verantwoord beleggen. De groeiende oppositie in Verenigde Staten – zowel politiek als in de publieke opinie – tegen verantwoord beleggen nam verder toe, met als hoogtepunt de verkiezing van president Trump, mede op basis van beloftes om duurzaamheidskwesties te bevechten.

Het sentiment tegen verantwoord beleggen kreeg ook voet aan de grond in Nederland, waar de Tweede Kamer in de zomer een motie aannam waarin wordt gesteld dat pensioenfondsen zich uitsluitend moeten richten op rendement, en zich niet moeten laten leiden door ideële uitgangspunten.

Tegelijkertijd zijn inzicht in milieu-, sociale en governance factoren (ESG) meer dan ooit essentieel voor risicobeoordelingen en risicobeheersing. En niet alleen omdat de toezichthouder dat belangrijk vindt. De risico's zijn echt en steeds duidelijker.

Neem klimaatverandering: in 2024 werd voor het eerst gemeten dat de wereldwijde temperatuur 1,5 graden hoger was dan voor de industriële revolutie. Beperking van de wereldwijde temperatuurstijging tot 1,5 graden is het streven van het akkoord van Parijs om de meest ernstigste klimaatschade te kunnen beperken. De tijdelijke overschrijding van die grens betekent overigens niet dat het streven helemaal uit

Menselijk kapitaal is een belangrijk bedrijfsmiddel, waarmee zorgvuldig moet worden omgesprongen

beeld is. Daarvoor is een langdurigere overschrijding noodzakelijk. Extreme weersomstandigheden zorgden voor wereldwijde disruptie van landbouwproductie, met sterke prijsstijgingen van diverse grondstoffen.

Op sociaal gebied blijven mensenrechten in de toeleveringsketen belangrijk en zullen we ons blijven richten op het bevorderen van een meer systematische aanpak voor het identificeren en beheren van risico's door bedrijven. Menselijk kapitaal is een belangrijk bedrijfsmiddel, waarmee zorgvuldig moet worden omgesprongen. Niet alleen basisrechten van arbeid bij toeleveranciers, maar ook het optimaliseren van immateriële activa dat voor een groot deel wordt gevormd door ervaring, kennis en kunde van professionals en management van bedrijven, met name in sectoren als biotechnologie, software, communicatie en gezondheidszorg

Tot slot blijft corporate governance van fundamenteel belang voor goed geleide ondernemingen en effectief risicotoezicht. Diversiteit van de raad van bestuur is daarbij cruciaal en we blijven dan ook aansturen op een passende mix van vaardigheden, achtergronden en expertise.

Deelnemersdialoog

In 2024 ging het Pensioenfonds Detailhandel in gesprek met een representatieve groep deelnemers bestaande uit 49 personen uit heel Nederland over hun voorkeuren op het gebied van ESG en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dit helpt het fonds om richting te geven aan de dilemma's en afwegingen waar het mee te maken heeft. Deelnemers hebben veel aanbevelingen gedaan. Onder andere om nog kritischer te zijn op bedrijven die mensen- en arbeidsrechten schenden. Zonodig moeten deze uit de portefeuille worden

verwijderd. Ook waren de deelnemers voor om met betrekking tot Nederlands vastgoed, meer te investeren in betaalbare huurwoningen. Daarnaast vroegen deelnemers aandacht voor impactbeleggen en waren ze van mening dat er meer geïnvesteerd zou moeten worden in private ondernemingen die direct positief effect hebben op bijvoorbeeld het klimaat of werkgelegenheid. Met betrekking tot de aanbeveling over impactbeleggen organiseert het fonds in 2025 een vervolgonderzoek onder alle deelnemers. Andere aanbevelingen gingen over betere, laagdrempelige communicatie vanuit het pensioenfonds en een strengere aanpak van bedrijven waarin we investeren die niet meewerken aan dialogen over bijvoorbeeld duurzamer of eerlijker produceren.

Het rapport is zeer uitgebreid omdat het pensioenfonds in het rapport ook verantwoording aflegt over het hele proces: we willen dat iedereen die daarin geïnteresseerd is, precies kan volgen hoe de drie dagen zijn verlopen.

Het bestuur heeft uitgebreid overlegd over de aanbevelingen: welke nemen ze over, voor welke aanbevelingen willen ze nog onderzoek doen, en welke aanbevelingen werken niet goed en waarom?

Het bestuur vond dat de aanbevelingen goed aangaven wat deelnemers belangrijk vinden. Uit eerder onderzoek kwamen deze onderwerpen ook al naar voren als belangrijk, en het zijn dan ook onderwerpen waar Pensioenfonds Detailhandel al aan werkt. Maar, het bestuur vindt ook dat het nog wel wat ambitieuzer mag. Daarom staat op onze website een uitgebreide reactie op welke thema's het bestuur actie gaat ondernemen. In het kort zijn dat de volgende acties:

- We zullen de meest ernstige schenders van mensenrechten en arbeidsrechten uit onze portefeuille verwijderen
- We stellen een nieuw plan op voor onze beleggingen in vastgoed, en nemen de wensen van deelnemers voor betaalbaar wonen daarin uitdrukkelijk mee
- We gaan ons beleid rondom uitsluitingen na een onsuccesvolle dialoog aanscherpen en luisteren hierin naar de wensen van deelnemers
- We gaan door met ons klimaatactieplan en gebruiken gegevens over de ambities van ondernemingen om te bepalen hoeveel we in bedrijven willen beleggen
- We gaan de voorkeuren op het gebied van impactbeleggen van alle deelnemers meten. Welke onderwerpen of type investeringen vinden deelnemers belangrijk? En starten een onderzoek naar het vergroten van de impactbeleggingen.
- We evalueren onze samenwerkingen.
- Onze ambitie om laagdrempelig, concreet en herkenbaar te communiceren zetten we voort, en we ondernemen extra actie om dat voor verantwoord beleggen in de praktijk te brengen.

Samenwerkingen Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Ons fonds heeft al haar lidmaatschappen en deelnames aan platforms en samenwerkingsverbanden geëvalueerd op basis van de toegevoegde waarde ervan voor het pensioenfonds 'going forward' en de capaciteit die intern nodig is om ook volwaardig lid of deelnemer te zijn. De conclusie was dat we ons lidmaatschap van de Net Zero Asset Owner Alliance (NZAOA) hebben opgezegd per 1 januari 2025. Niet omdat we geen net zero ambitie meer hebben of minder ambitieus zijn, in tegendeel. De NZAOA heeft ons geholpen bij het bepalen van concrete doelstellingen en bij het komen tot een klimaatactieplan. Een voorbeeld van een samenwerkingsverband waar we ons de komende jaren nog aan zullen committeren is het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). GREEN is succesvol in het aangaan van de dialoog

met beursgenoteerde vastgoedbedrijven, vooral rondom klimaatdoelen.

Beleggingskeuzes

Sustainable Development Goals als de basis voor onze beleggingskeuzes

Het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Detailhandel wordt bepaald door de beleggingsbeginselen van het bestuur. Voor de omgang met thema's die in de samenleving spelen, is het maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)-beleid onze leidraad. Daarin is vastgelegd hoe we ons MVB-beleid hebben ingericht, welke doelstellingen we hebben en welke partijen voor ons het beleid uitvoeren. In een beperkt aantal sectoren belegt Pensioenfonds Detailhandel niet: die sluiten we uit. In alle andere sectoren maakt Pensioenfonds Detailhandel beleggingskeuzes.

Deze beleggingskeuzes zijn gebaseerd op de Sustainable Development Goals (SDG's) waar Pensioenfonds Detailhandel op focust. Dit zijn:

- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie
- SDG 13: Klimaatactie
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Deze SDG's houden nauw verband met de toeleveringsketen binnen de (detail-)handel. We sluiten hierbij aan op internationale richtlijnen. Onze deelnemers bepalen de waarden (wat vinden we belangrijk), en de richtlijnen bepalen onze normen (waar willen we ons aan houden). Wat onze deelnemers belangrijk vinden, onderzoeken we regelmatig.

Scores van de op-maat-gemaakte benchmarks van Pensioenfonds Detailhandel

Voor de beleggingen in beursgenoteerde markten geldt dat Pensioenfonds Detailhandel zoveel mogelijk belegt via op-maat-gemaakte-benchmarks. In die benchmarks worden de door het pensioenfonds gekozen vier SDG's geïntegreerd: ondernemingen of landen die beter scoren op deze SDG's krijgen meer gewicht in de portefeuille, ondernemingen of landen die slechter scoren krijgen minder gewicht, of belanden helemaal niet meer in de portefeuille. Voor de portefeuilles staatsobligaties in opkomende markten en de global green obligatieportefeuille geldt bovendien dat er niet in landen wordt belegd die

non-free (ondemocratisch) zijn volgens NGO Freedom House. Deze benchmarks worden passief door de vermogensbeheerder gevolgd. Het gevolg is, dat de benchmarks van Pensioenfonds Detailhandel een betere score hebben op de SDG's dan de niet-op-maat-gemaakte standaard benchmarks van de indexprovider.

Voor de aandelen- en creditportefeuille is in de tabel hieronder de score van de door Pensioenfonds Detailhandel gebruikte indices in vergelijking met de standaard indices gepresenteerd:

	Index Pensioenfonds Detailhandel – SDG-score per einde Q4	Standaard index – SDG-score per einde Q4
Aandelen ontwikkelde markten	3,88	3,47
Aandelen opkomende markten	3,20	2,84
Euro non sovereign obligatieportefeuille	4,31	3,92
High yield obligaties	3,45	1,98

Voor de portefeuilles staatsobligaties in opkomende markten laat de tabel hieronder de SDG-score zien ten opzichte van de standaard indices. Omdat het berekenen van de SDG-scores voor landen anders

is dan die voor ondernemingen zijn de SDG-scores tussen aandelen- en credit en staatsobligaties portefeuilles onderling niet vergelijkbaar. .

	Index Pensioenfonds Detailhandel – SDG-score per einde Q4	Standaard index – SDG-score per einde Q4
Staatsobligaties opkomende markten (lokale valuta)	66,57	62,52
Staatsobligaties opkomende markten (dollar)	67,64	60,34

Transitie naar nieuwe benchmarks en landenbeleid

In 2023 en 2024 heeft het fonds besloten om de selectiecriteria voor beleggingen in obligaties van opkomende markten en high-yield portefeuilles aan te scherpen zodat de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen beter tot uiting komen. Als gevolg hiervan is in 2024 de Green Bond-portefeuille aangepast doordat het pensioenfonds voor deze portefeuille overstapte naar op een op maat gemaakte benchmark. Zo zijn obligaties uitgegeven door landen die door de Amerikaanse Niet-Gouvernementele Organisatie

(NGO) Freedom House worden beoordeeld als niet democratisch niet langer onderdeel van de portefeuille.

Verder kreeg de vastgoedportefeuille een update. In plaats van een portefeuille die een algemene vastgoedbenchmark (FTSE EPRA Nareit) volgt, kiest het fonds nu voor een benchmark die klimaataspecten van vastgoed meer meeneemt. De gekozen index streeft naar een emissiereductie en energieconsumptiereductie ten opzichte van de moederindex. Daarnaast heeft de index als doel meer groene certificaten dan de moederindex te hebben.

Het pensioenfonds wil zoveel mogelijk al de focusthema's uit het MVB-beleid integreren in de beleggingsportefeuille. Uit een rondtocht langs benchmarkproviders bleek dat brede SDG-integratie van de vier gekozen SDG's voor de vastgoedportefeuille niet opportuun was. In deze sector ligt de focus vooral nog op klimaat. Naast klimaatdata is er te weinig goed beschikbare en kwalitatieve data op andere focusthema's. De uitzondering is een generieke screening op internationale normen, die maar gedeeltelijk een beeld geven op de door het pensioenfonds geprioriteerde SDG's. Daarom is er gekozen voor een klimaat-georiënteerde index.

Beleggen met impact

Een van onze doelen van het MVB-beleid is om met een relatief beperkt gedeelte van de totale beleggingsportefeuille -naast de reguliere financiële doelstelling- een maatschappelijk rendement na te streven en daarmee direct bij te dragen aan een beter milieu en een betere maatschappij. Het pensioenfonds stelt zich ten doel om 1 procent van haar vermogen te alloceren naar directe impact beleggingen. De SDG's die het Pensioenfonds heeft geprioriteerd komen daarbij zoveel mogelijk terug in dergelijke beleggingen.

In 2022 hebben wij drie fondsbeheerders aangesteld die namens het pensioenfonds elk een leningportefeuille beheren van € 100 miljoen. Het Polestar Circular Debt Fund verstrekt leningen aan bedrijven in Nederland die reeds bewezen innovatieve circulaire technieken op grotere schaal willen uitrollen. De belangrijkste lange termijn impact van dit fonds is de doorgroei van bedrijven en technologieën die zonder financiering veel lastiger van de grond zouden komen. Met deze investering hebben wij als pensioenfonds 'zelf' de meeste impact. Het fonds van Polestar heeft eind 2024 vier getekende financieringsoffertes en een uitgebreide pijplijn met potentiële bedrijven.

Het Tikehau SDG Lending Fund richt zich op leningen aan Europese bedrijven die open staan voor verbetering van hun duurzaamheidspresentaties, -processen en maatschappelijke impact. Het fonds van Tikehau maakt daarbij prestatie afspraken met deze bedrijven. De impact van het pensioenfonds zit minder in de financiering an sich, maar in het

ondersteunen en stimuleren tot verbetering van de duurzaamheidsprestaties van de bedrijfsvoering. Tikehau heeft eind 2024 dertien leningen verstrekt met een focus op onze geprioriteerde SDG's. Wij denken actief mee met de invulling van de leningenportefeuille en gaan met Tikehau in gesprek over specifieke impact indicatoren per lening. Hiermee wordt de gemaakte impact gewaarborgd.

De derde belegging in het Symbiotics Emerging Market Impact Fund stuurt op het maken van impact in opkomende markten door het verstrekken van micro finance leningen. De portefeuille bestaat eind 2024 uit 114 gefinancierde bedrijven in 49 verschillende ontwikkelingslanden. De focus van deze financieringen ligt voornamelijk op het tegengaan van armoede, de ondersteuning van economische groei en actie op het gebied van klimaat en duurzame energie.

Het pensioenfonds is eind 2024 gestart met een evaluatie van de impactbeleggingen en een onderzoek naar de mogelijkheden van impact-beleggingen in verschillende beleggingscategorieën. Dit zullen we combineren met een onderzoek naar deelnemersvoorkeuren over impact beleggen. Daarin werken we samen met academici. De voorkeuren van deelnemers naar de hoeveelheid impactbeleggingen en het type impact, zullen worden meegewogen in het mogelijk uitbreiden of veranderen van de impactportefeuille. Dit onderzoek zal waarschijnlijk in de zomer van 2025 worden afgerond.

Klimaat

In 2024 heeft het pensioenfonds haar derde rapportage rondom klimaat gepubliceerd op de website, volgens het Taskforce on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) format. Daarin geeft Pensioenfonds Detailhandel rekenschap over haar ambities, doelstellingen, governance, risico-inrichting, en resultaten rondom haar klimaatbeleid. De klimaatambities van het pensioenfonds bestaan niet in een vacuüm: daarom laten we de klimaatrisico's in onze portefeuille jaarlijks toetsen.

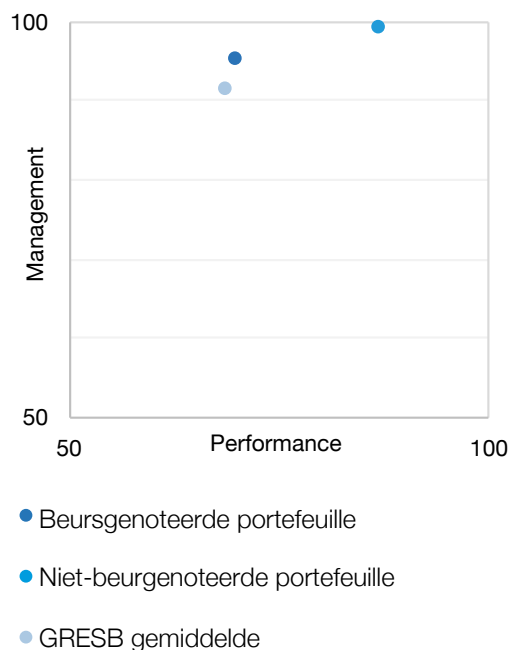
Maatschappelijk Verantwoord Beleggen in vastgoed

GRESB

Pensioenfonds Detailhandel is lid van de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). GRESB is een onafhankelijke, wetenschappelijke benchmark die de duurzaamheidsprestaties van vastgoedfondsen en –portefeuilles wereldwijd beoordeelt. Op basis van GRESB scores krijgen investeerders inzicht in het duurzaamheidsbeleid en -resultaten van hun vastgoedbeleggingen en kunnen zij deze prestaties vergelijken met vastgoedbeleggingen in dezelfde regio en/of hetzelfde type vastgoed.

De totale vastgoedportefeuille van het pensioenfonds presteert beter dan het gemiddelde van alle deelnemers aan GRESB. Het GRESB-gemiddelde ligt op 74 punten terwijl de score voor de beursgenoteerde en niet-genoteerde vastgoedportefeuille van het pensioenfonds uitkomt op respectievelijk 78 en 91 punten.

Figuur 1 – 2024 GRESB scores beursgenoteerd en niet-beursgenoteerde vastgoedportefeuille

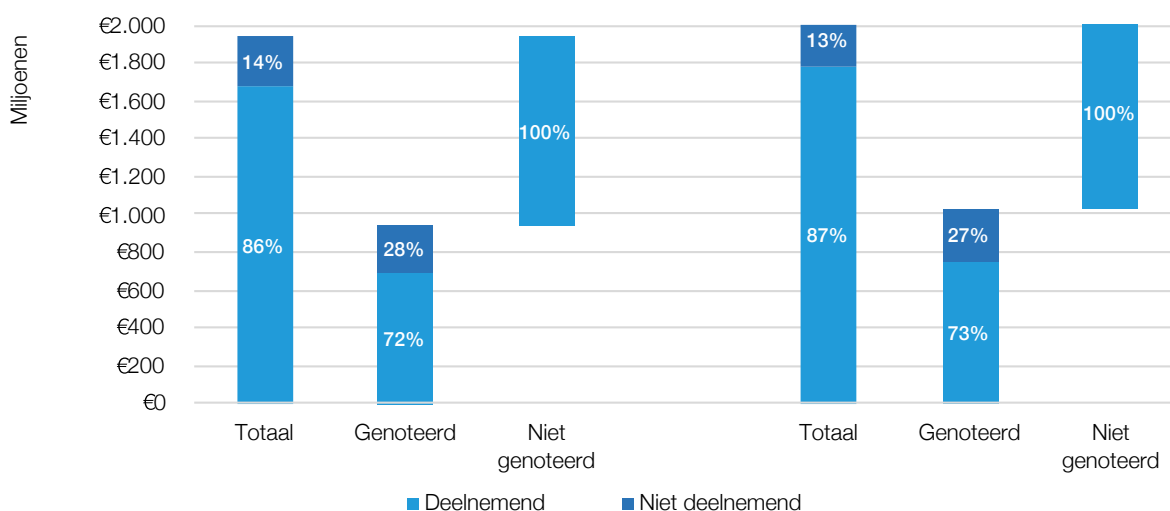

Beursgenoteerd vastgoed

Het pensioenfonds belegt het beursgenoteerde deel van de vastgoedportefeuille conform de FTSE/EPR/Nareit Developed Real Estate index. Van de 359 beursgenoteerde vastgoedbeleggingen van het pensioenfonds nemen ultimo 2024 225 beleggingen deel aan GRESB. De scores van deze fondsen zijn als één geheel geëvalueerd.

De deelnemende fondsen omvatten in 2024 73 procent van de beleggingswaarde van het pensioenfonds in beursgenoteerd vastgoed. Dit percentage is met 1 procentpunt gestegen ten opzichte van 2023. Over de totale vastgoedportefeuille is het aandeel deelnemende fondsen gestegen, van 86 procent naar 87 procent.

Figuur 2 - Aandeel deelnemende beursgenoteerde vastgoedfondsen op basis van marktwaarde

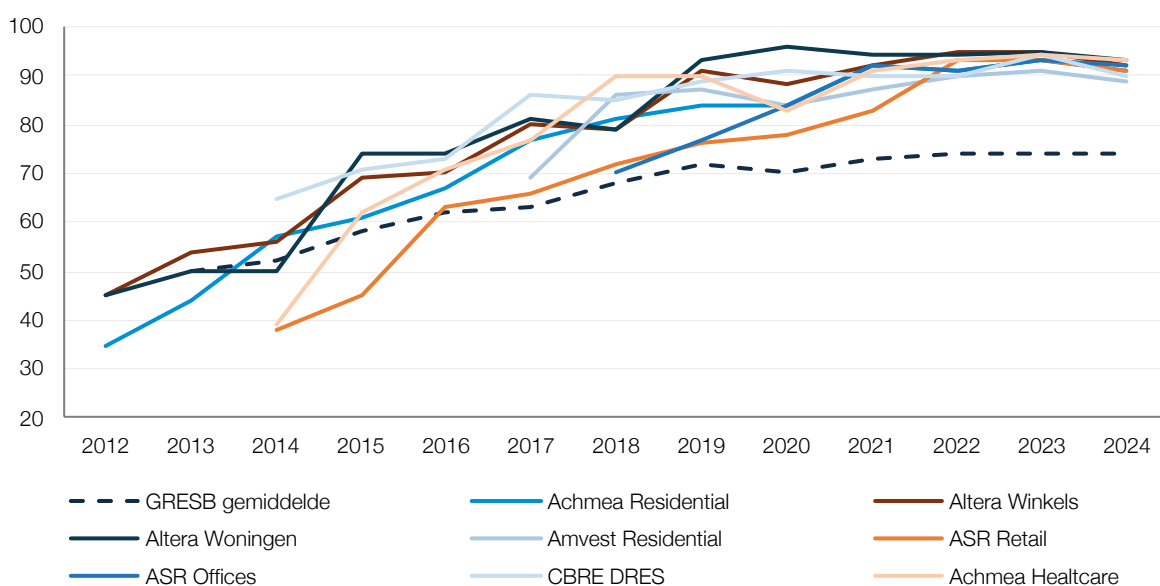

Niet-beursgenoteerd vastgoed

In de niet-beursgenoteerde vastgoedportefeuille van het pensioenfonds waren eind 2024 alle 8 fondsen waarin het pensioenfonds belegt, deelnemer van GRESB. Dit zijn de fondsen; Achmea Dutch Residential Fund, Amvest Residential Core Fund, Altera Woningen, CBRE Dutch Residential Fund, Altera Winkels, ASR Dutch Retail Property Fund,

ASR Dutch Mobility Office Fund en Achmea Dutch Healthcare Property Fund. De fondsen vertegenwoordigen eind 2024 samen een beleggingswaarde van circa € 1.000 miljoen. Over de jaren heen heeft de GRESB score van de niet-beursgenoteerde portefeuille van het pensioenfonds zich sterker ontwikkeld dan het GRESB gemiddelde (zie Figuur 3).

Figuur 3 -Verloop GRESB scores niet-beursgenoteerde belangen

Onderstaande tabel geeft de GRESB-scores weer van de negen niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen in relatie tot de peer group van het betreffende fonds.

Tabel 1- GRESB Scores niet-beursgenoteerde portefeuille in relatie tot de peers

Naam	Sector	Score	Peer gemiddelde
Amvest Residential Core Fund	Woningen	89	88
Altera Woningen	Woningen	93	88
Achmea Dutch Residential Fund	Woningen	91	88
CBRE Dutch Residential Fund	Woningen	90	88
Altera Winkels	Winkels	92	89
ASR Dutch Retail Property Fund	Winkels	91	89
ASR Dutch Mobility Office Fund	Kantoren	92	89
Achmea Dutch Healthcare Property Fund	Zorg	93	78

In vergelijking met 2023 zijn de GRESB scores van niet-beursgenoteerde fondsen gedaald. Deze daling komt voort uit een aanpassing van de scoringsmethodiek van GRESB. Door deze aanpassing neemt de vergelijkbaarheid van 2024 met voorgaande jaren af. Echter is nog wel een vergelijking te maken tussen de fondsen en hun peers. Altera Woningen scoort met 93 nog steeds boven het peer gemiddelde en is runner up voor het meest duurzame woningfonds in Europa. Het CBRE Dutch Residential Fund heeft een score van 90 behaald, wat ook boven het gemiddelde van peers ligt. Ook het Achmea Dutch Residential Fund scoort uitstekend met 91 punten. Het Amvest Residential Core Fund scoort met 89 punten het laagst van de niet-beursgenoteerde woningportefeuille. Het winkelfonds van Altera heeft een score van 92 punten behaald en is daarmee het meest duurzame winkelfonds van Nederland. Het winkelfonds van ASR staat op de tweede plek met 93 punten. Het kantorenfonds van ASR behaalt een score van 92. Ondanks deze goede score blijft het fonds op de vierde plaats staan in vergelijking met zes peers. Het Achmea Dutch Healthcare Property Fund is Sector-leader met een score van 93.

Actief aandeelhouderschap

De dialoog aangaan met de bedrijven in de beleggingsportefeuille

Het engagementprogramma speelt een belangrijke rol in de uitwerking van ons streven naar langetermijnwaardecreatie door ondernemingen aan te moedigen om in situaties waar duurzaamheidsproblemen zijn signaleerd, verbeteringen door te voeren in beleid, toezicht en praktijk. Het is een belangrijk instrument waarmee zogenaamde due diligence

wordt vormgegeven: identificatie, beoordeling en mitigatie van duurzaamheidsrisico's van de portefeuille op maatschappij en milieu én van duurzaamheidsrisico's die mogelijk een materiële impact hebben op de beleggingsportefeuille. Bovendien heeft Pensioenfonds Detailhandel het uitvoeren en monitoren van engagement en het rapporteren over de engagementtrajecten als een duurzaamheidsindicator opgenomen van de beleggingen, en is dit opgenomen in de precontractuele informatie zoals bedoeld in de SFDR (Sustainable Finance Disclosure regulation).

Het merendeel van de engagement wordt gedaan door Colombia Threadneedle. Zij gaat het gesprek aan namens Pensioenfonds Detailhandel. Naast de dialoog die we voeren via Columbia Threadneedle, voert Pensioenfonds Detailhandel ook zelf direct gesprekken met ondernemingen. Dat doen we via de samenwerking van de Principles of Responsible Investment (PRI) in de samenwerking voor mensenrechten, Advance. Ook via het Dutch Engagement Network (DEN), waarin wij samenwerken met Pensioenfonds Horeca & Catering en Pensioenfonds Ahold Delhaize, voeren wij directe gesprekken met ondernemingen. Tenslotte zijn we betrokken bij het samenwerkingsinitiatief in de vastgoedsector, Global Real Estate Engagement Network (GREEN).

Identificatie en beoordeling van materiële daadwerkelijke en potentiële negatieve impacts is het startpunt van het engagementprogramma waarmee Columbia Threadneedle Investment namens Detailhandel invulling geeft aan het mitigatieproces. Mitigatie vindt plaats binnen vier werkstromen van het engagementprogramma:

Ondernemingen met prioriteit

Intensieve en frequente dialoog met ondernemingen met hoog risico

Engagement projecten

Thema-engagement over urgente en belangrijke ESG-onderwerpen

Reactieve engagement

Snelle reactie op controverses en schendingen

Specifieke strategie

Gericht op regelgeving of commitments zoals net-zero

In 2024 zijn 10 engagementprojecten uitgevoerd, verdeeld over zes hoofdthema's

Ondernemingen met prioriteit

Het programma met prioriteitsbedrijven richt zich op potentiële negatieve impact en strategische ESG-risico's. Jaarlijks worden ondernemingen geselecteerd die als risicovol worden beoordeeld en een groot gewicht hebben in de portefeuille.

Startpunt is een beoordeling van prestaties van ondernemingen op belangrijke duurzaamheidsthema's zoals CO₂-uitstoot, arbeidsomstandigheden en corruptie. Daarnaast richt de analyse zich op kernpunten van corporate governance, zoals onafhankelijkheid van bestuur en belangen van minderheidsaandeelhouders.

Vervolgens worden de prestaties en strategie van ondernemingen kwalitatief beoordeeld, onder andere op basis van engagementervaring uit het verleden. Daarbij wordt beoordeeld of engagement succesvol kan zijn en of engagement de juiste mitigatiestrategie is. Met de geselecteerde ondernemingen wordt een intensieve dialoog gevoerd op strategisch niveau.

Thematisch engagement

Naast ESG-risico's op het niveau van ondernemingen, worden ieder jaar ESG-thema's, trends en risico's geïdentificeerd die van invloed zijn op groepen ondernemingen, bijvoorbeeld binnen sectoren of regio's. Deze thema's worden uitgewerkt in projecten die ter stemming worden voorgelegd aan klanten. Ook dit jaar heeft Pensioenfonds Detailhandel zijn stem gebruikt om invloed uit te oefenen op de projectkeuze.

In 2024 zijn 10 engagementprojecten uitgevoerd, verdeeld over zes hoofdthema's: klimaatverandering, milieuzorg, arbeidsomstandigheden, mensenrechten, gezondheid en corporate governance.

Klimaatverandering: Uutfaseren van kolen 2.0 (SDG 7, 9, 13)

Nu veel elektriciteitsbedrijven in de VS en de EU duidelijke strategieën hebben voor de afbouw van kolen door middel van ontmanteling, hebben we ons in 2024 gericht op bedrijven die hun kolengestookte eenheden willen moderniseren of ombouwen, en op bedrijven die ze willen verkopen (voornamelijk bedrijven in Azië). We wilden de technische en economische haalbaarheid beoordelen van enkele van de voorgestelde technologieën, bijvoorbeeld met het afvangen en opslaan of gebruiken van CO₂ of bijstook met ammoniak. Voor degenen die willen overschakelen op biomassa, zijn we in gesprek gegaan over hun beleid voor duurzame herkomst. Voor degenen die hun kolenactiva willen verkopen, hebben we geprobeerd inzicht te krijgen in hun verantwoorde aanpak met het afbouwtraject. We zijn ons blijven richten op sociale gevolgen van de uitfasering van steenkool. Daarnaast hebben we meer inzicht gekregen in de manier waarop bedrijven omgaan met fysieke klimaatrisico's, zoals hittegolven en droogte, die in veel landen de bezorgdheid over de energiezekerheid hebben vergroot.

Dit project heeft het belang aangetoond van transparantie over trajecten van geleidelijke afbouw van gebruik van kolen in elektriciteitscentrales. Dit omvat ook informatieverschaffing over de plannen voor het einde van de levensduur van afzonderlijke activa. Dit project is afgerond in 2024, maar we zullen ondernemingen hierover blijven aanspreken binnen ons bredere engagementprogramma. We moedigen ondernemingen ook in het bijzonder aan om beleid te ontwikkelen voor duurzame inkoop van biomassa.

Milieuzorg: emissies en plastic afval door de chemische industrie (SDG 13, 15)

Chemische bedrijven hebben een grote impact op het milieu en dragen in grote mate bij aan de uitstoot van broeikasgassen. Het energieverbruik van de chemische industrie is het hoogste van alle industriële sectoren; haar activiteiten veroorzaken een aanzienlijke stroom van vervuilende stoffen in het lokale milieu, de lucht en de waterwegen; en veel producten uit de chemische sector - zoals kunststoffen en meststoffen - veroorzaken ook ernstige schade aan het milieu. Het doel van dit project was om over een periode van 3 jaar met de 20 grootste chemiebedrijven (gemeten naar marktkapitalisatie) aan te spreken en ons te richten op de volgende doelstellingen in het streven naar een duurzame transitie binnen de chemiesector: 1) Verminderen van de uitstoot van broeikasgassen; 2) Minimaliseren van schadelijke effecten op lokale gemeenschappen; 3) Verminderen van plastic afval. In 2024 kwamen ook bredere milieuthema's zoals toxiciteit en biodiversiteit aan bod.

De reacties op ons engagement in dit project waren over het algemeen positief. De chemische sector is hard aan het beheersen van zijn emissies. We zagen dat veel bedrijven te maken hadden met grote structurele veranderingen, waaronder nieuw management en fusies, maar dit weerhield ze er niet van om hun ambities waar te maken. Na 3 jaar wordt dit project opgenomen in ons bredere engagementprogramma. We streven ernaar om bedrijven te blijven monitoren op hun vooruitgang bij het behalen van de emissiereductiedoelstellingen en om extra transparantie te stimuleren.

Milieuzorg: Ontbossing (SDG 13, 15)

Ontbossing is een belangrijke oorzaak van de dubbele crisis van biodiversiteitsverlies en klimaatverandering. De vernietiging en versnippering

van bossen is de grootste oorzaak van het uitsterven van soorten over de hele wereld. Ontbossing en aantasting van bossen dragen bij aan 15 procent van de kooldioxide-uitstoot veroorzaakt door menselijke activiteit. Dit heeft voornamelijk te maken met de productie van grondstoffen zoals palmolie, soja, rundveeproducten, hout, cacao, koffie en rubber.

In 2024 hebben we ons gericht op de mate waarin bedrijven klaar zijn voor de EU Ontbossingsverordening (EUDR), met name rond de vereisten voor traceerbaarheid en geolocatie, die voor sommige bedrijven een bijzondere uitdaging vormen. We zijn ook doorgegaan met de ontwikkeling van een op de uitgevende instelling gerichte benadering naar een meer systematische engagement benadering, waarbij we samenwerken met verschillende bedrijven binnen de toeleveringsketen, financiers en regelgevers. Zo zijn we actief geweest binnen het Investor Policy Dialogue on Deforestation (IPDD), Investor Working Group for a Deforestation-Free Automotive Industry and Nature Action 100.

In 2024 is dit project afgerond. We zullen onderzoek naar - en betrokkenheid bij - ontbossing opnemen in ons bredere engagementprogramma, aangezien ontbossing en de invloed ervan op milieufactoren belangrijk is voor diverse sectoren. We blijven toezien op de naleving van regelgeving en blijven actief samenwerken met beleidsmakers en initiatieven waar dat nuttig is.

Mensenrechten: Diversiteit in klinisch onderzoek (SDG 8, 12)

De Covid-19 pandemie benadrukte de noodzaak om vaccinatiegebruik in etnische minderheden en ondervertegenwoordigde gemeenschappen te verzekeren door vertrouwen op te bouwen via volledig representatieve klinische onderzoeken. Er is steeds meer onderzoek dat erkent dat er een

In 2024 hebben we ons gericht op de mate waarin bedrijven klaar zijn voor de EU Ontbossingsverordening (EUDR)

gedifferentieerde respons kan zijn op behandelingen bij diverse bevolkingsgroepen. In 2024 hebben we voortgebouwd op de bevindingen van 2023 met betrekking tot de 5 belangrijkste elementen van een effectieve strategie voor diversiteit in klinische proeven (beleid, governance, doelen, stakeholder dialoog en het aanpakken van systemische uitdagingen). Om de veranderende regelgeving en toenemende commerciële risico's voor te blijven, moedigden we bedrijven aan om optimaal gebruik te maken van best practices en samenwerkingsverbanden in de sector om diversiteit in klinische proeven te beoordelen en te verbeteren.

Dit project heeft in 2024 het einde van de geplande looptijd bereikt. We zullen de lessen en de ontwikkeling van de 5 belangrijke elementen van een strategie voor diversiteit in klinische proeven meenemen en waar relevant implementeren in ons bredere engagement programma. We hebben gemerkt dat de sector zich steeds meer bewust wordt van het belang van diversiteit in klinische proeven. Waar bedrijven tegen praktische obstakels aanlopen bij het implementeren van meer diverse klinische onderzoeken, geloven wij dat het delen van best practices uit de sector in engagementgesprekken nuttig kan zijn.

Verantwoorde kunstmatige intelligentie (SDG 10)

Kunstmatige intelligentie (AI) heeft zonder twijfel een transformatie teweeggebracht in de maatschappij en er zijn geen tekenen dat het langzamer zal gaan. Er wordt verwacht dat generatieve AI alleen al 2,6 tot 4,4 biljoen dollar per jaar kan toevoegen aan de wereldeconomie door versnelde innovatie en productiviteit te ondersteunen. De toename van AI-gebruik heeft geleid tot nieuwe risico's zoals mensenrechten, vooroordelen en discriminatie. Daarom denken we dat bedrijven die laten zien dat ze ethische normen handhaven, de sleutel zijn tot het behoud van vertrouwen en uiteindelijk grootschalige toepassing. Met dit project willen we inzicht krijgen in de manier waarop de sector AI benadert, hoe best practices eruitzien en bedrijven aanmoedigen om zich publiekelijk te verbinden aan verantwoordelijke AI-principes en deze toe te passen in hun activiteiten.

In de VS heeft een gebrek aan specifieke federale richtlijnen geleid tot uiteenlopende benaderingen van verantwoorde AI, wat leidt tot verschillen in

risicoblootstelling en groeimogelijkheden. Amazon heeft bijvoorbeeld een segment specifieke benadering gekozen met een uitgebreide reeks beleidsregels en principes voor verantwoorde AI voor Amazon Web Services. Het bedrijf blijft echter terughoudend met het openbaar maken van een governance- en toezichtsbenadering op organisatieniveau voor het verantwoorde gebruik van AI en hoe dit in de praktijk wordt geïmplementeerd. En biedt onvoldoende informatie over risico's en kansen in een groot aantal van zijn andere AI-gebruiksgevallen, variërend van gepersonaliseerde productaanbevelingen, Alexa voice shopping, logistiek en magazijnoptimalisatie.

Daarentegen heeft de Aziatische techgigant Naver gekozen voor een meer gezamenlijke aanpak, gebruikmakend van samenwerkingsverbanden met nationale beleidsmakers en denktanks om al in een vroeg stadium AI Ethics Principles te ontwikkelen. Vanuit ons perspectief heeft dit hen in staat gesteld om leiderschap te bereiken in de implementatie van verantwoorde AI.

Aan het begin van dit project was het de bedoeling om bedrijven aan te spreken die zich niet hadden gecommitteerd aan ethische AI-principes zoals beoordeeld in de 2021 bevindingen van de Digital Inclusion Benchmark en we waren blij om vooruitgang te zien met een meer dan verdubbeling van het aantal bedrijven in de benchmark die ethische AI-principes hebben aangenomen. In de toekomst willen we blijven onderzoeken hoe bedrijven de risico's identificeren, beoordelen en beperken waartoe ze toegang hebben en hoe ze hun verantwoorde AI-principes operationaliseren. We zullen de ontwikkelingen in het AI-landschap blijven volgen, waaronder de AI-regelgeving in de verschillende markten, om onze aanpak te bepalen als onderdeel van ons bredere engagementprogramma.

Reactief engagementprogramma

Dit programma richt zich op het mitigeren van daadwerkelijke negatieve impacts van ondernemingen op maatschappij en milieu. Ieder kwartaal worden schendingen van de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de Global Compact van de Verenigde Naties door ondernemingen in portefeuille beoordeeld door Columbia Threadneedle, mede op basis van onderzoek door gespecialiseerde dataleveranciers.

Daarbij wordt geprioriteerd naar ernst van de schending (wat wordt bepaald door heftigheid, schaal en onomkeerbaarheid van de impact) en de reactie van de onderneming op de schending.

Engagement met geselecteerde ondernemingen richt zich op het beëindigen van de schending, aanpak van de negatieve effecten door herstel en/of verhaal en het voorkomen van schade in de toekomst.

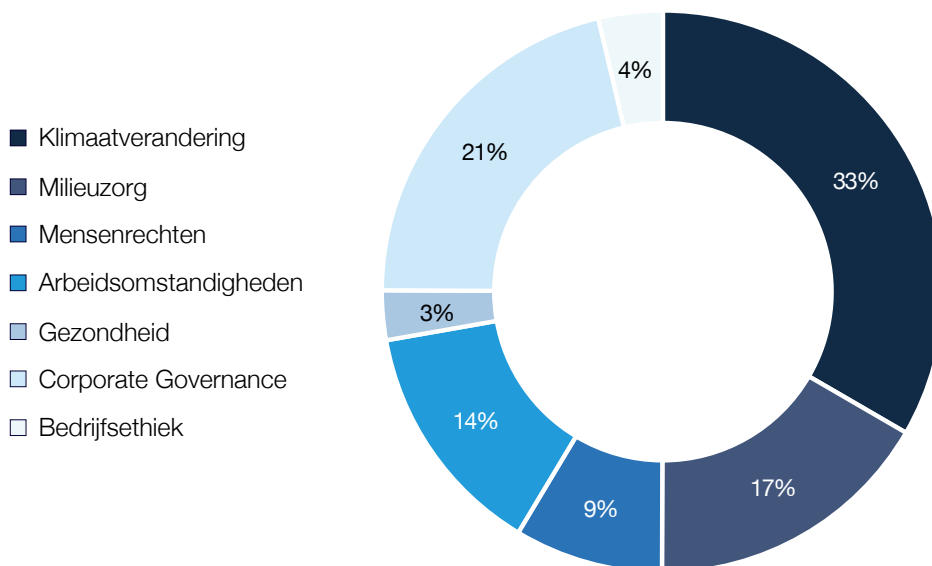
Specifieke strategie: net-zero toezeggingen

Binnen het klimaatprogramma is in 2024 wederom ingezet op 'net zero'-toezeggingen van bedrijven en het ontwikkelen van strategieën om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te worden. Van bedrijven wordt verwacht dat zij tussendoelen formuleren

voor het verminderen van hun CO₂-emissies die voldoende ambitieus zijn. Ook dringen we aan op het ontwikkelen van een concrete strategie, op het lobbyen voor passend klimaatbeleid en op het ontwikkelen van de juiste governance structuur. Het doel van dit langlopende strategische programma is bijdragen aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en invulling geven aan toezeggingen om als belegger klimaatneutraal te worden. Met name bedrijven in de mijnbouw en de nutssector zijn aangesproken.

Engagement in cijfers

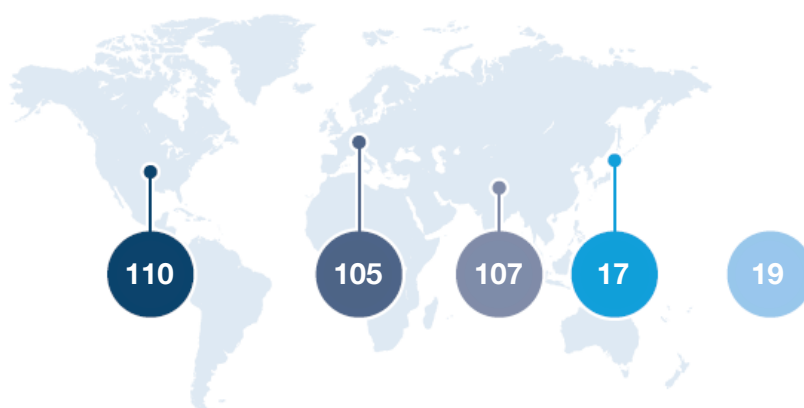
In 2024 zijn 358 ondernemingen in 35 landen aangesproken, over de volgende onderwerpen:

In de volgende landen:

Engagement naar regio**

- Noord Amerika
- Europa
- Azië (ex Japan)
- Japan
- Overig

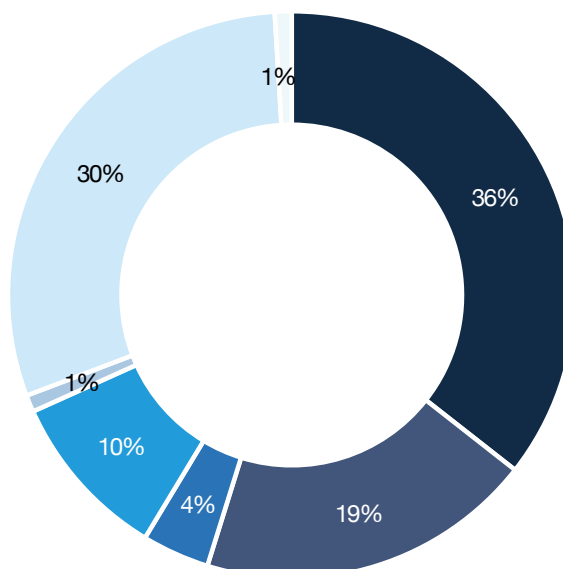
Bron: CTI Asset Management

* Bedrijven kunnen op meerdere beleidspunten zijn aangesproken.

** Corporate actions (zoals fusies en overnames) kunnen kleine afwijkingen veroorzaken in de engagement jaarrapportage ten opzichte van de kwartaalrapportages.

Engagement heeft in 2024 104 keer aantoonbaar resultaat opgeleverd. Aantoonbaar resultaat betekent dat vooraf gestelde doelen zijn behaald op de volgende onderwerpen:

- Klimaatverandering
- Milieuzorg
- Mensenrechten
- Arbeidsomstandigheden
- Gezondheid
- Corporate Governance
- Bedrijfsethiek

**Stemmen op
aandeelhoudersvergaderingen**

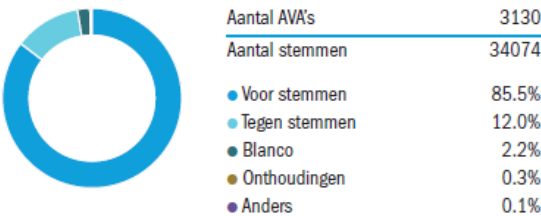
Wij zien stemmen als een belangrijk onderdeel van actief aandeelhouderschap. We zoeken voor en na het stemmen contact met ondernemingen. We leggen onze verwachtingen uit, vragen om commentaar en lichten eventueel toe waarom we tegen de directie hebben gestemd. De verwachtingen van de ondernemingen waarin wordt belegd en de uitvoering van ons stembeleid, vloeien voort uit de Nederlandse Corporate Governance Code en de OESO en ICGN (International Corporate Governance Network) principes van goed ondernemingsbestuur.

Voor het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen onderschrijven wij de corporate governance richtlijnen, waarin rekening wordt gehouden met duurzaamheid op het gebied van milieu en sociale factoren, mede gebaseerd op de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de VN

mensenrechten-richtlijn. Door middel van stemmen op afstand (proxy voting) zijn wij in staat wereldwijd van ons stemrecht gebruik te maken. Wereldwijd zagen we dat de steun voor bestuurdersbenoeming toe nam, maar ook het activisme van aandeelhouders, met name in de VS en Azië. Dat activisme richtte zich wel minder op sociale- en milieukwesties. We zagen ook een toename van zogenaamde anti-ESG aandeelhoudersvoorstellen. De steun voor deze voorstellen nam echter verder af. Ook wij hebben deze voorstellen niet gesteund.

In totaal hebben wij bij 3.130 aandeelhoudersvergaderingen gestemd op 34.074 agendapunten. Dat is 95,89 procent van het totaal aantal agendapunten waarop kon worden gestemd. Bij 11,53 procent van alle agendapunten hebben wij tegen het advies van het bestuur gestemd. Vooral op het punt van beloning en bestuursbenoeming stemden wij relatief vaak tegen.

Stemresultaten: *

In 2024 hebben wij via het stembeleid ondernemingen actief aangespoord bij te dragen aan verlaging van de wereldwijde uitstoot van CO2. Niet alleen door aandeelhoudersvoorstellen die hierom vroegen te steunen, maar ook door tegen voorstellen van het bestuur, zoals herbenoemingen te stemmen bij bedrijven die door de stemuitvoerder als klimaatachterblijver werden beoordeeld in hoog risico-sectoren, zoals energie, mijnbouw en transport.

De dialoog aangaan met vastgoedfondsen

Wij geloven dat engagement met de bedrijven waar wij in investeren een noodzakelijk instrument is om deze verbetering te bereiken.

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

Het pensioenfonds heeft SDG's 8, 12, 13 en 16 gedefinieerd als 'focus SDG's' in haar beleggingsbeleid. Om het engagement op de vastgoedbeleggingen aan te laten sluiten bij het MVB beleid is een vertaling gemaakt van de SDG's naar onderwerpen voor het engagement op de vastgoedportefeuille. Deze onderwerpen zijn gekozen in lijn met financieel materiële indicatoren (zoals gedefinieerd door de Sustainability Accounting Standards Board) en met milieutechnisch/sociaal relevante indicatoren (zoals gedefinieerd door het United Nations Environmental Program Finance Initiative).

Om te sturen op deze engagement onderwerpen binnen de beursgenoteerde vastgoedportefeuille heeft het pensioenfonds aansluiting gezocht bij het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). GREEN is een platform voor institutionele beleggers en vastgoed vermogensbeheerders die vastgoedfondsen aanspreken (engagen) op hun duurzaamheidsambities en -prestaties. Door gebruik te maken van collectieve invloed beogen leden van GREEN vastgoedfondsen extra aan te sporen om hun duurzaamheidsinspanningen te verhogen.

In 2024 hebben deelnemers van GREEN engagement gesprekken gevoerd met 32 beursgenoteerde vastgoedfondsen over een brede selectie van duurzaamheidsonderwerpen, van het zetten van wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen voor de reductie van de CO2-uitstoot tot het verhogen van het aantal gecertificeerde gebouwen binnen de vastgoedportefeuille.

Binnen de niet-beursgenoteerde vastgoedportefeuille heeft het pensioenfonds zelf gesproken met de betreffende fondsen. In 2021 is de dialoog gestart met een vijftal fondsen, waar in 2022 nog twee fondsen bij zijn gekomen. In 2024 is met alle fondsen gesproken. Alle fondsen staan open voor feedback en zijn gemotiveerd om zich te verbeteren op duurzaamheidsgebied. Zo hebben meerdere fondsen ook aangegeven dat ze zich op bepaalde thema's hebben ontwikkeld, zoals embodied carbon (CO2 opgeslagen in gebouwen) als gevolg van onze gesprekken met hen.

Alle niet-beursgenoteerde fondsen hebben een Net Zero commitment op lange termijn. Ook communiceren alle fondsen op hoofdlijnen hun plannen om te komen tot deze doelstellingen. Bijna alle (6/7) fondsen hebben op gebouwniveau inzichtelijk gemaakt wat nodig is om Net Zero doelstellingen te bereiken (2023: 5/7). Het laatste fonds onderneemt momenteel actief stappen om

het onderwerp aan te pakken. 6 fondsen hebben nu ook een inschatting gemaakt van de verwachte investeringen om hun CO2 doelstellingen te behalen (2023: 5 fondsen). Voor alle fondsen is de operationele CO2-uitstoot nog steeds een groot thema.

Hoewel 'embodied carbon' in mindere mate aandacht krijgt, groeit dit. Embodied carbon is de CO2-uitstoot die voortkomt uit de levenscyclus van een gebouw. Het betreft zowel directe emissies (bijvoorbeeld emissies uit productie van bouwmaterialen) als indirecte emissies (bijvoorbeeld emissies uit transport). Gemiddeld genomen is het klimaatrisicomanagement van de niet-beursgenoteerde portefeuille goed ontwikkeld, maar engagement zal de fondsen blijven aansporen zich te blijven te verbeteren.

Dutch Engagement Network (DEN)

Het Dutch Engagement Network (hierna: DEN) is een samenwerking tussen Nederlandse pensioenfondsen om gezamenlijk engagement te voeren en engagement te versterken. Op dit moment bestaat DEN uit Pensioenfonds Detailhandel, Pensioenfonds Horeca & Catering en Ahold Delhaize Pensioen. Het engagementprogramma van DEN is gericht op het verhogen van sociale, milieu en governance standaarden in sectoren, ketens of bij individuele ondernemingen die zich in het beleggingsuniversum bevinden. In het tweede halfjaar van 2024 bestaat het engagementprogramma uit twee engagementthema's, namelijk: Water in de toeleveringsketen en Afval & Circulaire economie. Het eerste thema Water in de toeleveringsketen loopt vanaf november H2 2019. Het tweede thema Afval & Circulaire economie is in het eerste halfjaar van 2022 door DEN geselecteerd en van start gegaan.

Pensioenfonds Detailhandel rapporteert elk halfjaar over de voortgang van de dialogen op deze twee thema's op de website¹.

¹ Zie daarvoor: www.pensioenfondsdetailhandel.nl/publication/den-rapporten

De onderstaande tabellen tonen per thema de vooruitgang op de mijlpalen per eind december 2024.

Tabel: Water in de toeleveringsketen. De engagements met The Kraft Heinz Company en Davide Campari-Milano S.P.A. lopen vanaf 2019, de andere engagements vanaf 2023.

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Brown-Forman Corporation	Verenigde Staten	Alcoholische dranken	AA						
2 Davide Campari-Milano S.P.A.	Italië	Alcoholische dranken	A						
3 Kraft Heinz Company	Verenigde Staten	Voedingsindustrie	AA						
4 Puma SE	Duitsland	Kledingindustrie	AAA						
5 Treasury Wine Estates Limited	Australië	Alcoholische dranken	A						

¹ MSCI ESG score

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

Tabel: Afval & Circulaire Economie

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Avery Dennison Corporation	Verenigde Staten	Verpakkingsmaterialen	4,7						
2 Chipotle Mexican Grill, Inc.	Verenigde Staten	Fastfood	3,4						
3 GFL Environmental	Canada	Afvalverwerking	3,7						
4 Restaurant Brands International Inc	Canada	Fastfood	5,6						
5 Yum! Brands, Inc.	Verenigde Staten	Fastfood	4,9						

¹ MSCI SCORE AFVAL & VERPAKKING / EMISSIES & AFVAL

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

Deelnemersdialoog

In 2025 werkt Pensioenfonds Detailhandel verder aan het MVB-beleid. Een belangrijke input voor die verdere ontwikkeling is de eerder beschreven Deelnemersdialoog en de acties die het bestuur heeft toegezegd.

Onderzoek Impact Investing

Het pensioenfonds doet in 2025 een onderzoek onder haar deelnemers naar Impact Investing: vinden deelnemers dat het pensioenfonds een groter deel van haar beleggingsportefeuille moet alloceren naar Impact Investing, zelfs als dat financieel rendement kost? Of vinden deelnemers juist dat de huidige allocatie voldoende is of dat deze verlaagd moet worden. Op dit moment is de allocatie naar Impact Investing 1 procent van de beleggingsportefeuille.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van een enquête die wordt samengesteld in samenwerking met onderzoekers van Universiteit Maastricht, de Universiteit van Amsterdam, Cranfield University en MIT.

Beleggingskeuzes in beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten

In 2019 heeft het pensioenfonds voor het eerst voor de portefeuille aandelen ontwikkelde markten beleggingskeuzes gemaakt in lijn met de thema's die belangrijk zijn voor de deelnemers. In 2025 vindt er een evaluatie plaats en wordt onderzocht waar deze portefeuille meer in lijn kan worden gebracht met de wensen van deelnemers, rekening houdend met de overtuigingen die het bestuur heeft over verantwoord beleggen. Daar is in 2024 al mee gestart.

Het pensioenfonds doet in 2025 onderzoek onder haar deelnemers naar de wens om meer of minder aandacht te besteden aan impact investing

Uitvoeringskosten

De kosten die gemaakt worden door het pensioenfonds bestaan uit twee onderdelen: kosten pensioenbeheer en kosten vermogensbeheer.

Het pensioenfonds maakt ook algemene kosten, dit zijn kosten die gemaakt worden voor zowel pensioen- als vermogensbeheer. Algemene kosten worden verdeeld naar pensioen- en vermogensbeheer volgens onderstaand overzicht.

Categorie Aanbeveling	
Bestuurskosten	Totale bestuurskosten, inclusief Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht, wordt voor 50 procent aan pensioenbeheer en voor 50 procent aan vermogensbeheer toegerekend.
Kosten bestuursbureau	Toerekening per functie.
Controle en advieskosten van accountant, actuaris en interne audit	Onafhankelijk accountant en interne audit: 50 procent aan pensioenbeheer en 50 procent aan vermogensbeheer. Actuaris: 75 procent aan pensioenbeheer en 25 procent aan vermogensbeheer, overige operationele advieskosten 50 procent aan pensioenbeheer en 50 procent aan vermogensbeheer
Communicatiekosten	50 procent aan pensioenbeheer en 50 procent aan vermogensbeheer
Toezihtkosten en lidmaatschap Pensioenfederatie	50 procent aan pensioenbeheer en 50 procent aan vermogensbeheer. Kosten pensioenregister 100 procent aan pensioenbeheer.

Van de algemene kosten in 2024 wordt € 5,8 miljoen aan pensioenbeheer en € 4,9 miljoen aan vermogensbeheer toegekend. Over 2023 betrof dit € 4,3 miljoen aan pensioenbeheer en € 4,2 miljoen aan vermogensbeheer. De algemene kosten zijn in 2024 hoger dan in 2023 en daarmee zijn de bedragen aan doorbelastingen van algemene kosten aan pensioenbeheer en vermogensbeheer in 2024 hoger dan in 2023.

**€ 5,8 miljoen pensioenbeheerkosten en
€ 4,9 miljoen vermogensbeheerkosten**

Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer zijn in 2024 gestegen tot € 47,5 miljoen (2023: € 42,0 miljoen). De kosten voor de reguliere pensioenuitvoering zijn met € 29,3 miljoen licht gedaald ten opzichte van vorig jaar (€ 30,8 miljoen). De projectkosten zijn daarentegen flink gestegen van € 6,1 miljoen in 2023 naar € 12,2 miljoen in 2024. Deze stijging is het gevolg van de uitvoer van projecten bijvoorbeeld op het gebied van het verbeteren van datakwaliteit, het optimaliseren van

systeemlandschappen en de implementatie van nieuwe Europese wetgeving (DORA). Tevens draagt het project “werkgroep pensioenregelingen voor de Wet Toekomst Pensioenen” bij aan de hogere projectkosten. In 2024 heeft het pensioenfonds uit hoofde van dit project ongeveer € 4,5 miljoen uitgegeven. De controle en advieskosten zijn in 2024 gestegen met € 0,5 miljoen tot € 2,7 miljoen. Oorzaak van de stijging ligt onder meer in een toename van juridische kosten en stijging van tarieven als gevolg van tariefindexaties.

	2024	2023
(bedragen x € 1.000)	€	€
Kosten pensioenuitvoering	29.325	30.768
Kosten projecten	12.186	6.072
Bestuurskosten	513	534
Kosten bestuursbureau	1.390	1.249
Controle en advieskosten	2.738	2.185
Accountantskosten	246	228
Contributies en bijdragen	1.054	914
Totaal overige kosten	5.942	5.110
Totaal	47.453	41.950

De kosten per deelnemer zijn in 2024 gestegen ten opzichte van 2023. Namelijk van € 80,4 naar € 88,6. Zowel de kosten als het aantal normdeelnemers is gestegen. De kosten uitvoering per normdeelnemer zijn toegenomen, doordat de pensioenuitvoeringskosten relatief sterker stijgen dan het aantal normdeelnemers.

	2024	2023
Actieven	366.980	363.594
Gepensioneerden	168.771	158.359
Totaal normdeelnemer	535.751	521.953
Kosten Pensioenuitvoering (bedrag x 1.000)	€ 47.453	€ 41.950
Kosten uitvoering per normdeelnemer	€ 88,60	€ 80,40

De verwachting is dat de kosten per deelnemer in 2025 weer zullen dalen

De kosten per deelnemer in 2025 zullen naar verwachting toenemen ten opzichte van 2024, met name als gevolg van de laatste investeringen in het nieuwe pensioenplatform en de verdere voorbereidingen op de overgang naar de nieuwe pensioenregeling op beoogde invaardatum 1 januari 2026. Deze investeringen en voorbereidingen zijn projectkosten en daarmee van tijdelijke aard. Hierdoor is de verwachting dat na 2025 de kosten per deelnemer weer zullen dalen. Ook het vervallen van de btw-verplichting voor het pensioenfonds nadat het is ingevaren, heeft een verlagend effect op de kosten.

Kostenbenchmarking

De gemiddelde uitvoeringskosten van pensioenfondsen met 100 duizend tot 1 miljoen normdeelnemers zijn over 2023, op basis van gegevens van de DNB, € 102,0 (€ 92,2 in 2022).

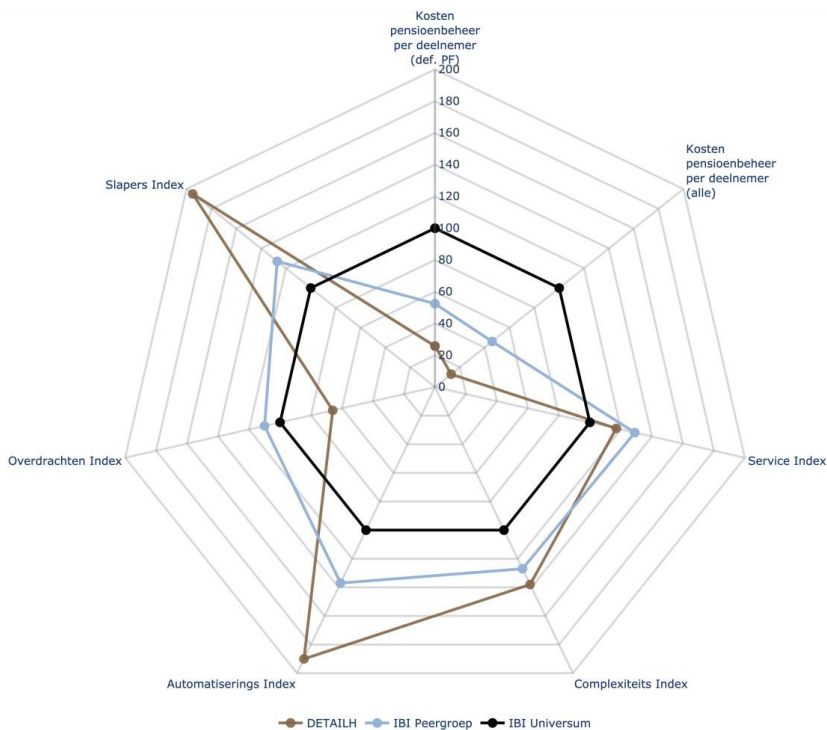
De kosten van Pensioenfonds Detailhandel zijn lager dan deze gemiddelden.

Pensioenfonds Detailhandel heeft deelgenomen aan het kostenbenchmark onderzoek van Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI) 2024 over verslagjaar 2023. De opgenomen cijfers hebben betrekking op het voorgaande boekjaar 2023, aangezien de gegevens van alle deelnemende fondsen pas beschikbaar zijn na de vaststelling van het jaarverslag door Pensioenfonds Detailhandel. De resultaten uit dit onderzoek worden gebruikt voor de beoordeling van het niveau van de kosten ten opzichte van andere pensioenfondsen.

IBI berekent naast het universum, alle deelnemende fondsen, tevens een peergroep van vergelijkbare pensioenfondsen. In onderstaand overzicht zijn de uitkomsten samengevat opgenomen.

Bedragen in euro per deelnemer	2023	2022
Pensioenfonds Detailhandel	80	81
Fondsen met tussen 100.000 en 1 mln norm deelnemers	102	92
IBI Peergroup	164	154
IBI Universum	312	356

De kosten van de uitvoering zijn van een aantal zaken afhankelijk, zoals: mate van automatisering, serviceniveau en complexiteit van de pensioenregeling. Deze beleidskeuzes zijn afgezet tegen de uitkomsten en eigenschappen van het pensioenfonds in de volgende grafiek.

Oordeel bestuur

De pensioenregeling is eenvoudig, zonder veel uitzonderingen en geen overgangsregelingen. Het pensioenfonds heeft een groot aantal actieve en gepensioneerde deelnemers. Dit houdt de kosten per deelnemer laag.

Daartegenover staat dat het pensioenfonds een zeer grote groep gewezen deelnemers heeft, veel werkgevers waarvan premies dienen te worden geïnd, zeer hoge aantallen deelnemers- en werkgeversmutaties en een btw-verplichting. Deze kenmerken werken kostenverhogend.

Het bestuur acht de pensioenuitvoeringskosten in lijn met de omvang, complexiteit en de investeringen die nodig zijn voor de uitvoering van de strategie.

Vermogensbeheerkosten

De kosten vermogensbeheer bestaan uit: directe, indirecte- en transactiekosten. Directe kosten betreffen: de vermogensbeheeractiviteiten waarvoor facturen worden ontvangen. Indirecte kosten betreffen de kosten die ten laste worden gebracht

van het vermogen bij beleggingsfondsen. Net als bij transactiekosten zijn deze kosten een schatting. De indirecte kosten en transactiekosten worden niet afzonderlijk weergegeven in de jaarrekening, deze kosten maken deel uit van de indirecte beleggingsopbrengsten.

Directe kosten

De directe kosten vermogensbeheer zijn gestegen naar € 24,5 miljoen in 2024 van € 21,3 miljoen in 2023. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de directe kosten eveneens gestegen, van 0,07 procent naar 0,08 procent. De stijging van de directe kosten in absolute zin is met name het gevolg van een stijging van het gemiddeld belegd vermogen van € 28,1 miljard in 2023 naar € 31,5 miljard in 2024. De stijging van het gemiddeld belegd vermogen wordt voornamelijk veroorzaakt door de positieve waardeontwikkelingen van de aandelenportefeuilles en een stijging van de rente overlay portefeuille als gevolg van een dalende rente. Bij de berekening van de beheervergoeding wordt er in een aantal beleggingscategorieën gewerkt met staffels: hoe hoger het vermogen des te lager

de procentuele fee. In andere beleggingscategorieën geldt een vaste procentuele fee. Voor het beheer van de rente overlay portefeuille is de vergoeding gekoppeld aan de hoogte en de rentegevoeligheid van de technische voorziening. De absolute kosten voor custody en algemene kosten zijn eveneens hoger dan in 2023, onder meer als gevolg van de stijging van het gemiddeld belegd vermogen, maar ook door indexatie van tariefafspraken. Onder overige beleggingen zijn de directe kosten voor private equity en infrastructuur verantwoord. In 2024 zijn deze kosten per saldo negatief (dus een teruggave aan het pensioenfonds). Het pensioenfonds kent geen performance gerelateerde vergoedingen.

Indirecte kosten

De indirecte kosten zijn in 2024 in absolute zin gestegen naar € 16,3 miljoen van € 12,9 miljoen in 2023. De relatieve indirecte kosten afgezet tegen gemiddeld belegd vermogen zijn met 0,05

procent gelijk gebleven. Onder deze kosten vallen beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed, beleggingen in Nederlandse hypotheeklen, beleggingen in alternatieve beleggingsfondsen als private equity en infrastructuur en daarnaast beleggingen in de direct impact private debt fondsen.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn in absolute zin van € 12,1 miljoen in 2023 gedaald naar € 11,2 miljoen in 2024. In relatieve zin zijn de transactiekosten ongewijzigd, namelijk 0,04 procent. In 2024 hebben de transitie van de Global Green bond portefeuille en de beursgenoteerde vastgoedportefeuille een licht verhogende impact op de transactiekosten, maar deze impact is kleiner dan de gemaakte kosten als gevolg van de transitie van de Global High Yield portefeuille die in 2023 plaatsvond. Verder zien we een stijging van de transactiekosten die voortkomen uit transacties ten behoeve van de afdekking van het rente- en valutarisico.

2024			
(bedragen x € 1.000)			
€			
Gemiddeld belegd vermogen	31.536.484		
	Direct	Indirect	Transactiekosten
	€	€	€
Aandelen	2.660	0	1.413
Vastrentende waarden	4.357	9.465	6.718
Vastgoedbeleggingen	682	4.647	248
Overige beleggingen	-510	2.193	0
Afdekkings rente- en valutarisico	7.735	0	2.818
Custody, rapportages en MVB Beleid	4.681		
Doorbelasting algemene kosten	4.921		
Performance gerelateerde vergoedingen	0		
Totaal directe kosten vermogensbeheer	24.525		
Totaal directe kosten vermogensbeheer in procenten	0,08%		
Indirecte kosten		16.304	
Totale indirecte kosten in procenten		0,05%	
Transactiekosten			11.196
Totale transactiekosten in procenten			0,04%
Totale vermogensbeheerkosten			52.025
Totale vermogensbeheerkosten in procenten			0,16%

2023			
(bedragen x € 1.000)			
€			
Gemiddeld belegd vermogen	28.086.464		
	Direct	Indirect	Transactiekosten
	€	€	€
Aandelen	2.090	0	1.723
Vastrentende waarden	4.664	6.754	8.369
Vastgoedbeleggingen	609	3.867	51
Overige beleggingen	131	2.317	0
Afdekkings rente- en valutarisico	6.591	0	1.880
Custody, rapportages en MVB-beleid	3.000		
Doorbelasting algemene kosten	4.184		
Performance gerelateerde vergoedingen	0		
Totaal directe kosten vermogensbeheer	21.269		
Totaal directe kosten vermogensbeheer in procenten	0,07%		
Indirecte kosten		12.938	
Totale indirecte kosten in procenten		0,05%	
Transactiekosten			12.022
Totale transactiekosten in procenten			0,04%
Totale vermogensbeheerkosten			46.230
Totale vermogensbeheerkosten in procenten			0,16%

Kostenbenchmarking

Wij volgen grotendeels een passief beleggingsbeleid waarbij in principe één keer per jaar een herbalancering van de portefeuille plaatsvindt. Dit zorgt voor (relatief) lage beheervergoedingen en transactiekosten. Het rendement van de portefeuille zal als gevolg van het passieve beleid dicht bij het rendement en risico van de benchmark liggen. In de duurdere illiquide beleggingscategorieën zoals infrastructuur en private equity wordt beperkt belegd. In de IBI-peergroep zitten pensioenfondsen die er voor kiezen te beleggen in duurdere (actieve) beleggingscategorieën, omdat zij daar op termijn een hoger rendement verwachten. Een kostenvergelijking

kan daarom een vertekend beeld geven. IBI berekent om deze reden ook een vermogensbeheer kostenbenchmark. De IBI-kostenbenchmark is een door het Institutioneel Benchmarking Instituut berekende kostennorm die aangeeft wat de kosten voor het pensioenfonds zouden zijn geweest als de portefeuille zou zijn gemanaged tegen de gemiddelde kosten van de peergroep. Deze kosten zijn voor 2023 0,29 procent. De door Pensioenfondsen Detailhandel gerapporteerde vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten bedragen 0,12 procent. Deze vermogensbeheerkosten zijn derhalve 0,17 procent lager dan de IBI Benchmark.

Kosten als percentage vermogen**Exclusief transactiekosten**

	2023	2022
Pensioenfonds Detailhandel	0,12%	0,10%
IBI kostenbenchmark	0,43%	0,25%

Inclusief transactiekosten

Pensioenfonds Detailhandel	0,16%	0,13%
IBI Peergroup	0,50%	0,65%

Oordeel bestuur

Het bestuur acht de kosten voor vermogensbeheer in lijn met de beleggingsstrategie en omvang van het pensioenfonds.

6.

Risico- management

Bij het regelen van jouw pensioen krijgt het pensioenfonds te maken met allerlei verschillende risico's. Dit kan zijn een dalende rente, waardoor pensioen duurder wordt, of dalende beurskoersen, waardoor er minder vermogen is. Maar ook cyberrisico's en risico's met betrekking tot duurzaam beleggen. Door middel van integraal risicomanagement beheersen wij de risico's in verhouding met de kansen die we willen benutten.

Voor de beheersing van risico's heeft het pensioenfonds een Risico Management Raamwerk (RMR) ingericht. Daarmee worden op integrale wijze risico's en maatregelen in kaart gebracht, maar ook de inrichting van de bijbehorende beheeromgeving.

Eerste en fundamentele onderdeel van het RMR is de interne omgeving. Die zorgt ervoor dat de randvoorwaarden worden bepaald om effectieve beheersing ('In control zijn') van de organisatie mogelijk te maken.

Er gelden drie 'verdedigingslijnen' in het integrale risicomanagement:

Eerste lijn

De bestuurscommissies zijn als eerste lijn

verantwoordelijk voor opzet, bestaan en werking van de (uitbestede) processen en voor de beheersing;

Tweede lijn

De sleutelfunctiehouder risicobeheer vormt de tweede lijn en kijkt naar opzet, bestaan en werking van het risicomanagement raamwerk. De actuariële sleutelfunctiehouder vervult eveneens een tweedelijnsrol door te kijken naar de betrouwbaarheid van de technische voorziening.

Derde lijn

De derde lijn betreft de sleutelfunctiehouder interne audit. Deze functie voert periodieke controles uit (audits) op de belangrijkste risicogebieden, en rapporteert de bevindingen aan het bestuur.

De invulling van de sleutelfuncties is terug te vinden in de bijlage.

Het pensioenfonds werkt op basis van onderstaande risico taxonomie, de indeling van risico's. De 74 risico's vallen op hun beurt onder de verschillende risicocategorieën. De verschillende risico's hebben een mogelijk gevolg, de impact. Dit kan een financieel gevolg zijn, een (negatieve) impact op de reputatie, een actie van de toezichthouder of operationele problemen.

Risicoklassen	Risicocategorie	Risicobereidheid	Type impact
Financiële risico's	Financiële markt	Zeer hoog	Financieel
	Concentratie risico's	Midden	Financieel
	Liquiditeitsrisico's	Laag	Financieel; reputatie
	ESG-risico's	Midden	Financieel; reputatie
	Verzekeringstechnische risico's	Midden	Financieel
Niet financiële risico's	Datakwaliteit	Zeer laag	Operationeel; reputatie; toezicht
	IT-risico's	Laag	Operationeel; reputatie; toezicht
	Uitbestedingsrisico's	Midden	Operationeel; reputatie; toezicht; financieel
	Operationele risico's	Zeer laag	Operationeel
Governance risico's	Governance risico's	Midden	Reputatie; toezicht
	Compliance risico's	Zeer laag	Toezicht
	Integriteitsrisico's	Laag	Reputatie
Strategische risico's	Strategische risico's	Midden	Reputatie

Voor IT & Risk draaide veel in 2024 om de voorbereidingen op de Wet toekomst pensioenen (Wtp), met als belangrijkste speerpunt het verbeteren van de datakwaliteit. Daarnaast stond de invoering van de Europese digitale weerbaarheidswet DORA op de agenda, evenals de verlenging van de ISO 27001-certificering voor informatiebeveiliging.

Datakwaliteit: een complex proces

Het waarborgen van datakwaliteit was in 2024 een van de grootste uitdagingen. De kwaliteit van data van de deelnemers moet op orde zijn om straks te kunnen overstappen naar het nieuwe pensioensysteem. Niet alleen moest het pensioenfonds hiervoor de gegevenskwaliteit optimaliseren, ook moest ze aantoonbaar maken dat die data ook echt in orde zijn. De eerste fase van het project werd in 2024 met succes afgerond en resulteerde uiteindelijk in een rapport van feitelijke bevindingen inzake datakwaliteit van de accountant die bevestigde dat de datakwaliteit voldoet aan de gestelde eisen.

Hoewel er geen grote verrassingen uit het project naar voren kwamen, bleek het proces arbeidsintensiever dan verwacht. Het werk zat hem met name in het aantoonbaar maken van de juiste kwaliteit van de data. Elk besluit en elke bevinding moest nauwkeurig worden gedocumenteerd. Niet alleen door de eerste lijn van medewerkers die het werk uitvoerden, maar ook sleutelfunctiehouders en het bestuur moesten formeel hun goedkeuring geven.

ISO 27001: certificering succesvol verlengd

Pensioenfonds Detailhandel onderging in 2024 de tweede jaarlijkse audit voor de ISO 27001-certificering. Dit is een internationale standaard voor informatiebeveiliging die organisaties helpt om gevoelige informatie systematisch te beveiligen, inclusief gegevens van pensioenfondsdeelnemers. Deze certificering kent een driejaarlijkse cyclus en vereist jaarlijkse externe controles. Tijdens de controle in 2024 kwamen er enkele niet-kritische bevindingen uit de audit. Deze werden snel opgepakt met een actieplan. De certificering is dan ook succesvol verlengd. Het behoud van de ISO 27001-certificering toont aan dat ons pensioenfonds de informatiebeveiliging op orde heeft en voldoet aan internationale normen voor IT-veiligheid.

DORA: Versterking van digitale weerbaarheid

Naast datakwaliteit en ISO-27001 was de implementatie van de Digital Operational Resilience Act (DORA) een belangrijk project in 2024. DORA stelt nieuwe eisen aan de IT-veiligheid van financiële instellingen, inclusief pensioenfondsen. Hoewel ons fonds al voldeed aan de ISO 27001-normen voor IT-beveiliging, bracht DORA toch nog extra verplichtingen met zich mee. Het bestaande IT-beveiligingsraamwerk dekte ongeveer 60 procent van de DORA-eisen, waardoor er nog aanzienlijke aanpassingen nodig waren om volledig te voldoen aan de nieuwe regelgeving. Het DORA-project is in januari 2025 succesvol afgerond en goedgekeurd door het bestuur van het pensioenfonds. Hiermee was het pensioenfonds op 17 januari 2025 compliant met de DORA regelgeving. Het informatieregister is op 22 april 2025 bij DNB ingediend. In 2025 zal interne audit het pensioenfonds toetsen op compliance met deze nieuwe wetgeving en zal het DORA control raamwerk samen worden gevoegd met het reeds bestaande control raamwerk.

Contracten met externe ICT-dienstverleners

Een specifiek voorbeeld van een aanvullende vereiste in het kader van DORA is het 'Register of Information', waarin alle uitbestedingen en contracten met externe ICT-dienstverleners moeten worden vastgelegd. Dit register helpt bij het inzichtelijk maken van de gehele uitbestedingsketen. Het pensioenfonds scherpste het incidentmanagementproces aan met nieuwe classificatieschema's en strikte rapportagevereisten. Dit, ter ondersteuning van de verplichting om incidenten binnen de daarvoor geldende termijnen te melden bij De Nederlandsche Bank (DNB).

Voorbereiding op een nieuw IT-platform

Naast de drie hoofdthema's datakwaliteit, ISO 27001 en DORA, heeft het pensioenfonds een rol bij de introductie van een nieuw IT-platform bij haar pensioenuitvoerder Capgemini. Dit platform zorgt ervoor dat het pensioenfonds straks haar nieuwe pensioenregeling het onder de Wet toekomst pensioenen kan uitvoeren. Het pensioenfonds werkt nauw met Capgemini en andere stakeholders samen om het platform tijdig gereed en getest te hebben.

Risicohouding

De bereidheid om risico's te accepteren komt onder andere tot uitdrukking in de risicohouding ten aanzien van het pensioen. De risicohouding is de mate waarin het pensioenfonds, na overleg met sociale partners en het Verantwoordingsorgaan, bereid is risico's te lopen én de mate waarin het pensioenfonds risico's loopt gegeven de kenmerken van het pensioenfonds. De risicohouding is onderdeel van de door sociale partners aan het pensioenfonds gegeven opdracht om de pensioenregeling uit te voeren.

Kwalitatieve risicohouding

Het beleid van het fonds is er, gegeven de pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgevers, primair op gericht om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden met daarnaast een duidelijk streven naar indexatie voor zowel actieven als inactieven. De zekerheidsnorm van het pensioenfonds is belangrijk, maar het toeslagstreven heeft evengoed een hoge prioriteit.

Het beleggingsbeleid (inclusief toeslagen- en kortingsbeleid) is erop gericht om deze doelstelling te realiseren. Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt het toeslagstreven een wat ruimere risicohouding. Het bestuur accepteert hierbij dat er een kans is dat de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op enig moment gekort moeten worden.

Langetermijnrisicohouding

In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt in een veelvoud aan economische scenario's. De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud.

De risicohouding van het pensioenfonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat is gelijk aan 75 procent.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekenen we vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat, als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. Wat wij acceptabel vinden, is een maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweer scenario van 45 procent.

De in 2023 uitgevoerde en vastgestelde jaarlijkse haalbaarheidstoets (HBT) heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

Langetermijn risicohouding	Grenswaarde	HBT
Ondergrens verwacht pensioenresultaat	75,0%	82,0%
Maximale afwijking slechtweer scenario	45,0%	29,6%

Hiermee is voldaan aan de normering van de pensioenresultaten zoals deze zijn vastgesteld.

Korte termijn risicohouding

De risicohouding is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Het korte termijnrisico, gemeten door middel van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bij de strategische beleggingsportefeuille, heeft een ondergrens van 17,0 procent en een bovengrens van 23,0 procent.

De bandbreedte rondom het VEV is bedoeld om uitvoering te geven aan het feitelijke beleggingsbeleid binnen de toegestane bandbreedtes rondom het strategische beleid. Het VEV bij de feitelijke beleggingen op 31 december 2024 bedraagt 19,9 procent.

Kortetermijn risicohouding	Ondergrens	Bovengrens	Feitelijk VEV
Bandbreedte vereist eigen vermogen	17,0%	23,0%	19,9%

Risicobereidheid

De risicobereidheid is breder dan de (financiële) risicohouding zoals hierboven beschreven. Op de verschillende risicogebieden is een risicobereidheid vastgesteld, waar bij de uitvoering van de risicobeoordelingen wordt bepaald of het netto risico zich binnen de risicobereidheid bevindt. Als dat niet zo is worden extra beheersmaatregelen getroffen of bestaande maatregelen aangescherpt. De risicobereidheid voor niet-financiële risico's is zeer laag tot laag. Hieronder vallen compliance, concentratie, operationeel, IT, liquiditeit, concentratie en integriteit. Verzekeringstechnische risico's en financiële risico hebben een zeer hoge bereidheid, de impact van deze risico's kunnen significant zijn.

De belangrijkste financiële risico's betreffen het rente-, aandelen- en onroerend-goed-, valuta- en kredietrisico, deze risico's worden als eerste behandeld.

Renterisico

Het strategisch beleggingsbeleid staat in dienst van het beheren van de gehele balans van het pensioenfonds. Het beleggingsbeleid en het rente- en valutarisicobeleid dragen bij aan de doelstellingen van het balansbeheer.

Gelet op de lange looptijd van de verplichtingen van het pensioenfonds is het renterisico onder het huidige financiële toetsingskader, het meest dominante risico. Het pensioenfonds dekt 70 procent van haar renterisico af.

De renteafdekking vindt hoofdzakelijk plaats door het gebruik van rentederivaten, aangevuld met (lang lopende) Euro staatsobligaties, Euro non-sovereign obligaties, Wereldwijde groene obligaties en Nederlandse hypotheeklen. In de wijze van renteafdekking wordt rekening gehouden met niet-parallele veranderingen van de rentecurve.

Het lopen van renterisico heeft over 2024 per saldo negatief uitpakket vanwege een gedaalde rente, van 2,2 procent naar 2,0 procent (gemiddelde DNB UFR-verplichtingen).

Aandelen- en onroerend-goed-risico

Dit zijn voornamelijk de risico's die betrekking hebben op beleggingen in de verschillende onroerend goed- en aandelenmarkten. Door dit risico te lopen, wordt op de lange termijn naar verwachting een extra rendement behaald, dat het pensioenfonds gebruikt om zijn doelstellingen te bereiken. Dit risico wordt beheersbaar gemaakt door in de uitvoering te zorgen voor een goede spreiding over de regio's en sectoren. Met het overgebleven risico wordt rekening gehouden in de Asset Liability Management (ALM)-studies. Het aandelenrisico is een van de voornaamste financiële risico's voor het pensioenfonds, naast het renterisico dat voor 70 procent wordt afgedekt.

De gevoeligheden van de portefeuille voor ontwikkelingen op de aandelen- en rentemarkten worden weergegeven in onderstaande scenarioanalyse, waarbij op de aandelen een schok wordt toegepast van +/- 10 procent en +/- 20 procent, en bij rente een parallelle verschuiving van de rentecurve van +/-0,5 procent en +/- 1,0 procent.

Delta non-matching		-20%	-10%	0%	+10%	+20%
Delta rentecurve	-1,0%	99%	104%	110%	115%	121%
	-0,5%	103%	109%	115%	121%	127%
	0,0%	107%	114%	121%	128%	134%
	+0,5%	111%	119%	127%	135%	142%
	+1,0%	116%	125%	133%	142%	150%

Het pensioenfonds ontvangt ruim meer premie dan er aan pensioenuitkeringen wordt uitgekeerd

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat door wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloedt. Het pensioenfonds loopt bij de uitvoering van het beleid valutarisico, circa € 16,4 miljard van de portefeuille bestaat uit niet-euro beleggingen.

Om het valutarisico te verminderen, wordt een gedeelte van de valuta exposures afgedekt. Het valutarisico wordt hoofdzakelijk gelopen op de US-dollar (voor € 10,3 miljard). Op passieve manier dekken wij momenteel 75 procent af van de US Dollar. Na de valuta afdekking blijft er nog € 8,5 miljard aan beleggingen in vreemde valuta over.

Kredietrisico

Kredietrisico is een vorm van tegenpartijrisico. Echter, in tegenstelling tot tegenpartijrisico wordt kredietrisico expliciet genomen om rendement te behalen. In de portefeuille van het pensioenfonds zijn zes mandaten opgenomen die betrekking hebben op kredietrisico: Euro Non Sovereign Bond portefeuille, Global High Yield Bond portefeuille, Green Bond portefeuille, Emerging Markets Debt Hard Currency portefeuille, Emerging Markets Debt Local Currency portefeuille, de Nederlandse Hypotheken portefeuille en de Direct Impact Private Debt portefeuille.

Verzekeringstechnische risico's

Een belangrijk element van de verzekeringstechnische risico's (het verzekeringstechnisch risico) is het langlevensrisico. Het langlevensrisico houdt in, dat het pensioenfonds langer uitkeringen moet verstrekken dan werd verondersteld. Door toepassing van de meest recente prognosetafels van het Actuarieel Genootschap, met eveneens recente en adequate fondsspecifieke correcties voor ervaringssterfte, is het langlevensrisico voldoende duidelijk berekend in de

waardering van de pensioenverplichtingen. Overige relevante actuariële risico's waar rekening mee wordt gehouden, zijn het overlijdensrisico (kortlevenrisico) en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Per 31 december 2024 zijn de overlevingsgrondslagen aangepast naar aanleiding van de in september 2024 verschenen Prognosetafel AG2024 en uitkomsten van het nieuwe onderzoek naar fondsspecifieke correcties voor ervaringssterfte dat door het pensioenfonds is uitgevoerd. Hierdoor zijn de technische voorzieningen met € 392,7 miljoen gestegen.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is onder andere het risico dat een belegging niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden geliquideerd (asset liquidity). Dit risico wordt beheerst doordat we de beleggingsportefeuille op zodanige wijze opzetten dat deze naar verwachting aan de liquiditeitsbehoefte van het pensioenfonds kan voldoen. Een groot deel van de portefeuille is belegd in effecten die worden verhandeld op openbare, gereguleerde markten.

Naast deze liquiditeit hebben we middelen nodig om te voldoen aan de eisen voor onderpand en afwikkeling van valutacontracten (funding liquidity). Het pensioenfonds heeft beleid opgesteld hoe om te gaan met dit risico, heeft afspraken gemaakt met de vermogensbeheerder en dit onderwerp komt terug in de periodieke rapportages. Met de verdere invoering van de verplichting tot central clearing naar aanleiding van EMIR-regelgeving is het liquiditeitsrisico afkomstig van de margin requirements uit de swap portefeuille omhooggaan.

Het pensioenfonds ontvangt ruim meer premie dan dat er aan pensioenuitkeringen wordt uitgekeerd.

Door middel van een liquiditeitsplanning wordt gezorgd voor ruim voldoende beschikbare middelen om de pensioenen te kunnen uitkeren.

Concentratierisico

Het pensioenfonds streeft naar een breed gespreide beleggingsportefeuille en spreiding over meerdere tegenpartijen om zo concentratierisico's te mitigeren.

Tegenpartijrisico

Hieronder wordt verstaan: het risico dat de tegenpartij niet (meer) aan zijn verplichtingen kan voldoen, bijvoorbeeld door liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen. Om dit risico te beheersen worden de tegenpartijen geselecteerd op basis van reputatie en kredietwaardigheid. Daarnaast worden transacties over meerdere tegenpartijen gespreid en wordt er onderpand geëist om tegenpartijrisico te mitigeren. Dit risico speelt met name bij securities lending en de derivatenportefeuille van het pensioenfonds.

De rentederivatenportefeuille van Pensioenfonds Detailhandel bestaat uit zowel rentederivaten die rechtstreeks met bancaire tegenpartijen zijn afgesloten als rentederivaten die zijn afgesloten met een centrale tegenpartij, zogeheten "geclearde" rentederivaten. EMIR-regelgeving zorgt ervoor dat het pensioenfonds verplicht is om nieuwe rentederivaten af te sluiten met een centrale tegenpartij, waarmee het voor het pensioenfonds dus niet langer is toegestaan om nog rechtstreeks met bancaire tegenpartijen nieuwe rentederivaten af te sluiten. Van een aantal bancaire tegenpartijen van het pensioenfonds zijn de posities ook reeds overgegaan (gebackload) naar een centrale tegenpartij.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat inflatie de waarde van de verplichtingen aantast in termen van koopkracht. Het inflatierisico kan worden verkleind door meer inflatiegevoelige beleggingen in de portefeuille op te nemen. Keerzijde daarvan is dat inflatiegevoelige beleggingen de kans kunnen vergroten dat het pensioenfonds niet aan zijn nominale pensioenverplichtingen kan voldoen. Het pensioenfonds heeft geen expliciete allocatie naar beleggingen met betrekking tot het mitigeren van inflatierisico, zoals inflation linked bonds en inflatie swaps.

Operationele risico's

De operationele risico's zijn de risico's die optreden bij de uitvoering van pensioen- en beleggingsactiviteiten. Denk aan: niet-afdoende of falende interne processen, fraude, menselijk gedrag, fouten in systemen en externe gebeurtenissen. We beheersen operationele risico's door eisen te stellen aan leveranciers, zoals het hebben van een ISAE- 3402 type 2 verklaring. Het bestuur heeft de beoordeling van de assurance rapportages en de SLA-rapportages als controlemiddel om deze risico's te beperken. Operationele incidenten worden vastgelegd in het risicomanagementsysteem en gelinkt aan desbetreffende risico's om op deze wijze zicht te houden op het verwachte risico, en de feitelijke gebeurtenissen.

De ISAE 3402 type2 verklaring over 2024 van de pensioenuitvoerder bevat een assurance rapport met beperking; niet alle controle doelstellingen konden voldoende worden aangetoond met betrekking tot niet-tijdigheid. In 2024 zal wederom aandacht zijn voor het verder op orde krijgen van de effectieve werking conform het control framework en de processen.

IT-risico's

Voor het uitvoeren van de processen die voor de pensioenregeling nodig zijn, wordt in grote mate gebruik gemaakt van IT. Er is dan ook sprake van een aantal specifieke IT-risico's zoals cyberrisico, of IT-systemen zijn niet beschikbaar, of IT-systemen zijn mogelijk toegankelijk voor onbevoegden. Voor de beheersing van informatiebeveiliging maakt het pensioenfonds gebruik van het ISO 27001 control raamwerk en certificering. Met ingang van januari 2025 is de DORA wetgeving van kracht. De DORA vervangt het DNB 58 informatiebeveiligingsraamwerk. Het gehanteerde ISO 27001 control raamwerk zal worden aangevuld met de DORA controls raamwerk zoals uitgebracht door NOREA.

Actief beheerrisico

Actief beheer risico betreft het risico dat de vermogensbeheerder neemt in haar poging om een hoger rendement te behalen dan de benchmark (actief beheer) of het risico dat zelfs bij een passief beheerde portefeuille het rendement zal afwijken van de benchmark als gevolg van portefeuille implementatie aspecten (b.v. transactiekosten).

Het pensioenfonds hanteert een passief beleggingsbeleid, de vermogensbeheerders krijgen geen mandaat mee om een hoger rendement te halen van de vastgestelde benchmark. De ruimte om af te wijken van het benchmarkrendement (tracking error) is alleen beschikbaar voor operationeel uitvoeren van het mandaat.

Integriteitsrisico's

Integriteitsrisico's betreffen risico's op het gebied van: witwassen, fraude, misbruik van voorkennis, compliance risico, belangenverstrengeling, onoorbaar handelen, corruptie en terrorismefinanciering. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode en daaraan gerelateerde wet- en regelgeving. Elk jaar maakt het pensioenfonds een systematische integriteit risicoanalyse om inzicht en grip te krijgen en te houden op integriteitsrisico's. Het frauderisico betreft het risico van het zichzelf dan wel anderen onrechtmatig bevoordelen ten laste van derde(n), met financiële en/of reputatieschade als gevolg. Fraude kan zowel intern binnen het pensioenfonds plaatsvinden, als extern, dat wil zeggen bij of door de uitbestedingspartners van het pensioenfonds. Dit risico wordt beheerst door preventieve en repressieve controles, met name een toepassen van adequate functiescheiding bij controle en (uit-)betalingen van gelden en facturen. In 2024 zijn geen fraude incidenten gemeld.

MVB-risico's

Het pensioenfonds heeft een strategisch beleggings- en risicobeleid waar het MVB-beleid onderdeel van uitmaakt. MVB-risico's betreffen naast de wettelijke vereisten de financiële risico's als gevolg van: milieu, sociale en bestuurskwesties ('ESG', Environmental, Social and Governance). Hier heeft het pensioenfonds de focus op de Sustainable Development Goal's (SDG's) 8, 12, 13 en 16. Om MVB-risico's te mitigeren worden verschillende instrumenten gebruikt: Uitsluiting, ESG-integratie (het aanpassen van de benchmarks in de liquide portefeuilles of het maken van specifieke beleggingskeuze op basis van ESG-risico in de illiquide portefeuille), Actief aandeelhouderschap (engagement en stemmen bij beursgenoteerde ondernemingen). Tenslotte is er middels impact investment de mogelijkheid tot off-set negatieve risico's door positieve bijdrage. Voor impact investing zijn er op dit moment nog geen beleggingen

gestart, maar het pensioenfonds heeft hier wel een doelstelling over opgenomen.

De SDG's waar het pensioenfonds zich op focust zijn reeds geïntegreerd in de portefeuilles. Dit proces is afgerond voor: de aandelenportefeuilles, beursgenoteerde vastgoedportefeuille, euro credit portefeuille, high yield portefeuille, green bonds portefeuille en de emerging market debt portefeuilles. MVB-risico's zijn tevens onderdeel van de eigenrisicobeoordeling. Klimaatrisico's hebben mogelijk gevolgen op de waardering van de beleggingen. Deze risico's hebben zover bekend geen significante invloed gehad op de waardering van de beleggingsportefeuille. DNB heeft in 2022 een onderzoek gedaan naar MVB in het beleggingsbeleid en risicomanagement met twee medium bevindingen op het gebied van governance en risicobeheer. In 2023 is gestart met een risk self assessment op ESG-risico's onder leiding van een extern consultancybureau. In 2024 zijn de eerste uitkomsten daarvan vastgesteld en uitgewerkt en geïmplementeerd in het risicomanagement raamwerk. Dit proces zal in 2025 worden afgerond.

De eigenrisicobeoordeling

De eigenrisicobeoordeling (ERB) betreft de periodieke strategische risicoanalyse van het pensioenfonds. Doel: vaststellen of de strategie en het risicoprofiel in brede zin met elkaar in lijn zijn. Tevens wordt de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer (inclusief feitelijke beheersmaatregelen) beoordeeld. Met de introductie van de IORP II wetgeving is ook de ERB geïntroduceerd. De onderdelen uit de ERB zijn niet nieuw, het voordeel is dat deze onderdelen in één integraal document worden vastgelegd. Er zijn dan ook geen nieuwe risico's of benodigde maatregelen naar voren gekomen. De update van de ERB, de transitie ERB, zal in 2025 worden opgepakt als onderdeel de WTP-werkzaamheden.

Dwangsom of boetes

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen boetes en dwangsommen opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

7.

**Goed pensioen-
fondsbestuur**

Goed bestuur is een belangrijke voorwaarde voor de bedrijven waarin we investeren. Vanzelfsprekend geldt dit ook voor de eigen organisatie, zoals het bestuur en het bestuursbureau.

Bestuursleden en medewerkers van het pensioenfonds werken conform de afspraken die zijn vastgelegd in de verplichte gedragscode. Hetzelfde geldt voor de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan. Eén van de doelen van de gedragscode is het stellen van regels/richtlijnen om mogelijke belangenconflicten te voorkomen. De gedragscode bevordert de transparantie en zorgt ervoor dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en niet geoorloofd is. Elk bestuurslid, lid van de Raad van Toezicht, lid van het Verantwoordingsorgaan en medewerker van het bestuursbureau moet jaarlijks schriftelijk verklaren de gedragscode nageleefd te hebben.

In 2024 is door de compliance officer gekeken naar de naleving van de gedragscode, insiderregeling en beoordeling van meldingen en goedkeuringen. De compliance officer heeft geen bijzonderheden waargenomen en hierover gerapporteerd aan het bestuur.

Bestuur

De omvang van het bestuur is tien bestuursleden. De verdeling van zetels:

- 5 voor de werkgevers
- 4 voor werknemers
- 1 voor de pensioengerechtigden.

De benoemingstermijn van een bestuurslid bedraagt 5 jaar. Een bestuurslid mag niet meer dan tweemaal worden herbenoemd. De bestuursleden hebben ieder zitting in twee van de vier bestuurscommissies, te weten commissie pensioenen, - vermogensbeheer, - communicatie en – IT en risk. Het bestuur vergadert in de regel iedere maand onder leiding van de voorzitter van het bestuur. Deze rol wordt om het jaar vervuld door een werkgever- en een werknemerslid van het bestuur.

Zelfevaluatie

De voorzitters hebben in overleg met het bestuur en de RvT ervoor gekozen om een andere opzet te kiezen voor de zelfevaluatie en de

evaluatiegesprekken. Dit heeft ertoe geleid dat er in 2024 gesproken is over de opzet en de wijze van uitvoering, maar dat de zelfevaluatie in de nieuwe opzet in 2025 plaatsvindt.

Onafhankelijkheid bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds stelt zich bij het uitoefenen van zijn bestuursstaak onafhankelijk op. Het bestuur draagt er zorg voor dat het pensioenfonds uitsluitend handelt ten behoeve van alle belanghebbenden van het pensioenfonds. Het bestuur weegt deze belangen op een zorgvuldige en evenwichtige wijze tegen elkaar af en maakt dit inzichtelijk. De belanghebbenden zijn de actieve en gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden en de aangesloten werkgevers.

Naleving wet- en regelgeving

Privacyregelgeving

Het beschermen van de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens van deelnemers en het naleven van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, heeft voor het bestuur een hoge prioriteit: privacy first. In 2023 is begonnen met de uitvoering van een quickscan AVG-compliance, op basis waarvan een plan van aanpak is vastgesteld om het volwassenheidsniveau te verhogen naar niveau 3 (vastgesteld). In 2024 is verder gewerkt aan het plan van aanpak en is niveau 3 gehaald op alle 8 privacy thema's. Niet voor elk thema is niveau 4 het einddoel. Per thema zal in 2025 worden bekeken welke actiepunten van toegevoegde waarde zijn.

Het pensioenfonds beschikt over een functionaris gegevensbescherming en een privacy officer. Zij rapporteren op regelmatige basis via de commissie IT & Risk aan het bestuur over de voortgang op lopende acties.

Over het verslagjaar 2024 heeft het fonds geen datalekken gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

Het bestuur van het pensioenfonds is verder niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

OOB-status

Het pensioenfonds wordt aangemerkt als organisatie van openbaar belang (OOB), omdat het fonds op twee opeenvolgende balansdata een beheerd

vermogen van meer dan € 10 miljard heeft. De status van OOB stelt met name strengere eisen ten aanzien van de kwaliteitsbeheersing en onafhankelijkheid van de accountant bij de controle van de jaarrekening van het fonds.

Correctiebeleid

Met vele loon- en dienstverband mutaties per jaar moeten er ook correcties worden doorgevoerd. In 2024 stelde het fonds een duidelijk beleid op over hoe en wanneer deelnemers hierover worden geïnformeerd. Dit beleid beschrijft welke correcties worden doorgevoerd, vanaf welke bedragen communicatie vereist is en via welk kanaal dit gebeurt (per brief, telefoon of online). Hiermee heeft het pensioenfonds in 2024 voldaan aan de verplichtingen rondom dit beleid.

Klachten en geschillen

Een deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraak- of pensioengerechtigden die een geschil hebben met het pensioenfonds kunnen hiertegen bezwaar aantekenen bij de commissie pensioenen en daarna bij het bestuur terecht.

Pensioenfonds Detailhandel volgt de Gedragslijn Goed omgaan met klachten. Er is in 2024 geen klacht door de commissie pensioenen of het bestuur in behandeling genomen. Deelnemers kunnen zich sinds 2024 daarnaast melden bij de nieuwe landelijke geschilleninstantie pensioenen (GIP), de opvolger van de Ombudsman Pensioenen. Deze instantie bemiddelt bij geschillen over pensioenen. Hoewel vijf deelnemers in 2024 bij de GIP een melding indienden, bleek in alle gevallen dat het pensioenfonds correct had gehandeld.

Vernieuwde klachtenprocedure

Het fonds heeft in 2024 de klachtenprocedure geactualiseerd en daarvoor de definitie van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) als uitgangspunt genomen. Elke uiting van ongenoegen telt als een klacht. Daarmee is het begrip 'klacht' verder verruimd. Niet alleen ongenoegens in brieven en e-mails worden meegenomen, maar ook klachten die telefonisch worden geuit.

De verbeterde klachtenafhandeling leverde het fonds in 2024 een 9,2 op in de onafhankelijke 'Gouden Oor' meting. Het Gouden Oor staat symbool voor

de mate waarin een organisatie serieus luistert naar haar klanten en de klachtenprocedure zo eenvoudig, efficiënt en vriendelijk mogelijk inricht.

Extern klantenservicebureau

Om de deelnemers zo goed mogelijk te ondersteunen, heeft het pensioenfonds het afgelopen jaar het klantcontactcentrum uitbesteed aan dienstverlener Yource. Wekelijks ontvangt het pensioenfonds zo'n 1.100 telefoontjes van deelnemers en nog eens 1.000 van werkgevers en administratiekantoren. De medewerkers van Yource staan namens het pensioenfonds deelnemers en werkgevers te woord en zorgen ervoor dat hun vragen of eventuele wijzigingen en mutaties worden doorgegeven aan onze pensioenuitvoeringsorganisatie Capgemini. Deze beschikt door vastlegging van de gesprekken ook direct over de gestelde vragen en opmerkingen van deelnemers en werkgevers.

Introductie voicebot en Artificial Intelligence

2024 was ook het jaar dat het klantcontactcentrum de beschikking kreeg over een voicebot om vragen van deelnemers zonder direct contact met een medewerker af te handelen. Met nieuwe AI-functionaliteit zijn wij eveneens in staat om telefonische gesprekken samen te vatten, antwoorden te generen vanuit een kennisbank en specifieke vragen gericht door te zetten naar de pensioenadministratie. De pensioenadministratie heeft daarmee meteen de beschikking over de juiste klantinformatie. Dit bespaart medewerkers tijd en zorgt ervoor dat deelnemers en werkgevers snel de juiste en ook consistente antwoorden krijgen. Uiteraard kan de voicebot niet alle vragen van deelnemers beantwoorden, maar toch wordt nu al circa 25 procent van de vragen direct afgehandeld zonder menselijke tussenkomst. Dat betreft vooral vragen van algemene aard. De voicebot afhandeling is er nu nog alleen voor deelnemers, maar het idee is om deze service op termijn ook beschikbaar te maken voor werkgevers. Mede dankzij deze verbeteringen is de telefonische bereikbaarheid van het pensioenfonds nu hoger dan 95 procent.

8.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is een door de pensioensector zelf opgestelde code waarin normen zijn geformuleerd voor 'goed pensioenfondsbestuur' met als doel om goed pensioenfondsbestuur te stimuleren. De code heeft als dragende principe dat pensioenfondsen expliciet en transparant laten zien hoe zij bij haar besluiten recht doen aan de belangen van haar deelnemers en werkgevers. Voor naleving van de code geldt het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Afwijken van de norm is mogelijk, als daar een goede reden en uitleg voor is. Dit laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

De Code Pensioenfondsen is per 1 januari 2024 gewijzigd om het beter te laten aansluiten op de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording. De code wil bestuurders, intern toezichthouders, medebeleidsbepalers en belanghebbenden in de verantwoordingsfunctie bewust maken van hun rol en verantwoordelijkheid, waarbij de code stelt dat het effectief functioneren van de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording essentieel is voor goed pensioenfondsbestuur.

De code versie 2024 is ingedeeld aan de hand van de volgende thema's:

1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden;
2. Goed besturen;
3. Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen;
4. Verantwoording en inspraak organiseren;
5. Effectief functioneren van fondsorganen.

De thema's uit de code versie 2018 (Vertrouwen waarmaken, Verantwoordelijkheid nemen, Integer handelen, Kwaliteit nastreven, Zorgvuldig benoemen, Gepast belonen, Toezicht houden en inspraak waarborgen en Transparantie bevorderen) zijn in de thema's van de nieuwe code geïntegreerd en blijven dus ook in de 2024 versie van kracht. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de code versie 2018 zien we op de volgende thema's:

- Centraal stellen van de belanghebbenden
- Duurzaamheid
- Diversiteit en inclusie

Hieronder volgt een toelichting in hoeverre Pensioenfonds Detailhandel voldoet aan de normen uit de code. In bijlage 3 is een aantal rapportagenormen uit de Code Pensioenfondsen opgenomen.

1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden

De missie, visie en strategie van Pensioenfonds Detailhandel zijn vastgelegd in de Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het pensioenfonds en is ook opgenomen in het jaarverslag.

In 2023 heeft het pensioenfonds met de Universiteit van Maastricht een risicopreferentieonderzoek onder haar deelnemers gehouden met als doel de risicohouding van de deelnemers vast te stellen. De risicohouding is vervolgens gebruikt om het nieuwe beleggingsbeleid onder Wtp zodanig in te richten dat deze aansluit op de risicopreferenties van de deelnemers.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is onderdeel van het strategisch beleid van ons fonds en onderdeel van onze visie. Om het beleggingsbeleid van het pensioenfonds nog meer in lijn te brengen met de wensen van onze deelnemers, heeft het pensioenfonds onder haar deelnemers meerdere (wetenschappelijke) onderzoeken laten doen naar de beleggingsvoorkeuren op gebied van MVB. Het laatste voorbeeld van een dergelijk onderzoek is de deelnemersdialoog uit 2024, waarin deelnemers met elkaar in gesprek gingen over verantwoord beleggen en deelnemers uiteindelijk 49 aanbevelingen hebben gedaan die volledig door het bestuur zijn overgenomen. Voor 2025 staat een nieuw onderzoek gepland, over impactbeleggen: vinden onze deelnemers dat Pensioenfonds Detailhandel meer dient te investeren in positieve dingen voor mens en natuur of dient meer rekening met financieel rendement gehouden te worden?

In 2024 heeft het pensioenfonds ook een kennis-, houdings- en gedragsonderzoek gedaan onder haar deelnemers om het nieuwe communicatiebeleid van het pensioenfonds beter aan te laten sluiten op de wensen en behoeften van de deelnemers.

Wij voldoen aan de normen binnen dit thema.

De RvT heeft naar aanleiding van haar zelfevaluatie in 2024 een aantal aanscherpingen in haar werkwijze doorgevoerd

2. Goed besturen

Het bestuur draagt te allen tijde de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering. Dit is beschreven in beleidsdocumenten van het pensioenfonds. Het bestuur laat zich bij de uitvoering van de pensioenregeling adviseren door de bestuurscommissies. Specifieke taken zijn uitbesteed aan uitbestedingspartners en de taak- en rolverdeling is daarbij expliciet vastgelegd. In het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het beleid dat ze voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt.

Het bestuur vindt risicomanagement belangrijk. Evaluatie vindt jaarlijks plaats. Er is een jaarkalender opgesteld voor de risicomanagementcyclus. Inzicht in de risico's is opgenomen in de risicoparagraaf. Ook in het crisismanagementplan staan de risico's en bijbehorende beheersmaatregelen beschreven met betrekking tot de financiële risico's. Het bestuur heeft naast een crisismanagementplan ook een noodprocedure voor spoedeisende situaties opgesteld. Dit is vastgelegd in het Contingency Plan.

Wij voldoen aan de normen binnen dit thema.

3. Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen

Pensioenfonds Detailhandel heeft een Raad van Toezicht (RvT). Het bestuur van het pensioenfonds heeft een "Reglement Raad van Toezicht" vastgesteld waarin de taken en bevoegdheden van de RvT zijn vastgelegd. In dit reglement is onder meer ook de frequentie vastgelegd hoe vaak per jaar de RvT tenminste vergadert met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Tevens is in de sleutelfunctiehouders beleidsdocumenten de minimale overlegfrequentie vastgelegd tussen sleutelfunctiehouders en RvT.

Onafhankelijkheid van een RvT-lid is onderdeel van de profielschets bij de werving. De RvT heeft te allen tijde toegang tot alle vergaderstukken van het bestuur, alle vaste bestuurscommissies, en alle voor hun taak benodigde documenten. De RvT heeft regelmatig overleg met de voorzitters van het pensioenfonds. RvT-leden gaan verder periodiek in gesprek met de sleutelfunctiehouders. Daarnaast zijn de RvT-leden regelmatig aanwezig bij commissie- en bestuursvergaderingen.

De RvT stelt jaarlijks een jaarplanning met thema's ter beoordeling op stemt deze af met het bestuur. De RvT heeft naar aanleiding van haar zelfevaluatie in 2024 een aantal aanscherpingen in haar werkwijze doorgevoerd, waaronder een gewijzigde opzet van de vergaderingen en meer ruimte voor overleg binnen RvT. De RvT heeft besloten om in 2025 haar werkwijze, toetscriteria en normenkader verder te reviewen en waar nodig aan te passen en schriftelijk vast te leggen.

Wij voldoen aan de normen binnen dit thema.

4. Verantwoording en inspraak organiseren;

Het bestuur legt in het jaarverslag verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het voor de toekomst maakt.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft na overleg met het Verantwoordingsorgaan (VO) een "Reglement Verantwoordingsorgaan" vastgesteld waarin onder meer de taken en bevoegdheden van het VO zijn vastgelegd. Het reglement regelt onder meer dat het bestuur en het intern toezicht verantwoording afleggen aan het VO. Het VO stelt zelf jaarlijks een werkplan met jaarplanning op, waarin het onder meer haar normenkader en competentievisie vastlegt. Het VO wordt doorlopend door het bestuur op

de hoogte gehouden. Een vast onderdeel van de VO-vergaderingen is het overleg met een bestuursvoorzitter, waarin het VO vragen kan stellen en de actualiteit wordt besproken.

Het VO geeft advies op de onderwerpen waar zij adviesrecht op heeft. Dit adviesrecht is onder Wtp uitgebreid en verzaamd. Het verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks in het bestuursverslag een oordeel over:

- a. Het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht;
- b. Het door het bestuur uitgevoerde beleid;
- c. De beleidskeuzes voor de toekomst.

Het bestuur is van mening dat het VO bewaakt dat het bestuur de verschillende belangen evenwichtig afweegt.

De RvT legt jaarlijks in het bestuursverslag verantwoording af en rapporteert hierbij ook haar bevindingen en doet aanbevelingen aan het bestuur. Het bestuur vindt de RvT een goede gesprekspartner.

Wij voldoen aan de normen binnen dit thema.

5. Effectief functioneren van fondsorganen

Het bestuur heeft een geschiktheidsmatrix en een HR-beleid opgesteld. Het HR-beleid bevat op dit moment geen specifiek beleid op inclusiviteit en diversiteit. Bij de selectie van een bestuurslid is een van de criteria die in het profiel wordt opgenomen dat voorkeur wordt gegeven aan een kandidaat die bijdraagt aan de diversiteit. In het functieprofiel van een VO-lid wordt specifiek gemeld dat in de voordracht door de verenigingen rekening wordt gehouden met de diversiteit (man/vrouw, jong (<40 jaar)/oud). Het bestuur heeft afgesproken dat zij de komende periode meer wil stilstaan bij de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit en dit ook in het HR-beleid wil opnemen. Het bestuur zal voorts in 2025 het HR-beleid reviewen en updaten en hierbij ook in het beleid meer aandacht geven aan deze onderwerpen.

Ten aanzien van gender- en leeftijdsdiversiteit is de verdeling in het bestuur per eind 2024 vijf mannelijke en vier vrouwelijke bestuursleden. In het bestuur zitten leden van zowel boven de 40 jaar als onder

de 40 jaar. Aan het einde van 2024 zitten in het Verantwoordingsorgaan twee vrouwelijke leden. Alle leden zijn boven de 40 jaar. De Raad van Toezicht heeft twee mannelijke leden en één vrouwelijk lid, ook allen boven de 40 jaar.

Het fonds beschikt over een klachtenprocedure. Deze is toegankelijk via de website van het fonds. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en geschillen. Het pensioenfonds heeft een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling, waarmee onregelmatigheden kunnen worden gemeld.

Norm 37 stelt dat de eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan maximaal vier jaar is. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Pensioenfonds Detailhandel hanteert voor bestuursleden een termijn van vijf in plaats van vier jaar. De reden van deze afwijking was een praktische, namelijk dat in de opzet het bestuur bestaat uit tien leden en er ieder jaar twee leden (een werkgevers- en een werknemerslid) zouden aftreden. Het aftreedschema is echter door de vele bestuurswisselingen niet meer een reden voor deze afwijking. Bij wijzigingen in beleid zal de code en specifiek norm 37 worden meegenomen.

Wij voldoen niet aan alle normen binnen dit thema.

Utrecht, 25 juni 2025

Selma Skalli, werknemersvoorzitter

Rob Schreur, werkgeversvoorzitter

Lieske van den Bosch, bestuurslid

Evelyne Simons, bestuurslid

Jan de Planque, bestuurslid

Gert-Jan Seffinga, bestuurslid

Renate Pijst, bestuurslid

Will-Jan Jacobs, bestuurslid

Ernst Hagen, bestuurslid

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Detailhandel

9.

Verslag van het Verantwoordings- orgaan en de Raad van Toezicht

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het is de taak van het Verantwoordingsorgaan (verder VO) om eraan bij te dragen dat het bestuur verantwoord en evenwichtig beleid maakt en te beoordelen of het beleid conform afspraken wordt uitgevoerd. Het VO hanteert daarbij de volgende hoofdcriteria, die zijn beschreven in het normenkader van het VO:

- Good governance
- Evenwichtige afweging van belangen
- Beheersing van risico's
- Transparantie en uitlegbaarheid.

Het pensioenfonds kent vier groepen van belanghebbenden, te weten deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Het VO beoordeelt of de belangen van al deze groepen evenwichtig zijn afgewogen.

Het VO houdt bij haar afwegingen rekeningen met ontwikkelingen in Nederland en de rest van de wereld en de invloed daarvan op het pensioen(fonds).

De organisatie van het VO

Het VO heeft 14 zetels. De benoemende organisaties in 2024 zijn:

- FNV: 7 zetels, begin van het jaar één vacature, eind van het jaar twee vacatures,
- CNV: 2 zetels, geen vacatures,
- Vereniging van Gepensioneerden in de Detailhandel: 4 zetels, 1 personele wisseling in 2024, geen vacatures,
- Werkgeversvereniging VPBB: 1 zetel, geen vacatures.

Het VO werkt met vier commissies (vermogensbeheer, IT en risk, Pensioenen en WTP, communicatie), die worden ingezet voor de voorbereiding van bepaalde thema's en adviesaanvragen. Vanaf de zomer van 2024

functioneert een werkgroep die de adviesaanvraag voor de pensioentransitie gaat voorbereiden. Vanaf november 2024 wordt de werkgroep en het VO inhoudelijk ondersteund in dit proces door Jeroen Terheggen van Mercer.

Het VO werkt volgens een vast werkplan en normenkader en stelt jaarlijks een jaarplan op.

In 2024 was de heer Boonekamp voorzitter en de heer Veurtjes vice-voorzitter. Zij zijn ook unaniem benoemd voor 2025.

Het VO heeft binnen het bestuursbureau en het bestuur een vast aanspreekpunt (respectievelijk de heer Geerdinck en mevrouw Skalli) en wordt extern secretariael professioneel ondersteund.

Werkwijze 2024

Het VO heeft in 2024 planmatig en in goede sfeer kunnen werken aan vooraf geformuleerde speerpunten en actuele ontwikkelingen.

Er zijn zeven geplande vergaderingen geweest. Die vergaderingen hebben een vaste structuur, waarin het VO start met een eigen overleg, en aansluitend overleg heeft met één van de bestuursvoorzitters en het bestuursbureau. In dat overleg is ruimte voor vragen, dialoog en bespreking van de actualiteit. Afhankelijk van de agendapunten, worden gasten uitgenodigd vanuit het bestuur, bestuursbureau of extern, voor een gesprek of presentatie. Het VO sluit iedere vergadering af met een evaluatie. Het VO heeft in 2024 de duur van de vergaderingen met een uur verlengd.

Jaarlijks overlegt het VO met alle bestuurscommissies. Daarvoor wordt de verantwoordelijk medewerker van het bestuursbureau samen met de commissievoorzitter uitgenodigd. In 2024 heeft het VO gesproken over de werkzaamheden en plannen van de commissies

communicatie, pensioenen en IT&Risk. Overleg met de commissie vermogensbeheer is uitgesteld naar 2025.

In mei 2024 is een extra vergadering geweest over de risicohouding. Het bestuur heeft deze partiel laten beoordelen door DNB na overleg met het VO.

De financiële commissie van het VO heeft eenmaal overleg gehad met het bestuursbureau, de accountant en de actuaris inzake het jaarwerk.

Tijdens de vergaderingen in februari, mei en november is er een overleg met de RvT geweest.

Onder leiding van de extern adviseur heeft het VO in november en december inhoudelijk gesproken over het evenwichtigheidskader en kwalitatieve en kwantitatieve normen.

Naast besprekingen met het bestuur en de RvT ontvangt het VO periodiek actuele updates en rapportages, zoals rapportages van de sleutelfunctiehouders.

Thema's

Het VO heeft aan het begin van 2024 de volgende speerpunten benoemd:

1. Kwaliteit en uitvoering door Capgemini
2. Wet Toekomst Pensioenen
3. Governance, bestuur en RvT
4. Vermogensbeheer

Er zijn ook punten benoemd die, afhankelijk van de actualiteit, in de loop van het jaar speerpunt kunnen worden.

Alle speerpunten zijn aan de orde geweest in het overleg dat het VO periodiek heeft met de bestuursvoorzitter en/of medewerkers van het bestuursbureau. Ook in de gesprekken met de RvT zijn deze speerpunten besproken

1. Kwaliteit en uitvoering door Capgemini

Het VO stelt vast dat Capgemini als uitvoerder groeit naar het gewenste niveau. Er is extra aandacht gegeven aan betalingsachterstanden en incassobeleid. De resultaten uit het onderzoek naar de datakwaliteit (t.b.v. de partiële beoordeling door

DNB) zijn hoopgevend. Het klantcontactcentrum is ondergebracht bij Yource. Het VO is positief over de verbeterde kwaliteit van deze uitbestede dienstverlening en is van mening dat dit ook voor 2025 een belangrijk aandachtspunt voor het fonds blijft.

Het VO blijft aandacht houden voor een gezonde verhouding tussen kosten en kwaliteit van de dienstverlening. Cybersecurity is daarbij een steeds belangrijker thema.

2. Wet Toekomst Pensioenen

Het meest prominente speerpunt betrof de overgang naar een nieuw pensioencontract. Iedere vergadering is dit zowel inhoudelijk als procedureel besproken. Onderdelen van de gesprekken over de (nieuwe) regeling waren:

- Renteaftdekking,
- Wel of geen gebruik maken van transitie FTK,
- Toelichting op transitieplan van sociale partners,
- Behoeft aan onafhankelijke externe begeleiding van het VO bij de aanstaande adviesaanvraag,
- Partiële beoordeling risicohouding (en de reactie daarop door DNB),
- Communicatieplannen, inclusief resultaten deelnemersonderzoek en deelnemersdialoog,
- Partiële beoordeling datakwaliteit,
- Beleidskader evenwichtigheid.

De planning is meerdere malen, vooral door externe omstandigheden, aangepast en dat heeft een beroep gedaan op de flexibiliteit bij alle gremia.

3. Governance, bestuur en RvT

Het VO heeft met het bestuur en RvT gesproken over (her)benoemingen van bestuursleden, kennisgemaakt met nieuwe bestuursleden, en over de bezetting van het bestuursbureau gesproken. Ook was de workload van het bestuur en bestuursbureau onderwerp van gesprek.

4. Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is vooral in relatie tot de pensioentransitie ter sprake geweest. De gesprekken daarover zijn soms stevig, maar transparant en constructief.

Overige punten

Het VO heeft tijdens iedere vergadering over de actualiteit gesproken met het bestuur. Aan de hand van rapportages en actielijsten heeft het VO de dialoog gevoerd met het bestuur. Thema's die o.a. aan de orde kwamen:

- Indexatie per 1.1.2025,
- Aanpassing pensioenregeling 2024 (verhoogde opbouw) en de evenwichtigheid daarvan,
- Verhuizing bestuursbureau,
- IT, risk, AI en quantum-computing.

Adviezen

Het VO heeft in 2024 de volgende adviesaanvragen behandeld:

- Advies communicatiebeleid 2025-2026.

Daarnaast heeft het VO:

- Een bindende voordracht gedaan voor de benoeming van een nieuw lid van de RvT (Pim Poppe);
- Een schriftelijke reactie gegeven op de partiële beoordeling risicohouding.

Terugblik op 2024

Het VO kijkt terug op een jaar waarin veel in het teken stond van de overgang naar het nieuwe pensioencontract. Tegelijkertijd is het VO erin geslaagd om in de volle breedte met de voorzitter en een aantal bestuursleden van gedachten te wisselen over diverse onderwerpen. Het bestuur legt op heldere wijze verantwoording af aan het VO.

Het VO is van mening dat het overleg met de RvT een belangrijke bijdrage levert voor de beoordeling van het gevoerde beleid. Het VO heeft met de 'bindende voordracht' een stevige rol in de benoeming van RvT-leden. Het VO is te spreken over de kwaliteit van de benoemingen.

Het VO waardeert de samenwerking met bestuursleden en medewerkers van het

bestuursbureau. De sfeer wordt door het VO ervaren als open, kritisch en constructief. Het VO voelt zich serieus genomen en waardeert gezamenlijke bijeenkomsten met bestuur en/of RvT.

Het VO heeft inmiddels een volwassen plaats ingenomen binnen de governance van het fonds. Dat is belangrijk, zeker met het oog op de overgang naar een nieuw pensioencontract.

Verantwoording door RvT

De RvT heeft zijn oordeel over het gevoerde beleid gedeeld met het VO. Het VO heeft hiervan met instemming kennisgenomen.

Oordeel

Het VO geeft een oordeel over:

- Het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht en veel informatie over de aanstaande pensioentransitie ter voorbereiding op de adviesaanvraag die begin 2025 is behandeld;
- Het door het bestuur uitgevoerde beleid, en
- De beleidskeuzes voor de toekomst.

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor het positief oordeel over het handelen van het bestuur in 2024. Het afgelopen jaar heeft veel in het teken gestaan van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en dit zal ook in 2025 nog het geval zijn. Het bestuur beseft dat van het VO veel flexibiliteit en inspanning wordt gevraagd voor de uitoefening van haar belangrijke rol in dit overgangsproces. Het bestuur waardeert de betrokkenheid van het VO en de constructieve samenwerking in de afgelopen periode. Het bestuur ervaart de samenwerking ook als open, kritisch en constructief en onderschrijft de belangrijke rol van het VO in de governance structuur van het pensioenfonds.

Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (hierna RvT) heeft tot taak onafhankelijk toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken bij Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel (het Pensioenfonds). In het bijzonder is de RvT belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Daarnaast staat de RvT het bestuur met raad ter zijde.

De RvT bestaat uit 3 leden te weten: de heer L. Meijaard (voorzitter), mevrouw M. Slabbers en de heer P. Poppe. Na een uitgebreide selectieprocedure is de heer P. Poppe op voordracht van het Verantwoordingsorgaan en na een positief besluit door DNB, per 10 december door het bestuur benoemd tot lid van de RvT. Per dezelfde datum heeft de heer Schuijt zijn lidmaatschap van de RvT neergelegd. Gedurende zijn zittingsperiode was de heer Schuijt ook voorzitter van de RvT. De heer Meijaard heeft per 12 november, na goedkeuring door DNB, het voorzitterschap van de heer Schuijt overgenomen.

De RvT is verheugd met de toetreding van de heer Poppe tot de RvT. Niet alleen vanwege zijn langjarige bestuurlijke ervaring in het vermogensbeheer, bank-, verzekerings- en pensioenwezen, maar ook vanwege zijn uitgebreide kennis en ervaring op het terrein van risicomanagement en IT in de sector. De RvT spreekt zijn grote dank uit aan de heer Schuijt voor zijn bijdrage aan het pensioenfonds. In de lange periode dat hij bij het pensioenfonds betrokken was, hebben zich bij het pensioenfonds vele positieve veranderingen voltrokken waaraan de RvT, onder het voorzitterschap van de heer Schuijt, een belangrijke rol heeft gespeeld.

2024 was net als 2023, een druk jaar voor de RvT waarin de RvT weer aanzienlijk meer heeft vergaderd dan gebruikelijk. Aanleiding hiervoor is het voornemen

van het pensioenfonds om per 1 januari 2026 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Naast vijf reguliere RvT vergaderingen, drie vergaderingen met het Verantwoordingsorgaan en de twee bestuursvergaderingen waar de RvT ieder jaar aan deelneemt (in april voor het jaarwerk en in december voor de jaarafsluiting), heeft de RvT als toehoorder nog een viertal andere bestuursvergaderingen bijgewoond waarin voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel belangrijke onderwerpen op de agenda stonden, zoals de partiële beoordelingen risicohouding en datakwaliteit. De RvT heeft zich een goed beeld kunnen vormen van de wijze waarop de besluitvorming daarover in het bestuur heeft plaatsgevonden. De RvT heeft ook kennis genomen van de opinies van sleutelfunctiehouders. Voorts hebben leden van de RvT een aantal projectgroepvergaderingen bijgewoond die specifiek betrekking hadden op de vormgeving en invulling van het nieuwe pensioencontract en deelgenomen aan een aantal kennissessies. Daarnaast is een lid van de RvT aanwezig geweest op de beleggingsstrategiedagen.

De RvT heeft regelmatig overleg met de voorzitters van het pensioenfonds en het bestuursbureau. De RvT neemt kennis van de notulen van bestuursvergaderingen en rapportages van bestuurscommissies, toezichthouders, sleutelfunctiehouders, accountants en actuarissen. Deze notulen en rapportages staan op de agenda van de RvT vergaderingen en worden daar besproken. In het overleg met het verantwoordingsorgaan worden wederzijdse bevindingen en observaties gedeeld. De RvT ervaart dit overleg als transparant en prettig. Het reguliere jaarlijks overleg van de RvT met DNB heeft in december plaats gevonden. Hierbij heeft de RvT met DNB gesproken over haar werkzaamheden in het afgelopen jaar en de wijze waarop zij als interne toezichthouder betrokken is bij de invoering van het nieuwe pensioencontract. DNB heeft hiervan

met belangstelling kennisgenomen. Daarnaast heeft de RvT deelgenomen aan het door DNB in 2024 uitgevoerde onderzoek naar het functioneren van sleutelfunctiehouders bij pensioenfondsen. Dit onderzoek heeft tot een aantal aanscherpingen van het beleid ten aanzien van sleutelfunctiehouders bij het pensioenfonds geleid. Deze zijn met de RvT besproken. Tot slot heeft de RvT de jaarlijkse zelfevaluatie uitgevoerd. De RvT heeft in deze zelfevaluatie haar functioneren geëvalueerd waaronder bijvoorbeeld de opzet en inhoud van de vergaderingen (duur en frequentie, kwaliteit en aanlevering stukken, verslaglegging), de relatie met het bestuur en het bestuursbureau (balans tussen afstand en betrokkenheid, toezicht en advies, beschikt de RvT over de juiste informatie) en of de RvT haar verantwoordelijkheid naar het Verantwoordingsorgaan goed heeft vervuld. Deze zelfevaluatie heeft geleid tot een aantal aanscherpingen in de werkwijze van de RvT (gewijzigde opzet vergaderingen, toevoeging nieuwe onderwerpen en rapportages, meer ruimte voor overleg binnen RvT). De RvT is van mening dat zij haar taken en verantwoordelijkheden goed kan vervullen en over de juiste informatie beschikt.

Overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

De RvT heeft onder de Wtp goedkeuringsrechten op de nieuwe uitvoeringsovereenkomst en het besluit tot invaren van het bestuur van Pensioenfondsen Detailhandel. Daarnaast heeft de RvT informatierecht bij de risicohouding en moet de RvT worden geconsulteerd over de solidariteitsreserve. De RvT moet oordelen over de besluitvorming en belangenafweging door het bestuur tijdens de transitie. Hierbij focust de RvT meer op het proces dan op de inhoud, en beoordeelt de RvT of alle relevante informatie is meegenomen in het uiteindelijke besluit.

De RvT is van oordeel dat het bestuur en het bestuursbureau grondig te werk gaan voor de overgang naar het nieuwe contract. De RvT wordt daarin goed meegenomen. De RvT heeft beschikking over alle stukken die op de agenda staan op de bestuursvergaderingen en de notulen daarvan. Daarnaast krijgt de RvT voldoende tijd om over de stukken te reflecteren en vragen te stellen. De RvT krijgt de informatie die zij nodig heeft.

Het pensioenfonds heeft in het afgelopen jaar een tweetal aanvragen tot partiële beoordeling ingediend bij DNB: de partiële beoordeling risicohouding en de partiële beoordeling datakwaliteit. De RvT heeft de bestuursvergaderingen waar de partiële beoordeling risicohouding op de agenda stond als toehoorder bijgewoond. Voorts zijn ook de vergaderingen van de projectgroep beleggingsbeleid onder de WTP bijgewoond waar gesproken is over de vormgeving van het beleggingsbeleid voor de persoonlijke pensioenvermogens. Hierbij is gesproken over de invulling van de beschermings- en de rendementsportefeuille en de toedeling van beleggingsrendementen. Op deze wijze heeft de RvT zich een goed beeld kunnen vormen over de wijze waarop het bestuur de risicohouding heeft vastgesteld. In het proces tot vaststelling van de risicohouding zijn alle stappen uitvoerig besproken en zijn de opinies van de sleutelfunctiehouder actuaariaat en de sleutelfunctiehouder risicobeheer ingewonnen en adequaat behandeld. Hoewel de RvT vanuit de wet niet wordt gevraagd een advies of opinie af te geven over de vaststelling van de risicohouding van het pensioenfonds onder de WTP, is de RvT van mening dat het bestuur tot een zorgvuldig en afgewogen keuze met betrekking tot de risicohouding is gekomen. Daarnaast is de RvT door het bestuur en bestuursbureau uitgebreid geïnformeerd over de uitkomsten van deze partiële beoordeling en de daaropvolgende gesprekken met DNB.

De RvT heeft als toehoorder ook de bestuursvergaderingen bijgewoond waar de partiële beoordeling datakwaliteit is besproken. Daarbij waren ook de sleutelfunctiehouders aanwezig die hun opinies hebben afgegeven en toegelicht. Op basis van de gepresenteerde informatie is de RvT van mening dat het project datakwaliteit gedegen is uitgevoerd. Er zijn veel uitgebreide rapportages beschikbaar waaruit blijkt dat na uitvoering van de resterende remediaties, de datakwaliteit van goed niveau zal zijn.

De RvT heeft kennisgenomen van de voorgenomen inrichting van reserves en voorzieningen in het nieuwe contract en was als toehoorder aanwezig bij de bestuursvergadering waarin het document Reserves en Voorzieningen Wtp is vastgesteld. Het bestuur en bestuursbureau hebben de RvT meegenomen in de opstelling van het document

De RvT is van mening dat de bezetting op het bestuursbureau nog steeds krap is, ook als het pensioenfonds na de overgang naar de nieuwe pensioenregeling weer in rustiger vaarwater komt

evenwichtigheidskader en de opeenvolgende versies van de transitieberekeningen van netto profijt en de verwachte pensioenbedragen. Deze zullen deel uitmaken van de invaardeliverables.

Beleggingen

Gedurende het jaar heeft de RvT overleg gehad met de commissie Vermogensbeheer en het bestuur over onderwerpen zoals een eventuele bescherming van de dekkingsgraad tot het moment van invaren, de inrichting van de LDI portefeuille, de liquiditeit van de markt op het moment van invaren en de samenstelling van de beschermings- en rendementsportefeuille. De RvT kan zich vinden in de gevolgde aanpak. De keuze om bij het beschermingsrendement de hybride methode te hanteren wordt door de RvT onderschreven. Op deze wijze komt het mismatch rendement proportioneel terecht bij de groepen die van de beschermingsrendement profiteren. Daarnaast heeft de RvT in haar reguliere vergaderingen kennisgenomen van de verdere initiatieven die in het beleggingsbeleid worden ontplooid op het gebied van ESG en impactbeleggen. Op de beleggingsstrategiedagen zijn de uitkomsten van de Deelnemersdialoog gepresenteerd en de reactie van het bestuur daar op.

Communicatie

Een zeer belangrijk onderdeel van de invaardeliverables is het communicatieplan. De Wtp verplicht pensioenfondsen om een communicatieplan op te stellen als onderdeel van het implementatieplan. Het communicatieplan wordt geschreven conform de leidraad van AFM en de Pensioenfederatie. Concept

plannen voor communicatie zijn een aantal keren met de RvT besproken. De RvT is van mening dat communicatie ook in het kader van de Wtp binnen het pensioenfonds adequaat wordt aangepakt. In 2025 zal de RvT de voortgang en kwaliteit van het communicatieplan blijven volgen.

Pensioenadministratie en de pensioenuitvoering

Vanaf 2021 wordt de pensioenadministratie uitgevoerd door Capgemini Pensioen Services (Capgemini). Hiertoe heeft Capgemini een nieuw technologisch platform voor de pensioenadministratie ontwikkeld. Bij de start zijn onvolkomenheden geconstateerd waardoor enkele functies niet goed bleken te werken. Bij deelnemers en werkgevers heeft dit tot (te veel) klachten geleid. Inmiddels lijken die problemen opgelost en ligt Capgemini op schema om het nieuwe pensioencontract per 1 januari 2026 te kunnen uitvoeren. Bestuur en RvT houden de vinger aan de pols.

Risicomanagement

In het verslagjaar zijn de risicorapportages verder uitgebreid. De RvT hecht aan een krachtig risicobeheer en heeft dit onderwerp hoog op de agenda staan. De sleutelfunctiehouder risicomanagement wordt net als de sleutelfunctiehouder interne audit op regelmatige basis uitgenodigd in de RvT vergaderingen om toelichting te geven op de door hun verstrekte rapportages en opinies. De rapportages en opinies van sleutelfunctiehouders vervullen voor de RvT een belangrijke rol voor het goed kunnen uitoefenen van haar toezichtsfunctie.

In de SLA-IT met Capgemini wordt periodiek gerapporteerd over de realisatie van de overeengekomen KPI's en eventuele incidenten. Deze staat standaard op de agenda van de RvT. Voorts bespreekt de RvT de voortgang van belangrijke IT- en riskprojecten. In 2024 waren dit bijvoorbeeld de implementatie van Dora en verdere AVG compliance. Verder heeft de RvT kennis genomen van de uitkomsten van de crisisoefening Ransomware (verslag en plan van aanpak).

Pensioenopbouw

In 2023 heeft de PPD het bestuur verzocht om de pensioenopbouw voor 2024 en mogelijk voor 2025 te verhogen van 1,41 procent naar 1,622 procent. De aanleiding voor dit verzoek was de aanpassing van de parameters voor de berekening van de kostendeekkende premie. In 2023 heeft het bestuur besloten om het opbouwpercentage voor 2024 te verhogen van 1,41 procent naar 1,622 procent en eind 2024 een evaluatie uit te voeren of de verhoogde opbouw van 1,622 procent nog passend is voor 2025. Het bestuur heeft deze evaluatie eind 2024 uitgevoerd. Op basis van deze evaluatie, heeft het bestuur alles overwegende, besloten om het opbouwpercentage voor 2025 te continueren op 1,622 procent. De RvT heeft kennis genomen van de overwegingen van het bestuur die ten grondslag liggen aan dit besluit en de positieve opinie van de sleutelfunctiehouder actuariael.

Indexatie

In 2023 en 2024 heeft het pensioenfonds gebruik gemaakt van de tijdelijke mogelijkheid om af te wijken van de toeslagregels en een hogere indexatie toe te kennen dan op basis van het reguliere toeslagbeleid kon worden toegekend. De indexatie per 1 januari 2025 dient weer gebaseerd op het reguliere toeslagbeleid waarbij het bestuur wel heeft besloten om, mede met het oog op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, de peildatum voor het indexatiebesluit voor 1 januari 2025 en voor 1 januari 2026, te vervroegen. De per 1 januari 2025 maximaal toe te kennen indexatie bedraagt op basis van de vervroegde peildatum 1,3 procent. Het bestuur heeft de indexatie, gehoord de sleutelfunctiehouder actuariael, vastgesteld op dit maximaal percentage van 1,3. De RvT heeft kennisgenomen van het besluit.

Bestuurssamenstelling en bestuursbureau

Gedurende het jaar heeft mevrouw Troost te kennen gegeven als bestuurslid terug te treden. Als haar opvolger is namens de werknemers de heer W.J. Jacobs benoemd. De RvT dankt mevrouw Troost voor haar inspanningen voor het pensioenfonds en heet de heer Jacobs van harte welkom.

Daarnaast zijn de heren Snellen en Van der Kolk in 2024 afgetreden als bestuursleden en respectievelijk werkgeversvoorzitter en voorzitter van de commissie pensioenen. De RvT dankt beide heren voor de belangrijke rol die zij vele jaren in verschillende bestuursfuncties bij het pensioenfonds hebben vervuld en de goede en open relatie die zij daarbij met de RvT hebben gehad.

Naar aanleiding van het aftreden van de heer Snellen als bestuurslid is de heer Schreur door het bestuur gekozen als werkgeversvoorzitter. Met het vertrek van de heer Van der Kolk is tevens de positie van voorzitter Commissie Pensioenen vacant en vanwege de nieuwe rol van de heer Schreur ook de positie van voorzitter Commissie Vermogensbeheer. Deze posities worden tijdelijk ad interim ingevuld. Vanwege de drukke agenda van het bestuur dit jaar dringt de RvT aan op een snelle structurele invulling van deze posities.

De RvT is van mening dat de bezetting op het bestuursbureau nog steeds krap is, ook als het pensioenfonds na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel weer in een rustiger vaarwater komt. De eerste stappen naar uitbreiding zijn inmiddels gezet door het toevoegen van nieuwe FTE's voor financiën en pensioenuitvoering. De werkrelaties met de externe consultants zijn goed en langdurig en zij spelen een belangrijke rol bij de overgang. Hierdoor wordt het risico gemitigeerd. Maar de back-up mogelijkheden binnen het bestuursbureau blijven beperkt. Dit klemmt te meer in de huidige periode van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Speerpunten RvT 2025

Net als in 2024 zal ook voor de RvT in 2025 het belangrijkste speerpunt zijn het toezien op de goede overgang naar het nieuwe pensioenstelsel met alle daaraan verbonden aspecten zoals communicatie, datakwaliteit, pensioenuitvoering en invaren. Doel

van de RvT is er op toe te zien dat het bestuur op basis van alle informatie evenwichtige besluiten neemt en de overgang goed organiseert. Een goede vastlegging van besluiten en de afwegingen die het bestuur hierbij heeft gemaakt verdient daarbij voortdurende aandacht. Tegelijkertijd blijven uiteraard ook de reguliere werkzaamheden en de onderwerpen uit de jaarplanning heel belangrijk.

De RvT heeft zich in het afgelopen jaar een goed oordeel kunnen vormen over het functioneren van het bestuur en de samenwerking binnen het bestuur en haar commissies. Ze heeft vastgesteld dat het bestuur het pensioenfonds professioneel bestuurt en de belangen van de (ex)-deelnemers en pensioengerechtigden evenwichtig behartigt. Het bestuur heeft er blijk van gegeven dat het hecht aan een goede governance en een goede relatie met de RvT en het Verantwoordingsorgaan.

De RvT spreekt zijn dank uit voor de inzet van het bestuur, het bestuursbureau, het Verantwoordingsorgaan en een ieder die bij het pensioenfonds betrokken is geweest in het drukke

jaar 2024. Het ziet niet naar uit dat 2025 veel rustiger zal worden. Dat maakt de waardering alleen maar groter.

Utrecht, 25 juni 2025

Leen Meijaard
Maud Slabbers
Pim Poppe

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht voor zijn verslag waarin de belangrijkste gebeurtenissen van 2024 zijn beschreven. Het bestuur waardeert de betrokkenheid en de wijze waarop de Raad de werkzaamheden van het bestuur constructief volgt en beoordeelt. Het bestuur waardeert het ook zeer dat de Raad zich opstelt als klankbord voor het bestuur. De samenwerking met de Raad is als zeer prettig ervaren en in een open sfeer.

Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht voor de goede samenwerking in het afgelopen jaar en blijft dit ook in 2025 voortzetten.

10.

Jaarrekening

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2024 NA RESULTAATBESTEMMING (bedragen x € 1.000)

		31/12/2024 €	31/12/2023 €
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	37.400.702	34.683.608
Vorderingen en overlopende activa	(2)	1.025.834	902.485
Overige activa	(3)	160.649	224.812
TOTAAL ACTIVA		38.587.185	35.810.905
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	4.968.372	4.749.155
Technische voorzieningen	(5)	28.811.331	25.840.261
Derivaten	(6)	4.663.058	4.923.681
Overige schulden en overlopende passiva	(7)	144.424	297.808
TOTAAL PASSIVA		38.587.185	35.810.905

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(bedragen x € 1.000)

		2024	2023
		€	€
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(8)	1.129.849	1.126.840
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(9)	2.753.318	2.504.828
Overige baten	(10)	12.677	3.141
Totaal baten		3.895.844	3.634.809
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(11)	565.645	533.735
Pensioenuitvoeringskosten	(12)	47.452	41.950
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	(13)		
- Pensioenopbouw inclusief toekomstige uitvoeringskosten		1.050.521	826.284
- Rentetoevoeging		889.297	771.502
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-579.501	-542.168
- Wijziging marktrente		784.047	601.513
- Wijziging actuariële uitgangspunten		455.845	68.600
- Wijziging uit hoofde van toeslagverlening/korting		361.577	810.052
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-186.255	-490.060
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		195.539	-23.587
		2.971.070	2.022.136
Saldo overdracht van rechten	(14)	89.284	441.769
Overige lasten	(15)	3.176	6.976
Totaal lasten		3.676.627	3.046.566
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		219.217	588.243
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>			
Beleggingsreserves		504.060	120.374
Beleidsreserves		-284.843	467.869
		219.217	588.243

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

KASSTROOMOVERZICHT

(bedragen x € 1.000)

	2024	2023
€	€	€

KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN

Ontvangsten			
Ontvangen premies	(8)	1.160.904	1.153.638
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	(14)	39.516	72.017
Overig	(10)	7.690	14.381
		1.208.110	1.240.036
Uitgaven			
Betaalde pensioenuitkeringen	(11)	- 563.226	- 532.765
Betaald in verband met overdracht van rechten	(14)	- 158.304	- 474.865
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(12)	- 47.452	- 41.950
Overig	(15)	- 3.176	- 6.976
		- 772.158	- 1.056.556
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		435.952	183.480

KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN

Ontvangsten			
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		596.789	657.166
Verkopen en aflossingen van beleggingen		5.021.767	6.832.897
Overige mutaties		206.363	-
		5.824.919	7.490.063
Uitgaven			
Aankopen beleggingen		- 6.125.394	- 6.888.294
Betaalde kosten van vermogensbeheer		- 31.472	- 20.823
Overige mutaties		-	- 136.354
		- 6.156.866	- 7.045.470
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-331.947	444.592
Netto kasstroom		104.005	628.072

GELDMIDDELEN

Geldmiddelen primo boekjaar	4.272.264	3.644.192
Mutatie Geldmiddelen	104.005	628.072
Geldmiddelen ultimo boekjaar	4.376.269	4.272.264

De regel "overige mutaties" weerspiegelt de wijziging in het saldo van de overlopende posten gedurende het jaar.

Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair gevestigd te Utrecht. Het adres is Varrolaan 124, 3584 BW, te Utrecht. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41178211.

Het pensioenfonds heeft tot doel om de uit de pensioenovereenkomsten en reglementen voortvloeiende verplichtingen jegens de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden na te komen, dit overeenkomstig de statuten en relevante wetgeving en tevens in lijn met de voorwaarden die uit de verplichtstelling voortvloeien.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen. Het bestuur heeft op 25 juni 2025 de jaarrekening vastgesteld.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Grondslagen

Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Daarbij geldt dat het

voortbestaan van het pensioenfonds niet wordt bedreigd. Uit de analyse voorafgaand aan de samenstelling van deze jaarrekening blijkt dat de continuïteit van het pensioenfonds gewaarborgd is voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Voor een nadere onderbouwing wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot

een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de

posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2024	Gemiddeld 2024	31 december 2023	Gemiddeld 2023
USD	1,0355	1,0798	1,1047	1,0828
GBP	0,8268	0,8447	0,8665	0,8678

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Wel zijn er een aantal schattingswijzigingen toegepast zoals opgenomen in de desbetreffende paragraaf hieronder.

Oordelen, schattingen en onzekerheden

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze

oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De belangrijkste schattingen hebben betrekking op reële waarde van de beleggingen en derivaten voor risico pensioenfonds en de actuele waarde van de technische voorzieningen.

Schattingwijzigingen

In 2024 is een aantal schattingswijzigingen doorgevoerd met een totaal verhogend effect van € 455,8 miljoen op de technische voorzieningen. Zie 5. Technische voorzieningen onder Wijziging actuariële uitgangspunten.

In 2024 heeft het pensioenfonds de kostenopslag in verband met toekomstige administratie- en excassokosten getoetst en geactualiseerd. Het bestuur heeft besloten per 31 december 2024 de kostenopslag te verhogen van 1,8 procent naar 2,0 procent van de technische voorzieningen. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen van € 55,2 miljoen en een negatief effect op de dekkingsgraad van 0,2 procentpunt.

In 2024 heeft het Actuarieel Genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd, de Prognosetafel AG2024. Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen per 31 december 2024 te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Dit heeft een verlagend effect op de technische voorzieningen van € 40,3 miljoen en een positief effect op de dekkingsgraad van 0,1 procentpunt.

In 2024 heeft het pensioenfonds de ervaringssterfte getoetst en geactualiseerd. Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen per 31 december 2024 te waarderen met toepassing van de meest recente inzichten. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen van € 433,0 miljoen en een negatief effect op de dekkingsgraad van 1,5 procentpunt.

De voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen

komen, wordt met ingang van 2024 bepaald door twee maal 6,5 procent van de gecorrigeerde actuariële benodigde premie van het betreffende boekjaar te nemen. Ultimo 2024 wijzigt het percentage naar 6,6 procent. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen van circa € 2,0 miljoen en op de dekkingsgraad een negatief effect van 0,0 procentpunt.

In 2024 heeft het bestuur besloten met ingang van 1 januari 2025 de regeling voor het wezenpensioen te wijzigen. Het wezenpensioen keerde na ingang uit tot de leeftijd van de wees van 18 jaar en uiterlijk tot 27 jaar indien en zolang de wees studeerde. In lijn met de nieuwe pensioenwetgeving is dit gewijzigd in een wezenpensioen dat standaard uitkeert tot de 25-jarige leeftijd van de wees. De voorziening voor nog niet ingegaan wezenpensioen is verhoogd van 1,5 procent naar 1,6 procent van het latent partnerpensioen behorend bij het nog niet ingegane ouderdompensioen. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen van circa € 2,9 miljoen en op de dekkingsgraad een negatief effect van 0,0 procentpunt.

De uitkeringsduur van de op 1 januari 2025 al ingegane wezenpensioen is gewijzigd naar tot de 25-jarige leeftijd van de wees en tot 27 jaar zolang studierend als de wees op 1 januari 2025 25 jaar of ouder is. De vóór de 25-jarige leeftijd van de wees beëindigde uitkeringen zijn met ingang van 1 januari 2025 weer gaan uitkeren tot de tot de 25-jarige leeftijd van de wees.

Dit heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen van ca. € 3,0 miljoen toegenomen en op de dekkingsgraad een negatief effect van 0,0 procentpunt.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend op basis van het balanstotaal per balansdatum minus de overige schulden en overlopende passiva ten opzichte van de technische voorzieningen per balansdatum zoals opgenomen in de balans.

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de indexatiedekkkingsgraad. De indexatiedekkkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardeberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde gebaseerd op Net Asset Value (NAV) opgaves van de beheerders van deze beleggingsfondsen. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Het begrip reële waarde is te beschouwen als synoniem van marktwaarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. De transactiekosten zijn verdisconteerd in het bedrag dat uiteindelijk wordt betaald/ontvangen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de beursnotering per balansdatum.

Niet-beursgenoteerde aandelen en participaties worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele positieve of negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de waarde van de beleggingen op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde vastrentende waarden, waaronder de hypotheekfondsen, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen (rente, aflossingen en verwachte boeterente bij vervroegde aflossingen) contant te maken op basis van de geldende marktrente, waarin opgenomen een opslag voor debiteurenrisico en liquiditeitsrisico. De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd onder de kortlopende vorderingen maakt derhalve geen onderdeel uit van de reële waarde van de vastrentende waarden.

De geldmarktfondsen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde van geldmarktfondsen is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde aan de onderliggende beleggingen.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingsmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is wordt het bedrag onder de passiva verantwoord.

Overige beleggingen

De infrastructuurfondsen worden gewaardeerd op reële waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages.

Securities lending

Het pensioenfonds neemt deel aan een securities-lendingprogramma, waarbij bepaalde effecten voor een periode worden uitgeleend aan andere marktpartijen. Beleggingen die in het kader van een securities-lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering

en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Indien uit hoofde van een securities-lendingprogramma beleggingen als zekerheid zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans van het pensioenfonds opgenomen maar in de toelichting vermeld. Alle uit het securities-lendingprogramma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de desbetreffende transacties verantwoord en in de rentebaten of -lasten in de staat van baten en lasten.

Het pensioenfonds participeert direct in securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen de kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden, ook als het een schuld betreft, gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve wordt aangehouden als buffer voor neerwaartse koersfluctuaties van beleggingen. De

omvang van deze reserve is gelijk aan het vereist eigen vermogen aan de hand van de standaardtoets van DNB. Zie hiervoor de paragraaf solvabiliteitsrisico's in het hoofdstuk Risicobeheer.

Beleidsreserve

De Beleidsreserve is gelijk aan de totale reserve onder aftrek van de beleggingsreserve.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de toekomstige opbouw waarvoor premievrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB (2023: idem).
- Overlevingstafels, te weten de Prognosetafel AG2024 met ervaringssterfte op basis van in 2024 geactualiseerde fondsspecifieke correctiefactoren (2023: Prognosetafel AG2022 met ervaringssterfte op basis van in 2022 geactualiseerde fondsspecifieke correctiefactoren).
- Voor niet ingegane partnerpensioenen wordt een fondsspecifieke partnerfrequentie gehanteerd, met uitzondering van de leeftijden 62 tot en met pensioenrichtleeftijd. Voor deze leeftijden wordt 100 procent gehanteerd. Vanaf de pensioenrichtleeftijd wordt uitgegaan van de werkelijke partnersituatie (2023: idem).
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2023: idem).
- De voorziening voor nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 1,6 procent van het latent partnerpensioen behorend bij het nog niet ingegane ouderdomspensioen. Bij de vaststelling van de voorziening van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen wordt uitgekeerd tot de 25-jarige leeftijd en voor al ingegane wezenpensioenen die ouder zijn dan 25 jaar wordt gerekend met 50 procent van de contante waarde voor de resterende duur tot 27 jaar, en er wordt geen rekening gehouden met sterftেকansen (2023: 1,5 procent waar bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen van minderjarigen voor de helft moet worden uitgekeerd tot de 18-jarige en voor de helft tot de 27-jarige leeftijd, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftেকansen).
- Een kostenopslag ter grootte van 2,0 procent van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2023: 1,8 procent).
- Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers en ingegaan AOP is uitgegaan van een revalidatiekans van 0 procent (2023: idem).
- Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend

door twee maal 6,6 procent van de gecorrigeerde actuairaal benodigde premie van het betreffende boekjaar te nemen (2023: 6,5 procent).

- Niet-opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan, omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering tot 5 jaar na de ingangsdatum volledig in stand gehouden en vervolgens verlaagd tot nihil (2023: idem).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers) voor risico van het pensioenfonds

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers worden verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De premiebaten in het boekjaar zijn gebaseerd op de definitieve loonsomopgaven van de werkgevers. Voor een beperkt aantal werkgevers zijn de premies gebaseerd op de voorlopige loonsomopgaven.

Beleggingsresultaten voor risico van het pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeverandering en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van

baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingsresultaten. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439 procent (2023: 3,264 procent), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Er wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen en afkopen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele renteterminijnstructuur. Het effect van de verandering van de renteterminijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van toeslagverlening en korting

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve-, gewezen en gepensioneerde deelnemers jaarlijks aan te passen aan de stijging van het CBS-consumumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens afgeleid, over de periode van juli tot juli daaraan voorafgaand. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst

toeslagverlening kan plaatsvinden.

Het toeslagbeleid kent op dit moment in principe geen mogelijkheid van inhaaltoeslagverlening.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo overdracht van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. In 2023 heeft de Raad voor de Jaarverslaggeving wijzigingen doorgevoerd in de definitie van geldmiddelen in het kasstroomoverzicht die gelden vanaf 1 januari 2024. De wijziging van de grondslagen heeft tot gevolg dat alle middelen die snel kunnen worden omgezet in liquide middelen, zonder significante risico's van waardeverandering, nu worden meegenomen in het kasstroomoverzicht. Dit betekent dat beleggingen in geldmarktfondsen, naast de liquide middelen, onder de nieuwe jaarverslaggeving ook in het kasstroomoverzicht onder geldmiddelen worden gerapporteerd. Het kasstroomoverzicht is in lijn met deze nieuwe richtlijnen door het pensioenfonds opgesteld.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

ACTIVA		31/12/2024	31/12/2023
1. Beleggingen voor risico pensioenfonds		€	€
Vastgoedbeleggingen		2.300.053	2.152.195
Aandelen		11.134.025	9.382.679
Vastrentende waarden		20.991.636	19.770.707
Derivaten		2.684.878	3.209.631
Overige beleggingen		290.110	168.396
		37.400.702	34.683.608

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2024	2.152.195	9.382.679	19.770.707	- 1.714.050	168.396	29.759.927
Aankopen	320.873	1.659.990	14.328.650	443.509	1.004	16.754.026
Verkopen	- 280.631	- 1.988.972	- 12.948.467	- 386.441	- 1.077	- 15.605.588
Herwaardering	112.030	2.086.711	30.228	-47.289	6.321	2.188.001
Overige mutaties	- 4.414	-6.383	-189.482	- 273.909	115.466	- 358.722
Stand per 31 december 2024	2.300.053	11.134.025	20.991.636	- 1.978.180	290.110	32.737.644
Schuldpositie derivaten						4.663.058
						37.400.702

De beleggingen voor risico pensioenfonds worden gepresenteerd inclusief liquide middelen als onderdeel van de “Overige Beleggingen”. De regel “Overige mutaties” bij beleggingscategorie “Overige Beleggingen” weerspiegelt met name de wijziging in het saldo van de liquide middelen (toename van € 123.357) exclusief de herwaardering van de liquide middelen (€ 8.470). De herwaardering van de liquide middelen wordt verantwoord onder de post “Herwaardering” onder Overige Beleggingen.

De gerapporteerde waarden onder “Overige mutaties” die betrekking hebben op de beleggingscategorieën Vastgoedbeleggingen, Vastrentende waarden, Aandelen en Derivaten tonen een administratieve waardeverandering van gerapporteerde Aan- en Verkooptransacties op moment van transactie versus peildatum jaarrekening. De administratieve waardeverandering treedt onder meer op als gevolg van verschillende wisselkoersen en veranderingen in overlopende posten.

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2023	2.146.128	8.982.160	17.468.760	-1.481.213	207.190	27.323.025
Aankopen	210.888	1.579.090	13.830.500	423.840	2.623	16.046.941
Verkopen	- 135.831	- 2.427.785	- 12.309.134	- 565.057	-1.085	-15.438.892
Herwaardering	- 68.990	1.249.214	780.581	- 91.620	- 1.770	1.867.415
Overige mutaties	-	-	-	-	- 38.562	- 38.562
Stand per 31 december 2023	2.152.195	9.382.679	19.770.707	- 1.714.050	168.396	29.759.927
Schuldpositie derivaten						4.923.681
						34.683.608

Ultimo boekjaar betreffen de volgende posten op basis van look-through meer dan 5 procent van de totale beleggingsportefeuille:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Franse staatsobligaties	3.177.713	8,2	3.219.251	10,7
Duitse staatsobligaties	2.624.920	6,8	2.054.601	6,8
Totaal	5.802.633	15,0	5.273.852	17,5

Ook het BlackRock ICS Euro geldmarktfonds heeft met een totale waarde van € 3.986.028 per 31 december 2024 een belang groter dan 5 procent in de totale beleggingsportefeuille van het pensioenfonds, namelijk 11,9 procent. Het geldmarktfonds bestaat uit verschillende beleggingen

die door middel van toepassing van look-through voor het pensioenfonds inzichtelijk zijn. Het pensioenfonds heeft via haar exposure naar het geldmarktfonds dus indirecte exposure naar de onderliggende beleggingen van het geldmarktfonds.

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Vastgoedbeleggingen		
Niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen	1.033.284	1.169.467
Beursgenoteerde vastgoedfondsen	1.266.769	982.728
	2.300.053	2.152.195

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Aandelen		
Beursgenoteerde aandelen	11.020.888	9.248.443
Niet-beursgenoteerde aandelen	1.275	2.377
Private Equity	91.461	113.958
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	20.401	17.901
	11.134.025	9.382.679

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Vastrentende waarden		
Staatsobligaties	10.430.543	9.709.507
Geldmarktfondsen	3.986.938	3.942.127
Leningen op schuldbekentenis	10.074	10.677
Bedrijfsobligaties	5.119.063	4.740.514
Vastrentende beleggingsfondsen	122.492	112.339
Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in hypothecaire leningen	1.322.526	1.255.543
	20.991.636	19.770.707

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Derivaten		
Valutaderivaten	10.314	187.258
Aandelenderivaten	65.676	50.390
Rentederivaten	2.608.888	2.971.983
	2.684.878	3.209.631

Het pensioenfonds heeft ultimo 2024 € 0 miljoen (2023: € 159,1 miljoen) in de vorm van cash als onderpand ontvangen. Het pensioenfonds heeft ultimo 2024 € 1.615,2 miljoen (2023 € 1.299,8 miljoen) aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats)obligaties en € 427,5 miljoen (2023 € 332,3 miljoen) in de vorm van cash als gevolg van

negatieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het pensioenfonds heeft daarbij ultimo 2024 totaal € 1.164,4 miljoen (2023 € 574,1 miljoen) in de vorm van (staats)obligaties aan initial margin verstrekt aan Central Clearing partijen LCH Clearnet (€ 1.061,5 miljoen) en Eurex (€102,9 miljoen) uit hoofde van zijn Cleared Interest Rate Swap posities.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2024:

2024	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Type contract	€	€	€	€
Valutaderivaten	7.038.465	-354.251	10.314	-364.565
Aandelenderivaten	-	-	65.676	-65.676
Rentederivaten	34.681.194	-1.623.929	2.608.888	-4.232.817
	41.719.659	- 1.978.180	2.684.878	4.663.058

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2023:

2023	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Type contract	€	€	€	€
Valutaderivaten	8.558.870	174.248	187.258	13.010
Aandelenderivaten	-	-	50.390	50.390
Rentederivaten	27.288.754	- 1.888.298	2.971.983	4.860.281
	35.847.624	- 1.714.050	3.209.631	4.923.681

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Overige beleggingen		
Infrastructuurfondsen	61.427	63.070
Liquide middelen	228.683	105.326
	290.110	168.396

Securities lending

Het pensioenfonds had gemiddeld over 2024 € 4.018,4 miljoen (2023 € 3.656,6 miljoen) aan securities lending transacties uitstaan. Ter beperking van het tegenpartij risico worden aandelen en obligaties ontvangen als onderpand, met een waarde hoger dan de uitgeleende positie (haircut). De gemiddelde collateralisatie per 31 december 2024 is 107,71 procent, € 4.328,3 miljoen (2023 108,51 procent € 3.656,6 miljoen). Dagelijks wordt het te ontvangen onderpand herrekend en uitgewisseld.

Beleggingen in premiebijdragende ondernemingen

Het pensioenfonds heeft meer dan 30.000 aangesloten werkgevers. Een aantal werkgevers is onderdeel van een groter (buitenlands) concern met een beursnotering. De omvang van deze beleggingen in deze werkgevers is verwaarloosbaar klein.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Uitzondering betreft de waardering van de Russische assets in de beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds heeft besloten om deze per ultimo 2024 van € 58,7 miljoen naar nihil af te waarderen. De reden voor het afwaarderen ligt in de onduidelijkheid hoe lang de op dit moment geldende sanctioneringen van kracht zullen blijven

Het pensioenfonds heeft besloten de Russische assets in de beleggingsportefeuille naar nihil af te boeken

en de onzekerheid wat het pensioenfonds in de toekomst nog met haar Russische posities kan doen. De posities blijven op naam van Pensioenfonds Detailhandel staan en zouden in de toekomst weer een waarde kunnen krijgen.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële

instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt, waarbij Overig staat voor beleggingen via beleggingsfondsen met een waardering op basis van de Net Asset Value:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Waarderings- modellen	Overig	Totaal
	€	€	€	€	€
Per 31 december 2024					
Vastgoedbeleggingen	1.243.491	-	-	1.056.562	2.300.053
Aandelen	11.036.166	-	-	97.859	11.134.025
Vastrentende waarden	19.536.543	-	10.074	1.445.018	20.991.636
Derivaten	-	-	-1.978.180	-	- 1.978.180
Overige beleggingen	228.683	-	-	61.427	290.110
	32.044.883	-	- 1.968.105	2.660.866	32.737.644

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Waarderings- modellen	Overig	Totaal
	€	€	€	€	€
Per 31 december 2023					
Vastgoedbeleggingen	1.143.303	-	-	1.008.892	2.152.195
Aandelen	9.253.685	-	-	128.994	9.382.679
Vastrentende waarden	18.392.148	-	10.677	1.367.882	19.770.707
Derivaten	-	-	- 1.714.050	-	- 1.714.050
Overige beleggingen	105.326	-	-	63.070	168.396
	28.894.462	-	-1.703.373	2.568.838	29.759.927

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op de werkgevers	273.914	287.260
Vordering BTW	441	441
Beleggingsdebiteuren	747.095	613.456
Overige vorderingen en overlopende activa	4.384	1.328
	1.025.834	902.485

De premie-oplegging is gebaseerd op de loonaangifte. Dit heeft als gevolg dat de premie-oplegging twee maanden later plaatsvindt dan de periode waar de premie-oplegging betrekking op heeft. Daardoor is een vordering op de werkgevers van toepassing.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Voor dividendbelasting (onderdeel van de beleggingsdebiteuren) geldt een langere resterende looptijd, waarbij deze afhankelijk is van de terugvorderingsmarkt. De looptijd is lastig te kwantificeren.

Vordering op de werkgever(s)	31/12/2024	31/12/2023
Vorderingen op de werkgevers	285.948	298.190
Voorziening dubieuze debiteuren	-12.034	-10.930
	273.914	287.260

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren		
Stand per 1 januari	10.930	4.491
Afgeschreven vorderingen	-1.821	-353
Dotatie ten laste van de rekening van baten en lasten	2.925	6.792
Stand per 31 december	12.034	10.930

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Beleggingsdebiteuren		
Interest	213.530	177.711
Nog af te wikkelen transacties	49.239	47.499
Dividend en dividend- en couponbelasting	56.713	55.689
CSA posities	427.465	332.346
Overig	148	211
	747.095	613.456

De CSA posities betreffen het in cash verstrekte onderpand voor de negatieve derivatenposities.

	31/12/2024	31/12/2023
3. Overige activa		
Liquide middelen	160.649	224.812

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
4. Stichtingskapitaal en reserves		
Beleggingsreserves	5.391.856	4.887.796
Beleidsreserves	-423.484	-138.641
	4.968.372	4.749.155

	Beleggingsreserves	Beleidsreserves	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2023	4.767.422	-606.510	4.160.912
Bestemming van saldo baten en lasten	120.374	467.869	588.243
Stand per 1 januari 2024	4.887.796	-138.641	4.749.155
Bestemming van saldo baten en lasten	504.060	-284.843	219.217
Stand per 31 december 2024	5.391.856	-423.484	4.968.372

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en de passiva-kant van de derivatenposities te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de

indexatiedekkingsgraad. De indexatiedekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is.

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Stichtingskapitaal en reserves	4.968.372	117,2	4.749.155	118,4
Minimaal vereist eigen vermogen	1.300.037	104,5	1.166.891	104,5
Vereist eigen vermogen	5.391.856	118,7	4.887.796	118,9

De beleidsdekkingsgraad is ultimo december 2024 121,8 procent (2023: 121,9 procent) en daarmee hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen van 118,7 procent (2023: 118,9 procent).

De dekkingsgraad is ultimo december 2024 117,2 procent (2023: 118,4 procent) en is lager dan de

dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen van 118,7 procent. Daarmee is de vermogenspositie van het pensioenfonds niet voldoende.

De reële dekkingsgraad is ultimo december 2024 89,5 procent (2023: 88,5 procent).

Herstelplan

Als de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds lager is dan de vereiste dekkingsgraad, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het pensioenfonds het vermogen binnen 10 jaar op het vereiste niveau brengt. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd en geactualiseerd.

Eind 2023 was de beleidsdekkingsgraad met 121,9 procent hoger dan de vereiste dekkingsgraad eind 2023 van 118,9 procent. Er hoefde in 2024 dus geen herstelplan ingediend te worden bij DNB.

Eind 2024 was de beleidsdekkingsgraad met 121,8 procent ook hoger dan de vereiste dekkingsgraad eind 2024 van 118,7 procent. Er hoefde in 2025 dus geen herstelplan ingediend te worden bij DNB.

Op grond van het financieel toetsingskader moet een pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren en moet het pensioenfonds laten zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is, en dat het pensioenfonds een voldoende herstelkracht heeft.

De laatstelijk uitgevoerde en vastgestelde jaarlijkse haalbaarheidstoets dateert uit 2023. De uitkomsten van deze toets zijn getoetst aan de risicohouding op lange termijn. De door het pensioenfonds vastgestelde beleidsgrenzen voldoen aan de uitkomsten van de haalbaarheidstoets.

Op grond van het financieel toetsingskader moet een pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren en moet het pensioenfonds laten zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is, en dat het pensioenfonds een voldoende herstelkracht heeft.

Op 30 juni 2023 heeft het pensioenfonds een haalbaarheidstoets ingediend bij DNB. De uitkomsten van deze toets zijn getoetst aan de risicohouding op lange termijn. De door het pensioenfonds vastgestelde beleidsgrenzen voldoen aan de uitkomsten van de haalbaarheidstoets.

Voorstel tot resultaatbestemming

In het verslagjaar wordt € 504.060 gedoteerd aan de beleggingsreserves. Het resterende saldo van € 284.843 negatief wordt onttrokken aan de beleidsreserves.

5. Technische voorzieningen

	2024	2023
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	€	€
Stand per 1 januari	25.840.261	23.818.125
Pensioenopbouw inclusief toekomstige uitvoeringskosten	1.050.520	822.982
Rentetoevoeging	889.297	771.502
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-579.501	-542.168
Wijziging markttrente	784.047	602.088
Wijziging actuariële uitgangspunten	455.845	68.600
Wijziging uit hoofde van toeslagverlening/korting	361.577	810.052
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-186.255	-490.060
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	195.540	-20.860
Stand per 31 december	28.811.331	25.840.261

Pensioenopbouw inclusief toekomstige uitvoeringskosten

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de opbouw van de nominale aanspraken ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen, de risicodekkingen op overlijden en arbeidsongeschiktheid op de grondslagen primo boekjaar. Dit is inclusief de kostenopslag in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439 procent (2023: 3,264 procent), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen en afkopen worden vooraf actuarieel berekend en

opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen en afkopen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Rentepercentage per 31 december

2024	2,03
2023	2,23

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien. Deze post betreft de schattingswijziging zoals toegelicht in 1.5.2.1 onder Schattingswijzigingen.

Wijziging uit hoofde van toeslagverlening/korting

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve-, gewezen en gepensioneerde deelnemers jaarlijks aan te passen aan de stijging van het CBS consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens afgeleid, over de periode van juli tot juli daaraan voorafgaand. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Het pensioenfonds reserveert geen gelden voor toekomstige toeslagen.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of de financiële middelen van het pensioenfonds toereikend zijn om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te verhogen.

Het bestuur heeft besloten om per 1 januari 2025 een toeslag te verlenen van 1,3 procent (1 januari 2024: 3,3 procent).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	2024	2023
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	89.369	46.641
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-275.624	-536.701
	-186.255	-490.060

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	2024	2023
	€	€
<i>Resultaat op kanssystemen:</i>		
<i>Sterfte</i>	-17.943	-11.245
<i>Arbeidsongeschiktheid</i>	19.367	2.024
<i>Mutaties</i>	-2.047	-
Overige mutaties	196.162	-11.639
	195.539	-20.860

Onder overige mutaties heeft 192.139 betrekking op deelnemers die vóór 1-1-2014 gewezen deelnemer zijn geworden maar die na een uitgevoerd onderzoek arbeidsongeschikte deelnemers met volledige of gedeeltelijke premie voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid blijken te zijn. Met dit onderzoek worden de kosten nu eenmalig ineens genomen in plaats van in de toekomst als na uitvraag bij pensioeningang van de betreffende deelnemer sprake blijkt te zijn van arbeidsongeschiktheid en deze last op dat

moment wordt genomen. Per 31 december 2024 zijn opgebouwde pensioenrechten op basis van premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid toegekend en is de toekomstige pensioenopbouw uit hoofde van deze premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid aan de voorziening pensioenverplichtingen toegevoegd.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven en arbeidsongeschikten	10.865.004	366.980	9.444.348	363.954
Gepensioneerden	7.270.410	168.771	6.563.664	158.359
Slapers	10.675.917	751.937	9.832.249	828.360
	28.811.331	1.287.688	25.840.261	1.350.673

Korte beschrijving pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,622 procent (2023: 1,41 procent) van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag

is gelijk aan het loon volgens de Wet financiering sociale verzekeringen tot maximaal een bedrag van € 71.628 (2023: € 66.956) verminderd met de franchise van € 17.522 (2023: € 16.265). De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is mogelijk vanaf de

leeftijd van 18 jaar (2023: 20 jaar). Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kan de pensioenregeling worden gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst. Werkgevers kunnen vanaf 1 januari 2007 deelnemen aan de aanvullende pensioenregeling. Als een werkgever deze regeling afsluit, geldt deze voor alle werknemers die deelnemen aan de verplichte regeling en een salaris boven het maximum loon Wfsv hebben. De pensioenopbouw bedraagt 1,622 procent (2023: idem) over het loon boven het maximum loon Wfsv tot een maximum van € 137.800 (2023: € 128.810). De premie voor de basisregeling betreft 24,75 procent (2023: idem) en voor de aanvullende pensioenregeling 26,4 procent (2023: idem).

Toeslagverlening

Vanwege de voorwaardelijkheid van het toeslagenbeleid is het niet zeker of en in hoeverre er toeslagen worden verleend. De Pensioenwet stelt dan ook dat er in dat geval een consistent geheel dient te zijn tussen de gewekte verwachtingen, de financiering en het realiseren van voorwaardelijke toeslagen. Met andere woorden: als het pensioenreglement stelt dat het de ambitie is om op de pensioenen bepaalde toeslagen te verlenen, dan moet het pensioenfonds deze ambitie ook naar verwachting in voldoende mate kunnen nakomen en duidelijk en helder over deze verwachtingen communiceren.

Het bestuur heeft besloten om per 1 januari 2025 een toeslag te verlenen van 1,3 procent (1 januari 2024: 3,3 procent).

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
6. Derivaten		
Derivaten	4.663.058	4.923.681

	31/12/2024	31/12/2023
7. Overige schulden en overlopende passiva		
Schulden inzake ambtshalve premienota's	23.512	2.900
Pensioenuitkeringen	2.015	331
Beleggingscrediteuren	75.568	217.645
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11.348	10.625
Nog te verwerken waardeoverdrachten	11.329	40.833
Schuld sociale partners Schoenmakerij	417	417
Overige schulden en overlopende passiva	20.235	25.057
	144.424	297.808

De schuld sociale partners Schoenmakerij betreft het resterende saldo uit de afwikkeling van de VPL-regeling van Pensioenfonds Schoenmakerij in 2022. Het resterende saldo wordt in overleg met de sociale partners aangewend.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

	31/12/2024	31/12/2023
Beleggingscrediteuren		
CSA verplichtingen	-	159.146
Nog af te wikkelen transacties	75.568	58.499
	75.568	217.645

Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen

van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Onderstaand in deze risicoparagraaf worden per risico een aantal cijfermatige overzichten getoond.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de ondernemingen en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	31/12/2024	31/12/2023
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	118,4	117,5
Premie	-0,5	0,6
Uitkering	0,4	0,4
Toeslagen	-1,6	-3,9
Wijziging rentetermijnstructuur	-3,5	-3,0
Beleggingsresultaat	6,4	6,6
Overige oorzaken	-2,4	0,2
Dekkingsgraad per 31 december	117,2	118,4

Het onderdeel overige zaken betreft voornamelijk het effect van de doorgevoerde schattingswijzigingen en het effect van de overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen) heten samen het vereist

vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
S1 Renterisico	1.108.768	1.059.972
S2 Risico zakelijke waarden	3.677.170	3.302.545
S3 Valutarisico	1.418.380	1.267.880
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	1.374.041	1.250.412
S6 Verzekeringstechnisch risico	942.495	835.950
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief risico	-	-
Diversificatie-effect	-3.128.998	-2.805.808
Totaal	5.391.856	4.910.951

Dit resulteert per 31 december 2024 in een vereiste dekkingsgraad van 118,7 procent (2023: 118,9 procent).

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie. De belangrijkste verschillen in de vereiste buffers op

31 december 2024 ten opzichte van 31 december 2023 worden veroorzaakt door de licht gedaalde rente, waardoor S1 als percentage van de technische voorzieningen is gedaald maar in euro's is gestegen door de hogere technische voorzieningen. De overige onderdelen zijn in euro's gestegen door de hogere technische voorzieningen, maar zijn als percentage van de technische voorzieningen gelijk gebleven.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor

het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht om het renterisico voor 70 procent af te dekken (2023: 70 procent). Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer (langlopende) obligaties in plaats van aandelen en door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het pensioenfonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De uitvoering van de renteaftdekking is ondergebracht bij BlackRock.

De duration en het effect van de renteaftdekking kan als volgt worden samengevat:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	20.172.597	7,3	19.770.707	8,1
Vastrentende waarden (na derivaten)	18.172.597	25,3	17.882.410	20,1
(Nominale) pensioenverplichtingen	28.811.331	22,9	25.840.261	22,4

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	2.487.052	13,7	2.222.079	13,2
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	5.011.976	27,6	4.514.948	26,9
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	3.682.920	20,3	3.491.228	20,8
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	3.089.316	16,9	2.884.761	17,1
Resterende looptijd > 20 jaar	3.901.333	21,5	3.689.381	22,0
	18.172.597	100,0	16.802.397	100,0

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en de looptijden van de verplichtingen.

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	3.124.365	10,8	2.888.591	11,2
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	3.388.037	11,8	3.106.577	12
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	7.002.115	24,3	6.397.566	24,8
Resterende looptijd > 20 jaar	15.296.814	53,1	13.427.079	52,0
	28.811.331	100	25.819.813	100

De benodigde solvabiliteitsbuffer zoals berekend op de voorgeschreven renteschokken bedraagt € 1.108.768 (2023: € 1.059.972). Door de gedaalde rente is ten opzichte van 2023 de benodigde solvabiliteitsbuffer als percentage van de technische voorzieningen gedaald, maar door de gestegen technische voorzieningen in absolute zin gestegen.

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico (prijsrisico) is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en niet beursgenoteerd vastgoed) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico versus het verwachte overrendement acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix.

Het zakelijke waarde risico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van derivaten (futures)

De segmentatie van de vastgoedportefeuille naar sectoren is als volgt:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Beursgenoteerd	1.271.657	55,3	1.169.467	54,3
Niet beursgenoteerd				
Woningen	789.928	34,3	731.462	26,5
Winkels	89.025	3,9	90.234	4,2
Kantoren	68.645	3,0	67.844	3,2
Overig	80.798	3,5	93.188	11,8
Totaal	2.300.053	100,0	2.152.195	100,0

De samenstelling van de aandelenportefeuille naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Europa	1.491.021	13,4	1.714.471	18,3
Noord-Amerika	6.855.541	61,6	5.329.797	56,8
Centraal- & Zuid-Amerika	172.428	1,5	442.488	4,7
Azië	1.515.572	13,6	859.616	9,2
Pacific	808.151	7,3	762.269	8,1
Overige	291.312	2,6	274.038	2,9
Totaal	11.134.025	100,0	9.382.679	100,0

De samenstelling van de aandelenportefeuille naar sectoren kan als volgt worden samengevat:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Energie	338.679	3,0	369.045	3,9
Basismaterialen	373.790	3,4	409.504	4,4
Industrie	961.312	8,6	877.641	9,4
Defensieve consumptiegoederen	657.248	5,9	638.977	6,8
Cyclische consumentengoederen	1.409.098	12,7	1.116.671	11,9
Gezondheidszorg	1.016.103	9,1	1.005.121	10,7
Financiële dienstverlening	2.050.979	18,4	1.706.987	18,2
Technologie	3.098.787	27,8	2.267.982	24,2
Communicatiediensten	792.097	7,1	601.217	6,4
Nutsbedrijven	336.383	3,0	270.719	2,9
Vastgoed	17.549	0,2	15.192	0,2
Diversen	81.999	0,7	103.623	1,0
Totaal	11.134.025	100,0	9.382.679	100,0

De benodigde solvabiliteitsbuffer zoals berekend op de voorgeschreven prijsschokken bedraagt € 3.677.170 (2023: € 3.302.545). De stijging ten opzichte van 2023 is het gevolg van de gestegen technische voorzieningen door de gedaalde rente en door een toename van het relatieve belang in aandelen ontwikkelde en opkomende markten.

Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert door veranderingen in de valutakoersen voor deze waarden.

Het pensioenfonds dekt alleen 75 procent van het valutarisico op de USD af.

De valutapositie per 31 december 2024 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
	€	€	€
EUR	16.927.027	7.310.434	24.237.461
GBP	430.061	324	430.385
USD	10.250.009	-7.673.338	2.576.671
Overige	5.484.773	8.329	5.493.102
	33.091.870	-354.251	32.737.619

De valutapositie per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
	€	€	€
EUR	15.612.048	6.537.366	22.149.414
GBP	402.856	485	403.341
USD	8.512.986	-6.368.110	2.144.876
Overige	5.057.789	4.507	5.062.296
	29.585.679	174.248	29.759.927

De benodigde solvabiliteitsbuffer zoals berekend op de voorgeschreven schokken bedraagt € 1.418.380 (2023: € 1.267.880). De stijging ten opzichte van 2023 is het gevolg van de gestegen technische voorzieningen door de gedaalde rente.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het pensioenfonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van onderpand bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen

van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Voor securities lending transacties staat BlackRock garant voor eventuele verliezen als gevolg van de default van een tegenpartij. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Valuta forward contracten worden via Continuous Linked Settlement gesetteld om het settlementrisico te mitigeren. Met betrekking tot OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/ CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Een gedeelte van de interest rate swaps wordt reeds gecleared via twee Central Counterparties (CCP), waardoor tegenpartijrisico wordt verlaagd.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Europa	13.854.533	76,2	13.039.287	77,6
Noord-Amerika	1.129.983	6,2	861.717	5,1
Centraal- & Zuid-Amerika	1.672.148	9,2	1.651.166	9,8
Azië	830.699	4,6	640.229	3,8
Pacific	370.898	2,0	326.950	1,9
Overige	314.481	1,7	283.048	1,8
Totaal	18.172.742	100,0	16.802.397	100,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is als volgt:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Energie	166.168	0,9	150.292	0,9
Basismaterialen	171.649	0,9	152.668	0,9
Industrie	305.213	1,7	315.302	1,9
Defensieve consumptiegoederen	148.828	0,8	133.351	0,8
Cyclische consumentengoederen	370.974	2,0	292.500	1,7
Gezondheidszorg	262.067	1,4	237.150	1,4
Financiële dienstverlening	1.230.114	6,8	1.109.275	6,6
Technologie	84.692	0,5	97.710	0,6
Communicatiediensten	370.890	2,0	352.465	2,1
Nutsbedrijven	312.613	1,7	274.975	1,6
Vastgoed	92.087	0,5	91.488	0,5
Overheid en overheidsinstellingen	13.039.440	71,8	12.060.831	71,8
Hypotheke	1.304.736	7,2	1.255,54	7,3
Overige	313.271	1,7	278.847	1,9
Totaal	18.172.742	100,0	16.802.397	100,0

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind van het boekjaar gepubliceerd is als volgt:

	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
AAA	4.936.943	27,2	4.458.024	26,5
AA	6.352.345	35,0	5.934.447	35,3
A	1.803.398	9,9	1.713.724	10,2
BBB	2.705.516	14,9	2.428.531	14,5
Lager dan BBB	2.161.437	11,9	1.963.015	11,7
Geen rating	213.103	1,2	304.656	1,8
Totaal	18.172.742	100,0	16.802.397	100,0

De benodigde solvabiliteitsbuffer zoals berekend op de voorgeschreven stijgingen van de creditspreads op de vastrentende waarden bedraagt € 1.374.041 (2023: € 1.250.412). De lichte stijging ten opzichte van 2023 is het gevolg van de gestegen technische voorzieningen door de gedaalde rente.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Bij het opstellen en toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2024 is de Nederlandse sterfte van 2022 en 2023 toegevoegd ten opzichte van de voorgaande prognosetafel, is de Europese sterfte tot en met 2019 geactualiseerd en is de factor bijgesteld die bepaalt in welke mate de oversterfte naar verwachting afneemt waardoor de oversterfte minder snel zal afnemen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijdensrisico niet te herverzekeren.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van

het pensioenfonds is om arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, prijsinflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voordeliger is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend. De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de indexatiedekkingsgraad. De indexatiedekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is.

Ultimo 2024 bedraagt de reële dekkingsgraad 89,5 procent (31 december 2023: 88,5 procent).

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het pensioenfonds beschikt in de beleggingsportefeuille over voldoende liquide posities, zoals obligaties en money market funds, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Het pensioenfonds ontvangt meer premie dan dat er wordt uitgekeerd, waardoor er voldoende liquide middelen beschikbaar komen gedurende het jaar om pensioenen te kunnen uitkeren.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering. De belangrijkste vorm van concentratierisico in de verplichtingen van het pensioenfonds is de demografische opbouw van de deelnemers. De demografische opbouw van de deelnemers is niet te beïnvloeden. Ultimo 2024 is in de totale deelnemerspopulatie de verhouding mannen en vrouwen in het pensioenfonds 41 procent:59 procent (2023: 41 procent:59 procent). De gemiddelde leeftijd is 45 jaar (2023: 45 jaar). Hierbij is sprake van een gelijkmatige leeftijdsverspreiding).

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op maandbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2 procent van het balanstotaal uitmaakt.

Ultimo 2024 zijn de volgende posten op basis van look-through met meer dan 2 procent van het balanstotaal aanwezig:

Vastrentende waarden	31/12/2024		31/12/2023	
	€	%	€	%
Franse staatsobligaties	3.177.713	8,2	3.219.251	9,0
Duitse staatsobligaties	2.624.920	6,8	2.054.601	5,7
Duitse staatsobligaties	1.027.032	2,7	1.019.640	2,8
Obligaties Europese Unie	790.242	2,0	<2%	-
Totaal	7.619.907	19,7	6.293.492	17,5

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit van geautomatiseerde systemen, enzovoorts.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder Capgemini Nederland B.V. (Capgemini). Met Capgemini is een uitbestedingsovereenkomst en een service level overeenkomst (SLA) gesloten. Hetzelfde geldt voor de aangestelde custodian, Northern Trust, en de vermogensbeheerder BlackRock.

Het bestuur beoordeelt periodiek de kwaliteit van de uitvoering van Blackrock, Northern Trust en Capgemini door middel van performancerapportages, SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (zoals ISAE 3402 type II-rapportages, SOC I, SOC II en/of ISO-certificering).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actiefbeheerrisico (S10)

Het actiefbeheerrisico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Voor actiefbeheerrisico is geen solvabiliteitsbuffer opgenomen gezien het passieve beleggingsbeleid en de zeer lage tracking errors, die de vermogensbeheerder alleen kan gebruiken voor het operationeel uitvoeren van het mandaat.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten)

niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om valutarisico en renterisico van de verplichtingen conform beleid af te dekken.

Het gebruik van derivaten levert als risico krediet- en liquiditeitsrisico op, zie voor de mitigatie van deze risico's de beschrijving van kredietrisico (S5) en liquiditeitsrisico (S7).

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- **Futures:** dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het aangaan van marktexposure in de uitvoering van het passieve beleggingsbeleid.
- **Valutatermijncontracten:** dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- **Renteswaps:** dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Capgemini Nederland B.V. met ingang van 1 januari 2021 voor de duur van acht jaar. De vergoeding voor 2025 zal ongeveer € 31,4 miljoen bedragen. Gebaseerd op de huidige contractuele afspraken

is de verwachting dat de totale vergoeding voor de periode 2026 tot en met 2028 minimaal uitkomt op € 94,2 miljoen per jaar. Inclusief 2025 betreft de minimale vergoeding dus € 125,6 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd voor de volgende investeringen:

	31/12/2024	31/12/2023
	€	€
Private Equity	12.855	15.070
Private Debt	136.997	143.035
Infrastructuur	8.380	9.061
	158.233	167.166

Verstreckte zekerheden en garanties

Er is een bankgarantie afgegeven in verband met de huur van een kantoor in Utrecht voor een bedrag van € 52 duizend aan Altera Vastgoed N.V. (2023: eveneens € 52 duizend).

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het pensioenfonds de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Voor zo ver van

toepassing zijn transacties met verbonden partijen tegen marktconforme voorwaarden gerealiseerd.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen geen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds. De directeur en medewerkers van het bestuursbureau nemen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van voorwaarden in de pensioenregeling.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2024

8. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2024	2023
	€	€
<i>De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:</i>		
Pensioenpremie huidig jaar	1.142.698	1.075.352
Pensioenpremie voorgaand jaar	-12.849	51.488
	1.129.849	1.126.840

De stijging van de premie wordt voornamelijk verklaard door een hoger pensioengevend salaris en een toename van het aantal actieve deelnemers.

	2024	2023
Kostendeekkende premie	1.259.582	1.009.169
Feitelijke premie	1.142.698	1.075.352
Gedempte premie	1.041.183	1.059.460

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2024	2023
<i>Kostendeekkende premie</i>		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	964.234	767.819
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	195.991	164.597
Opslag voor uitvoeringskosten	27.450	21.590
Opslag voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	62.188	46.526
Risicopremie voor ANW aanvulling	9.719	8.637
Totaal kostendeekkende premie	1.259.582	1.009.169

De kostendeekkende premie is per saldo gestegen ten opzichte van 2023. De rente ligt gemiddeld lager, het aantal actieve deelnemers is gestegen en de pensioengrondslag is gestegen als gevolg van hogere salarissen.

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

	2024	2023
Gedempte premie		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	458.367	516.990
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	93.902	111.451
Opslag voor uitvoeringskosten	27.450	21.590
Opslag voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	29.795	31.504
Risicopremie voor ANW aanvulling	8.271	8.762
Inkoop voorwaardelijke onderdelen van de regeling	423.398	369.163
	1.041.183	1.059.460

De gedempte kostendekkende premie is per saldo gedaald ten opzichte van 2023, ondanks dat het aantal actieve deelnemers is gestegen en de pensioengrondslag is gestegen als gevolg van hogere salarissen.

Met ingang van 1 januari 2024 is de te hanteren reële rentecurve voor de gedempte premie opnieuw vastgesteld voor een nieuwe periode van vijf jaar. Omdat deze reële rentecurve hoger is dan die voor de voorgaande periode van vijf jaar, daalt de gedempte premie.

9. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	Directe beleggings- opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
2024	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	79.991	112.030	-	192.021
Aandelen	202.947	2.086.711	-	2.289.658
Vastrentende waarden	475.729	30.228	-	505.957
Derivaten	-248.737	-47.289	-	-296.026
Overige beleggingen	86.859	6.321	-40.830	52.350
	596.789	2.188.001	-40.830	2.743.960
2023	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	73.308	-68.990	-	4.318
Aandelen	209.901	1.250.037	-	1.459.938
Vastrentende waarden	433.014	780.828	-	1.213.842
Derivaten	-125.959	-91.620	-	-217.579
Overige beleggingen	66.902	-1.770	-20.823	44.309
	657.166	1.868.485	-20.823	2.504.828

De kosten vermogensbeheer hebben niet alleen betrekking op de Overige beleggingen, maar op alle beleggingscategorieën uit de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds. Het voor 2024 gerapporteerde bedrag is de som van de directe kosten (€ 24,53 miljoen) en de indirecte kosten (€16,30 miljoen).

Transactiekosten worden niet direct bij het pensioenfonds in rekening gebracht en deze worden daarom niet afzonderlijk weergegeven. Deze kosten maken deel uit van de indirecte beleggingsopbrengst.

10. Overige baten

	2024	2023
	€	€
Interest	7.462	2.990
Interest waardeoverdrachten	84	-
Andere baten	5.131	151
	12.677	3.141

11. Pensioenuitkeringen

	2024	2023
	€	€
Ouderdomspensioen	462.297	429.144
Prepensioen	200	223
Partnerpensioen	78.846	74.653
Wezenpensioen	1.318	1.266
Invaliditeitspensioen	2.739	2.869
Afkoop pensioenen	20.191	25.465
Overige uitkeringen	54	115
	565.645	533.735

De wettelijke afkoopgrens is € 592,51 (2023: € 594,89).

12. Pensioenuitvoeringskosten

	2024	2023
	€	€
Bestuurskosten	513	534
Administratiekostenvergoeding	29.325	30.768
Accountantskosten	246	228
Controle en advieskosten (excl. accountantskosten)	2.738	2.185
Contributies en bijdragen	1.054	914
Overige	12.186	6.072
Kosten bestuursbureau	1.390	1.249
	47.452	41.950

Bestuurskosten

De bestuurskosten hebben betrekking op de vergoeding voor de werkzaamheden verband houdende met diverse vergaderingen. De

vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten en overige bestuurskosten voor bestuursleden, leden raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan.

Het beloningsbeleid van het bestuur en de raad van toezicht volgt het Besluit uitvoering Pensioenwet en de aanbeveling van de Pensioenfederatie 'deskundig en competent pensioenfonds bestuur'. Hieruit volgt de volgende beloningsstructuur:

Vergoeding per functie (in euro's, exclusief BTW)	VTE	2024	2023
Voorzitter bestuur	0,6	100.226	95.453
Voorzitter commissie	0,5	83.522	79.545
Bestuurslid	0,4	66.817	63.636
Lid Raad van Toezicht	0,1	16.704	15.909
Voorzitter Raad van Toezicht	0,2	33.409	31.818

Vergoeding bestuur en Raad van Toezicht (in euro's, exclusief BTW)

Naam	Periode	VTE	Functie	2024	2023
André Snellen	01/01 - 31/12	0,6	Voorzitter bestuur	100.226	95.453
Selma Skalli*	01/01 - 31/12	0,6	Voorzitter bestuur	100.226	95.453
Gert-Jan Seffinga*	01/01 - 31/12	0,5	Voorzitter commissie	83.522	79.545
Henk van der Kolk	01/01 - 31/12	0,5	Voorzitter commissie	83.522	79.545
Rob Schreur	01/01 - 31/12	0,5	Voorzitter commissie	83.522	-
Evelyne Simons	01/01 - 31/12	0,5	Voorzitter commissie	83.522	79.545
Lieske van den Bosch	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	66.817	63.636
Renate Pijst	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	66.817	63.636
Steffi Troost*	01/01 - 30/06	0,4	Bestuurslid	33.409	63.636
Jan de Planque	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	66.817	63.636
Henk Schuijt	01/01 - 31/12	0,2	Voorzitter Raad van Toezicht	33.409	31.818
Maud Slabbers	01/01 - 31/12	0,1	Lid Raad van Toezicht	16.704	15.909
Leen Meijaard	01/01 - 31/12	0,1	Lid Raad van Toezicht	16.704	7.955

* De vergoeding wordt (gedeeltelijk) afgedragen aan de organisatie die hij/zij vertegenwoordigt.

Het pensioenfonds heeft geen leningen, voorschotten en garanties ten behoeve van de bestuurders en leden van de Rvt verstrekt.

Voor leden van het verantwoordingsorgaan geldt een vaste vergoeding van € 6,0 duizend op jaarbasis, voor de voorzitter geldt een vergoeding van € 6,6 duizend op jaarbasis.

De vergoeding voor het bestuur, Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan kan jaarlijks worden geïndexeerd conform de door het CBS vastgestelde ontwikkeling van de cao-lonen in de sector financiële dienstverlening. Indexatie van de bedragen kan nooit

leiden tot een (voltijd) bedrag dat hoger ligt dan het maximum van de WNT (Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector).

De hoogte van de vergoeding is in 2024 verhoogd met de loonindex van 5,0 procent. Indien de vergoeding btw plichtig is, wordt de vergoeding inclusief btw vergoed.

De totale bestuurskosten bedragen € 1.026, waarvan € 513 ten laste komt van pensioenuitvoeringskosten (2023: € 1.068 en € 534 respectievelijk). Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

Accountantshonoraria

De onafhankelijke accountant is PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. Op grond van artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is de vermelding van de honoraria van de onafhankelijke accountant als volgt weergegeven, x € 1.000 (incl. btw):

	2024		2023	
	Onafhankelijke accountant	Totaal	Onafhankelijke accountant	Totaal
	€	€	€	€
Controle van de jaarrekening	206	206	229	229
Andere controleopdrachten	8	8	8	8
Andere niet-controlediensten	58	58	-	-
Saldo	272	272	237	237

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Het honorarium van de externe accountant bedraagt € 272 duizend (inclusief btw). Hiervan bedraagt € 206 duizend voor de wettelijke controle van de jaarrekening en € 8 duizend voor de controle van de verslagstaten, basisgegevens ten behoeve van de certificerend actuaris, normportefeuille en de Z-score. Het bedrag van € 58 duizend is de vergoeding voor het rapport

van feitelijke bevindingen inzake datakwaliteit. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek over het boekjaar, ongeacht of de werkzaamheden gedurende het boekjaar zijn verricht.

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds waren in 2024 net als in 2023 gemiddeld 9 werknemers in dienst. Zij nemen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds. Er zijn geen werknemers in het buitenland actief (2023: idem).

De personeelskosten zijn als volgt:

	2024	2023
	€	€
Salarissen	1.746	1.598
Sociale lasten	117	91
Pensioenlasten	229	197
Overige personeelskosten	235	212
Totaal	2.330	2.098

13. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

	2024	2023
	€	€
Pensioenopbouw inclusief toekomstige uitvoeringskosten	1.050.521	826.284
Rentetoevoeging c.q. onttrekking	889.297	771.502
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-579.501	-539.168
Wijziging markttrente	784.047	601.513
Wijziging actuariële uitgangspunten	455.845	68.600
Wijziging uit hoofde van toeslagverlening/korting	361.577	810.052
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-186.255	-490.060
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	195.539	-23.587
	2.971.070	2.026.916

14. Saldo overdracht van rechten

	2024	2023
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten	-14.452	-14.240
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-54.568	-18.856
Uitgaande waardeoverdrachten	44.108	75.226
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	114.196	399.639
	89.284	441.769

15. Overige lasten

	2024	2023
Interest waardeoverdrachten	248	184
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	2.928	6.792
	3.176	6.976

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Utrecht, 25 juni 2025

Selma Skalli

Werknemersvoorzitter

Rob Schreur

Werkgeversvoorzitter

Gert-Jan Seffinga, bestuurslid

Lieske van den Bosch, bestuurslid

Jan de Planque, bestuurslid

Evelyne Simons, bestuurslid

Will-Jan Jacobs, bestuurslid

Renate Pijst, bestuurslid

Ernst Hagen, bestuurslid

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel

Raad van Toezicht

Leen Meijaard, voorzitter RvT

Maud Slabbers, RvT-lid

Pim Poppe, RvT-lid

11.

Overige gegevens

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

In de statuten is geen statutaire bepaling opgenomen met betrekking tot de bestemming van het saldo van baten lasten. Het voorstel voor de bestemming van het positieve/ negatieve saldo van baten en lasten

over 2024 is opgenomen in de jaarrekening als onderdeel van de toelichting op het stichtingskapitaal en reserves.

Het resultaat boekjaar van € 219.217 positief is als volgt verdeeld:

	2024	2023
	€	€
Beleggingsreserve	504.060	120.374
Beleidsreserve	284.843	467.869
	219.217	588.243

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 288.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 14.000.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken. Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende

technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Apeldoorn, 26 juni 2025

drs. R.T. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controle verklaring van de onafhankelijk accountant

Aan: het bestuur van Stichting
Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Detailhandel

Verklaring over de jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Detailhandel ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024 van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Detailhandel te Utrecht gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Detailhandel zoals vereist in de Europese verordening betreffende

specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onze controleaanpak

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de kernpunten, fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van individuele kernpunten, de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Samenvatting en context

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Detailhandel is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds dat de pensioenregelingen uitvoert voor werknemers in de detailhandelsector. De stichting heeft tot doel de uit de pensioenovereenkomsten en reglementen voortvloeiende verplichtingen jegens de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden na te komen, overeenkomstig de statuten en relevante wetgeving, en in lijn met de voorwaarden die uit de verplichtstelling voortvloeien.

Wij hebben tijdens onze controle in het bijzonder aandacht besteed aan de gebieden die gerelateerd zijn aan de specifieke activiteiten van de stichting en aan de specifieke wet- en regelgeving voor pensioenfondsen voor zover het niet voldoen hieraan kan leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

De stichting heeft de uitvoering van de pensioenadministratie, de financiële administratie, het vermogensbeheer, de beleggingsadministratie en het facturatieproces inclusief debiteurenbeheer uitbesteed. De jaarrekening is onder

eindverantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting opgesteld op basis van de door de pensioenuitvoeringsorganisatie gevoerde financiële administratie. Tijdens onze controle van de jaarrekening van de stichting hebben wij ook zelfstandig controlewerkzaamheden bij de pensioenuitvoeringsorganisatie uitgevoerd alsmede, met betrekking tot de interne beheersing, gebruikgemaakt van werkzaamheden van de accountant van de pensioenuitvoeringsorganisatie en andere uitvoeringsorganisaties. Op basis hiervan hebben wij de reikwijdte en aanpak van de controle overwogen zoals uiteengezet in de paragraaf 'De reikwijdte van onze controle'.

Het bestuur van de stichting heeft de potentiële impact van klimaatverandering op haar financiële positie beoordeeld. In het bestuursverslag, in de paragraaf 'Risicomanagement' onder 'MVB risico's', heeft het bestuur van de stichting de risico's, voortkomend uit de klimaatverandering, nader toegelicht. Wij hebben de beoordeling van het bestuur van de stichting van de aan klimaat gerelateerde risico's besproken met het bestuur, en de potentiële impact op de financiële positie inclusief de onderliggende assumpties en schattingen geëvalueerd. De verwachte effecten van klimaatverandering hebben geen significante invloed op de gehanteerde assumpties en veronderstellingen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening. Zoals aangegeven door het bestuur beperkt de impact zich tot de waardering van de beleggingen. De beleggingsportefeuille is gewaardeerd op reële waarde, waardoor de waarde

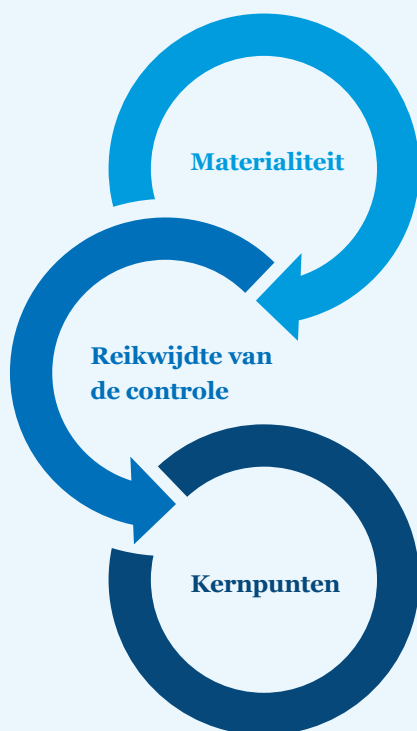
in de jaarrekening alle ontwikkelingen en risico's, waaronder die van klimaatverandering, weerspiegelt. De verwachte effecten van klimaatverandering leiden daarom niet tot een kernpunt in onze controle.

Als onderdeel van het ontwerpen van onze controleaanpak hebben wij de materialiteit bepaald en het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening geïdentificeerd en ingeschat. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar het bestuur belangrijke schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. In de paragraaf 'Algemene grondslagen' onder de toelichting 'Oordelen, schattingen en onzekerheden' van de jaarrekening heeft het bestuur de schattingen en de belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid uiteengezet.

Vanwege de significante schattingsonzekerheid en het gerelateerde hogere inherente risico verbonden aan fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen en de waardering van de beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie, hebben wij deze aangemerkt als kernpunten zoals uiteengezet in de paragraaf 'De kernpunten van onze controle'.

Wij hebben ervoor gezorgd dat het controleteam over voldoende specialistische kennis en expertise beschikte die nodig is voor de controle van een pensioenfonds.

De hoofdlijnen van onze controleaanpak waren als volgt:

Materialiteit

- Materialiteit: €288 miljoen.

Reikwijdte van de controle

- De stichting heeft de uitvoering van de pensioenadministratie, de financiële administratie, het vermogensbeheer, de beleggingsadministratie en het facturatieproces inclusief debiteurenbeheer uitbesteed.
- Wij hebben gebruikgemaakt van de door de accountant van de serviceorganisaties uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot de interne beheersing (ISAE 3402/SOC1 -rapportages).
- Wij hebben de controle van de waardering van de technische voorzieningen in samenwerking met de certificerend actuaris uitgevoerd conform NBA- handreiking 1120.

Kernpunten

- Waardering van de beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie;
- Fonds specifieke elementen in de waardering technische voorzieningen.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij bepalen, op basis van ons professionele oordeel, kwantitatieve grenzen voor materialiteit waaronder

de materialiteit voor de jaarrekening als geheel, zoals uiteengezet in onderstaande tabel. Deze grenzen, evenals de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden voor de individuele posten en toelichtingen in de jaarrekening te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen, zowel individueel als gezamenlijk, op de jaarrekening als geheel en op ons oordeel, te evalueren.

Materialiteit	€288 miljoen (2023: €258 miljoen).
Hoe is de materialiteit bepaald	Wij bepalen de materialiteit op basis van ons professionele oordeel. Als basis voor deze oordeelsvorming gebruikten wij 1,0% (2023: 1,0%) van het totaal van de technische voorzieningen per 31 december 2024. Bij het bepalen van dit percentage is rekening gehouden met de financiële positie van de stichting, waarbij de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 boven het vereist eigen vermogen en het minimaal vereist eigen vermogen ligt.
De overwegingen voor de gekozen benchmark	Wij gebruikten de technische voorzieningen als de primaire, in de sector algemeen toegepaste, benchmark, op basis van onze analyse van de gemeenschappelijke informatiebehoeften van gebruikers van de jaarrekening. Voor de gebruikers ((gewezen) deelnemers, werkgevers en de toezichthouders) van de jaarrekening van de stichting is de (beleids)dekkingsgraad de belangrijkste maatstaf voor de financiële positie van de stichting en de hoogte van de door de deelnemers te verwachten uitkeringen. De beleidsdekkingsgraad wordt in belangrijke mate bepaald door de hoogte van de technische voorzieningen. Op basis daarvan zijn wij van mening dat de waarde van de technische voorzieningen een belangrijk kengetal is voor de financiële positie van de stichting.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €14,0 miljoen (2023: €12,9 miljoen) aan hen rapporteren evenals kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

De stichting heeft de uitvoering van de pensioenadministratie, de financiële administratie, het vermogensbeheer, de beleggingsadministratie en het facturatieproces inclusief debiteurenbeheer uitbesteed.

Wij hebben inzicht verkregen in de interne beheersingsomgeving van de serviceorganisaties. Op basis van deze kennis hebben wij de interne beheersingsmaatregelen geïdentificeerd die in het kader van onze jaarrekeningcontrole van de stichting relevant zijn. Vervolgens hebben wij van de serviceorganisaties door een onafhankelijke accountant gecertificeerde ISAE 3402 type-II/ COS 3000-rapportages verkregen over de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen bij de serviceorganisaties over de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024. Wij hebben de vakbekwaamheid en onafhankelijkheid van de certificerende accountant beoordeeld. Ook hebben wij getoetst of de standaarden die door deze accountant zijn gebruikt, adequaat zijn. Daarnaast hebben wij de rapportages gelezen en geëvalueerd.

Als onderdeel van deze evaluatie zijn wij nagegaan of de interne beheersingsmaatregelen die voor onze jaarrekeningcontrole van de stichting relevant zijn, zijn opgenomen in de rapportages. Vervolgens zijn wij nagegaan of op basis van onze professionele oordeelsvorming, de onafhankelijke accountant toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd teneinde zekerheid te verkrijgen over de opzet, het bestaan en de effectieve werking van deze interne beheersingsmaatregelen. Ten slotte hebben wij de resultaten en eventuele gerapporteerde tekortkomingen geanalyseerd en meegewogen voor de impact op onze controleaanpak.

Wij hebben de certificerend actuaris instructies gestuurd op basis van Standaard 620 en NBA-handreiking 1120 ten aanzien van de actuariële certificering met betrekking tot, onder andere, de consistentie, prudentie en actualiteit van schattingen ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen en de financiële positie, in overeenstemming met relevante wetgeving. Wij hebben geëvalueerd of de certificerend actuaris heeft voldaan aan onze instructies met betrekking tot competentie,

capaciteiten, onafhankelijkheid en objectiviteit, inzicht in risico's en of de werkzaamheden zijn uitgevoerd, door onder andere kennis te nemen van het certificeringsrapport en besprekingen te voeren met de actuaris over de verrichte werkzaamheden en belangrijkste bevindingen uit het certificeringsrapport. Wij verwijzen verder naar het kernpunt fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen.

Door bovengenoemde werkzaamheden, gecombineerd met overige controlewerkzaamheden, zijn wij in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie te verkrijgen als basis voor ons oordeel over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de stichting en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort. Wij verwijzen naar hoofdstuk 'Risicomanagement' onderdeel integriteitsrisico's van het bestuursverslag, waarin het bestuur van de stichting aangeeft dat het jaarlijks een systematische integriteit risicoanalyse (SIRA) uitvoert. Hierbij worden ook risico's bij de serviceorganisatie betrokken.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het management, zoals opgenomen in de SIRA, evenals bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregistratie van de stichting. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en, voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen gericht op het afdekken van frauderisico's.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij het bestuur of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van

feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa

en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's

Doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen

Volgens de controlestandaarden is het risico dat het management de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in alle entiteiten aanwezig. Inherent bevindt het management van een entiteit zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management of het bestuur in:

- journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- schattingen;
- significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Daarnaast hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst voor het maken van schattingen.

Ook hebben wij inzicht verkregen in de ISAE 3402-/SOC 1 -rapportages van de serviceorganisaties en de hierin opgenomen interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van toegangsbeveiliging in het IT- systeem en de mogelijkheid dat hierdoor functiescheidingen worden doorbroken. Wij hebben de werkzaamheden die de accountant van de serviceorganisaties heeft verricht, geëvalueerd.

Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn.

Voor de werkzaamheden ten aanzien van de belangrijkste schattingen verwijzen wij naar de kernpunten van de controle ten aanzien van de waardering van beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie en fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen.

Wij zijn alert geweest op mogelijk significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.

Wij hebben het risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude in de opbrengstverantwoording van de premiebijdragen werkgevers en werknemers overwogen en zijn tot de conclusie gekomen dat dit niet tot een significant risico leidt voor de controle, onder meer vanwege het feit dat sprake is van een groot aantal systeemgedreven

transacties die naar hun aard niet complex zijn en omdat de transacties individueel een relatief geringe omvang kennen.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd.

Daarnaast hebben wij de correspondentie met relevante toezichthoudende instanties geïnspecteerd en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de stichting voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals opgenomen in toelichting 4 van de jaarrekening heeft de stichting ultimo 2024 een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan de vereiste

dekkingsgraad. De stichting hoeft om die reden geen herstelplan in te dienen bij DNB.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. Wij hebben het bestuur op de hoogte gebracht van de kernpunten. De kernpunten vormen geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben in deze paragraaf de kernpunten beschreven met daarbij een samenvatting van de op deze punten door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Kernpunten	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Waardering van de beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet- publiek beschikbare informatie <i>Wij verwijzen naar toelichting 1 van de balans en de grondslagen voor waardering van activa en passiva voor de gerelateerde toelichtingen.</i> De stichting belegt in beursgenoteerde beleggingen en beleggingen die op reële waarde worden gewaardeerd. Voor deze laatste categorie wordt ook gebruik gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie. Wij onderkennen een verhoogd (niet-significant) risico waar het gaat om de waardering van beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie. De stichting belegt in niet-beursgenoteerde beleggingen: vastgoedbeleggingen (2024: €1.057 miljoen en 2023: €1.009 miljoen), aandelen (2024: €98 miljoen en 2023: €128 miljoen), vastrentende waarden (2024: €1.445 miljoen en 2023: €1.368) en overige beleggingen (2024: €61 miljoen en 2023: €63 miljoen). Wij hebben hiervoor een verhoogd (niet-significant) risico aangemerkt als gevolg van de verhoogde schattingsonzekerheid en het feit dat de waardering niet in alle gevallen in de markt observeerbare informatie betreffen. Door het gebruik van niet in de markt observeerbare informatie die potentieel schattingsonzekerheid kan bevatten, zijnde de laatste bekende intrinsieke waarde en de rapportages van fundmanagers en de fund-of-fund managers, is een inherent verhoogd risico op fouten en fraude geïdentificeerd. Daarom hebben wij de waardering van de beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie aangemerkt als kernpunt in onze controle.	Wij hebben door middel van de SOC 1 -rapportage van de serviceorganisatie assurance verkregen omtrent de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de waardering van beleggingen waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-publiek beschikbare informatie. De SOC 1 rapportage is voorzien van een goedkeurend assurancerapport. Wij hebben, zoals ook verwoord in de sectie 'reikwijdte van de controle', gesteund op deze interne beheersingsmaatregelen. Als onderdeel van de controle hebben we voor een selectie van de niet- beursgenoteerde beleggingen de posities van de stichting aangesloten met de gecontroleerde jaarrekeningen en/of nettovermogenswaardeoverzichten per 31 december 2024 of de van fundmanagers en de fund-of-fund managers. Wij hebben tevens vastgesteld dat het gebruikte verslaggevingskader in de gecontroleerde jaarrekeningen en/ of nettovermogenswaardeoverzichten overeenkomt met het verslaggevingskader van de jaarrekening van het fonds. Indien per balansdatum geen gecontroleerde jaarrekening beschikbaar was, hebben wij backtesting uitgevoerd. Wij hebben besproken wat de mogelijke impact van klimaatverandering op de waardering van de beleggingen is. Wij hebben kennisgenomen van de toelichtingen op de waardering van de beleggingen en deze getoetst aan de (toelichtings)vereisten zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Bij de uitvoering van de bovenstaande werkzaamheden hebben wij geen materiële bevindingen geconstateerd en wij vinden de schatting en de toelichtingen daarop toereikend in de context van de jaarrekening.

Kernpunten	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Fonds specifieke elementen in de waardering technische voorzieningen <i>Wij verwijzen naar toelichting 5 van de balans en de grondslagen voor waardering van activa en passiva voor de gerelateerde toelichtingen</i> De technische voorzieningen bedragen ultimo 2024 €28.811 miljoen (2023: €25.840 miljoen). De actuariële waarderingsgrondslagen van de stichting bestaan voor een deel uit algemeen aanvaarde uitgangspunten, zoals de Prognosetafel AG 2024 en de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Een ander deel van de grondslagen is echter fonds specifiek (met name fonds specifieke ervaringssterfte en de opslag voor toekomstige kosten) en wordt door het bestuur vastgesteld op basis van fonds specifiek onderzoek. Fonds specifieke grondslagen worden conform hetgeen is opgenomen in de ABTN periodiek geactualiseerd. In 2024 heeft een volledig grondslagenonderzoek plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een wijziging van grondslagen van de sterfteveronderstellingen, de ervaringssterfte, de kostenopslag, de opslag wezenpensioen en opslag PVI. De gebruikte methoden om de verwachte uitkeringen te bepalen zijn subjectief, waardoor de daadwerkelijke uitkeringen kunnen afwijken. De waardering van de verwachte uitkeringen geschiedt op basis van algemeen aanvaarde uitgangspunten en fonds specifieke grondslagen, en blijft een schatting. Gezien de inherente onzekerheid van deze schattingen (specifiek de genoemde fonds specifieke grondslagen) en de omvang van de schattingspost hebben wij deze als kernpunt van onze controle aangemerkt.	Wij hebben door middel van de ISAE 3402 -rapportages van de pensioenuitvoeringsorganisatie assurance verkregen omtrent de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen. De rapportages zijn voorzien van een goedkeurend assurancerapport met uitzondering van het assurance rapport van de pensioenuitvoeringsorganisatie. Deze bevat een oordeel met beperking. Wij hebben vastgesteld dat deze beperking niet toeziet op de fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd: • evaluatie van de gehanteerde actuariële grondslagen aan de hand van de financiële verslaggeving (Richtlijnen voor de jaarverslaggeving); • evaluatie van het (fonds specifieke) grondslagenonderzoek 2024, en bespreking van dit onderzoek met het bestuursbureau en de certificierend actuaaris; • evaluatie van de uitkomsten van de actuariële analyse over 2024 waaronder de fonds specifieke grondslagen, alsmede bespreking van deze analyse met het bestuursbureau en de certificierend actuaaris. In het kader van onze verantwoordelijkheid als externe accountant van de stichting hebben wij de certificierend actuaaris instructies gestuurd. De certificierend actuaaris heeft bij de technische voorzieningen aan de hand van de administratieve basisgegevens ('pensioenaanspraken') een actuariële verklaring afgegeven. De door de actuaaris gehanteerde basisgegevens hebben wij aangesloten op de basisgegevens die bekend zijn uit ons eigen onderzoek inzake de basisgegevens. Wij hebben kennisgenomen van het certificeringsrapport en de afgegeven actuariële verklaring, en dit met de certificierend actuaaris besproken. De certificierend actuaaris heeft in zijn verklaring aangegeven dat de stichting voldoet aan de relevante artikelen van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen), omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Wij hebben kennisgenomen van de toelichtingen op de technische voorzieningen en deze getoetst aan de (toelichtings)vereisten zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Bij de uitvoering van de bovenstaande werkzaamheden hebben wij geen materiële bevindingen geconstateerd en wij vinden de schatting en de toelichtingen daarop toereikend in de context van de jaarrekening.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Onze benoeming

Wij zijn voor boekjaar 2024 op 28 augustus 2024 benoemd als externe accountant van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van meer dan 20 jaar accountant van de stichting. In deze periode heeft periodiek rotatie van de verantwoordelijke externe accountant plaatsgevonden. De huidige externe accountant is vanaf de jaarrekening 2022 betrokken.

Geen verboden diensten

Wij hebben, naar ons beste weten en overtuiging, geen verboden diensten geleverd, als bedoeld

in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Geleverde diensten

De diensten die wij, in aanvulling op de controle van de jaarrekening, hebben geleverd aan de stichting, in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, zijn toegelicht in punt 12 van de toelichting van de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 26 juni 2025

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Origineel getekend door
drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2024 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen die zijn getroffen om de geïdentificeerde bedreigingen weg te nemen en onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen, vanuit alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken, die aangelegenheden die het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige periode en derhalve kernpunten van de controle zijn. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of wanneer wij, in buitengewoon zeldzame omstandigheden, bepalen dat een aangelegenheid niet in de controleverklaring zou moeten worden gecommuniceerd omdat redelijkerwijs verwacht wordt dat de nadelige gevolgen van dergelijke communicatie groter zijn dan de voordelen voor het maatschappelijk verkeer.

12.

Bijlagen

Bijlage 1. Meerjarenoverzicht

Meerjarenoverzicht	2024	2023	2022	2021	2020
Aantallen					
Werkgevers ultimo	33.326	32.399	31.543	30.923	31.752
Deelnemers ultimo	366.980	363.374	352.323	335.233	310.044
Gewezen deelnemers	751.937	828.360	962.568	842.448	810.087
Gepensioneerden	168.771	158.579	152.928	132.355	120.090
Gemiddelde leeftijd deelnemers	37	37	38	38	39
Gemiddelde leeftijd (gewezen) deelnemers	44	43	43	43	43
Gemiddelde leeftijd gepensioneerden	74	74	73	73	74
Gemiddelde leeftijd gehele populatie	46	45	45	44	45
Gepensioneerden					
Ouderdomspensioen	135.145	126.219	122.874	106.277	97.391
Partnerpensioen	30.247	29.143	27.068	23.903	21.091
Wezenpensioen	3.341	2.997	2.727	1.890	767
Arbeidsongeschiktheidspensioen	201	220	228	228	777
Prepensioen	38	42	31	57	64
Premiepercentage					
Ouderdoms- en partnerpensioen	24,75%	24,75%	24,75%	24,75%	22,5%
Aanvullend pensioen	26,40%	26,40%	26,40%	26,40%	25,7%
Opbouwpercentage per dienstjaar					
Ouderdomspensioen	1,622%	1,622%	1,410%	1,410%	1,560%
Aanvullend pensioen	1,622%	1,622%	1,410%	1,410%	1,560%
Partnerpensioen	1,135%	0,987%	0,987%	0,987%	1,092%
Toeslag op pensioen en pensioenaanspraken					
Actieven	1,3%	3,3%	10,0%	0,5%	0,0%
Gewezen deelnemers en gepensioneerden	1,3%	3,3%	10,0%	0,5%	0,0%

Bijlage 2. Over het pensioenfonds

Het pensioenfonds is opgericht op 1 januari 1972 en statutair gevestigd in Utrecht. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Utrecht onder nummer 41178211. De laatste statutenwijziging vond plaats per 4 juli 2022. Het pensioenfonds is lid van de Pensioenfederatie.

Organisatie

Pensioenfonds Detailhandel is er voor haar deelnemers. Om het werk zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen doen, bestaat het pensioenfonds uit verschillende onderdelen die nauw met elkaar samenwerken.

Bestuur

Het bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het beleid en de uitvoering daarvan en zorgt ervoor dat alle bepalingen, regels en overeenkomsten worden nageleefd. Om alle belangen te kunnen behartigen, bestaat het bestuur uit werkgeversleden, werknemersleden en een vertegenwoordiger van de gepensioneerden.

De werkgeversleden (maximaal vijf) worden (voorheen door Detailhandel Nederland) voorgedragen door:

- Vereniging Pensioenbelangen Brancheorganisaties BPDF
- Raad Nederlandse Detailhandel

De werknemersleden (maximaal vier) worden voorgedragen door:

- FNV
- CNV Vakmensen

De vertegenwoordiger van de gepensioneerden (maximaal één) wordt gekozen door middel van verkiezingen.

Het bestuur is paritair samengesteld. In 2024 was mevrouw Skalli fungerend voorzitter. De bestuursleden worden voor een periode van vijf jaar benoemd.

In 2024 is de heer De Planque herkozen als bestuurslid namens de gepensioneerden en zijn de termijnen van mevr. Skalli en mevr. Simons verlengd. Mevrouw Troost is per eind juni 2024 afgetreden en in 2025 vervangen door de heer Jacobs. Verder liepen de laatste bestuurstermijnen van dhr. Snellen en dhr. Van der Kolk af op 31 december 2024. De heer Schreur heeft de functie van Werkgeversvoorzitter van dhr. Snellen overgenomen.

Dhr. Hagen is per 1 mei 2025 toegetreden tot het bestuur als vervanger van dhr. Snellen. De vacature die is ontstaan als gevolg van het aftreden van dhr. Van der Kolk zijn op moment van schrijven van dit jaarverslag nog niet ingevuld.

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Termijn tot en met
André Snellen	Werkgeversvoorzitter	Detailhandel Nederland	2024
Rob Schreur	Lid	Raad Nederlandse Detailhandel / Vereniging Pensioenbelangen Brancheorganisaties BPDF	2028
Evelyne Simons	Lid	Detailhandel Nederland	2029
Gert-Jan Seffinga	Lid	CNV Vakmensen	2025
Jan de Planque	Lid	Gepensioneerden	2029
Lieske van den Bosch	Lid	Detailhandel Nederland	2027
Renate Pijst	Lid	Raad Nederlandse Detailhandel / Vereniging Pensioenbelangen Brancheorganisaties BPDF	2027
Selma Skalli	Werknemersvoorzitter	FNV	2029
Henk van der Kolk	Lid	FNV	2024
Steffi Troost	Lid	FNV	Juni 2024

Commissies

De commissies hebben onder andere als taak beleids- en bestuursonderwerpen voor te bereiden, rapportages te beoordelen en eventueel wijzigingen voor te stellen, specifieke taken te begeleiden of voor te bereiden (bijvoorbeeld ALM-studie) en uit te voeren en tevens het bestuur te adviseren op het betreffende beleidsterrein. De samenstelling van de commissies wordt door het bestuur bepaald. Iedere commissie bestaat uit maximaal vijf bestuursleden waarvan één voorzitter, eventueel ondersteund door deskundigen.

De commissies hebben de volgende aandachtsgebieden:

- Commissie Vermogensbeheer: Vermogens- en vastgoedbeheer;
- Commissie IT & Risk: IT en risicomanagement;
- Commissie Pensioenen: Premie-inning, actuariële zaken, pensioenregelingen en uitvoering;
- Commissie Communicatie: Werkgevers- en deelnemerscommunicatie.

Samenstelling commissies

Commissie IT & Risk:

- Evelyne Simons (voorzitter)
- Lieske van den Bosch
- André Snellen
- Gert-Jan Seffinga
- Steffi Troost

Mevr. Troost is in 2024 afgetreden en in 2025 vervangen door de heer Jacobs. De positie van dhr. Snellen is per 1 mei 2025 ingevuld door dhr. Hagen.

Commissie Vermogensbeheer:

- Rob Schreur (voorzitter)
- Renate Pijst
- Jan de Planque
- André Snellen

De heer Jacobs is in 2025 toegetreden tot de commissie. De positie van dhr. Snellen is per 1 mei 2025 ingevuld door dhr. Hagen.

Commissie Pensioenen:

- Henk van der Kolk (voorzitter)
- Selma Skalli
- Jan de Planque
- Evelyne Simons
- Renate Pijst

Mevr. Pijst is per 1 januari 2025 voorzitter a.i. geworden van de commissie. De positie van de heer Van der Kolk is op moment van schrijven van dit verslag nog niet ingevuld.

Commissie Communicatie:

- Gert-Jan Seffinga (voorzitter)
- Henk van der Kolk
- Lieske van den Bosch
- Selma Skalli
- Rob Schreur

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit negen werknemersleden, vier pensioengerechtigden en één werkgeverslid en worden voor vier jaar benoemd.

Het werkgeverslid van het Verantwoordingsorgaan wordt benoemd door:

- Vereniging Pensioenbelangen Brancheorganisaties BPDF
- Raad Nederlandse Detailhandel

De werknemersleden van het Verantwoordingsorgaan worden benoemd door:

- FNV
- CNV Vakmensen

De gepensioneerde leden van het Verantwoordingsorgaan worden benoemd door:

- Vereniging van Gepensioneerden uit de Detailhandel

De leden van het Verantwoordingsorgaan zijn per ultimo 2024:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Termijn tot en met
Alex Hemel	Lid	FNV	2026
Arnold van Dantzich	Voorzitter	VGD	2026
Bart Keijzer	Lid	Vereniging Pensioenbelangen Brancheorganisaties BPDFD	2026
Hans Mestrom	Lid	VGD	2026
Erik Veurtjes	Lid	CNV Vakmensen	2026
Jim Boester	Lid	CNV Vakmensen	2026
Jochem Atema	Lid	FNV	2026
Kees Dambrink	Lid	VGD	2026
Ole Einsbohr	Lid	FNV	2026
Rabinder Raghoe	Lid	FNV	2026
Ton Boonekamp	Lid	VGD	2026
Wilma van Aken	Lid	FNV	2026
Marianne Neuteboom	Lid	FNV	2026

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht wordt benoemd door het bestuur op (bindende) voordracht van het Verantwoordingsorgaan. De benoemingstermijn bedraagt vier jaar. Een lid van de Raad van Toezicht kan maximaal één keer worden herbenoemd.

De heer Schuijt is per eind 2024 afgetreden uit de Raad van Toezicht. De heer Meijaard heeft de functie van Voorzitter van de heer Schuijt per 1 januari 2025 overgenomen en per deze datum is de heer Pim Poppe toegetreden tot de Raad van Toezicht.

Naam	Functie	Termijn tot en met
Henk Schuijt	Voorzitter	31-12-2024
Maud Slabbers	Lid	30-06-2026
Leen Meijaard	Lid	30-06-2027

Pensioen Platform Detailhandel

Pensioen Platform Detailhandel (PPD) is het orgaan van sociale partners voor overleg met Pensioenfonds Detailhandel. Binnen dit gremium wordt kennis en expertise opgebouwd om de toekomstdiscussie over de arbeidsvoorwaarde pensioen voor de 'handel' te voeren. Beslissingsbevoegdheden van sociale partners omtrent pensioenregelingen leggen deze sociale partners expliciet bij het PPD dat enerzijds de kennis en kunde opbouwt om deze beslissingen adequaat te kunnen nemen en anderzijds goed geworteld blijft in de sociale partners. De afspraken tussen het PPD en het

pensioenfonds zijn in 2017 vastgelegd in een Bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst.

Het bestuursbureau

Het bestuursbureau is belast met de dagelijkse operatie van het pensioenfonds alsmede met de overige door het bestuur aan de organisatie opgedragen taken. De medewerkers van het bestuursbureau zijn in dienst van het pensioenfonds. Het bestuur heeft een directeur aangesteld die leidinggeeft aan het bestuursbureau. Het bestuursbureau bestaat uit negen medewerkers eind 2024.

Sleutelfuncties

Het pensioenfonds heeft naar aanleiding van IORP II de zogenaamde sleutelfuncties geïmplementeerd in de governancestructuur. Dit betreft de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. IORP II maakt een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de

personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie, waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid blijft houden.

Het fonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het ‘three lines of defence’-model, als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Houder	Operationele invulling
Risicobeheer	Jim Emanuels	EY (gedeeltelijk)
Actuarieel	Rob Schilder	WTW
Interne audit	John de Waal	Arc

De sleutelfunctie risicobeheer en actuarieel stellen per kwartaal een rapportage op over de uitgevoerde werkzaamheden inclusief het oordeel hierover.

De sleutelfunctie risicobeheer heeft in 2024 naast de reguliere activiteiten veel aandacht besteed aan beoordelingswerkzaamheden die betrekking hebben op projecten en besluitvorming in het kader van de overgang naar de Wtp. In het kader van deze werkzaamheden heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer bijvoorbeeld nauw meegekeken en opinies gegeven op onderdelen van het project datakwaliteit ten behoeve van de partiële beoordeling door DNB.

In 2024 heeft de sleutelfunctiehouder actuarieel naast de reguliere werkzaamheden aandacht besteed aan:

- Beoordeling van de evaluatie van de diverse actuariële grondslagen en veronderstellingen middels een opinie.
- Het besluit van het bestuur om de pensioenen per 1 januari 2025 met 1,3 procent te verhogen middels een opinie.
- Beoordeling van diverse onderwerpen ten aanzien van de invulling van de pensioenregeling onder de Wet toekomst pensioen middels opmerkingen en bevindingen.
- Beoordeling van diverse onderdelen ten aanzien van de partiële beoordeling datakwaliteit middels een opinie.

De sleutelfunctiehouder interne audit heeft in 2024 audits uitgevoerd op de onderwerpen:

pensioenuitvoering en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). De doelstelling van de audit pensioenuitvoering was om vast te stellen voor de onderdelen in scope van het onderzoek (UPA, Failover betalingen, Wettelijke communicatie, Klachten en Beheersing uitbesteding door Detailhandel) beheerst worden uitgevoerd.

Conclusie is dat op basis van de uitgevoerde audit is vastgesteld dat de uitvoering en beheersing van de processen in scope over het algemeen voldoende is. De interne audit MVB had als doel om vast te stellen of er voldaan wordt aan de richtlijnen en eisen zoals die zijn opgenomen in het MVB-beleid van het pensioenfonds. Op basis van de audit concludeert de sleutelfunctiehouder dat het pensioenfonds een duidelijk MVB-beleid en duidelijke uitgangspunten heeft, maar stelt ook dat bepaalde processen strakker ingericht en gemonitord dienen te worden. Een voorbeeld van een geïdentificeerd proces is het uitsluitingsproces. Hier wordt opvolging aan gegeven door het pensioenfonds.

Naast de hierboven genoemde audits heeft de sleutelfunctiehouder interne audit ook meegekeken in het project risicohouding en het project datakwaliteit, onder meer om het bestuur inzicht te geven of alle benodigde stappen in de projecten zijn gezet.

Uitvoering pensioen- en vermogensbeheer

Het pensioenfonds heeft de uitvoering van het pensioenbeheer uitbesteed aan Capgemini

Nederland B.V., het vermogensbeheer grotendeels aan BlackRock (Netherlands) B.V. en Northern Trust is als custodian aangesteld.

Ondersteuning en advies

Het pensioenfonds laat zich bij zijn werkzaamheden ondersteunen en/of adviseren door de volgende partijen:

Adviserend actuaris

Mercer Nederland B.V.

Beleggingen

Houthoff Buruma

Juridisch

Aon

Operationeel advies

Mercer Nederland B.V.

ALM

Rob Bauer Consultants B.V.

Advies

Finance Ideas

Vastgoed advies

EY

Risk Manager Beleggingen

Compliance officer

Curemonte Legal Perspectives B.V.

Controle en waarmerken

Het pensioenfonds heeft voor de controle en het waarmerken van de jaarrekening met de volgende partijen een overeenkomst gesloten:

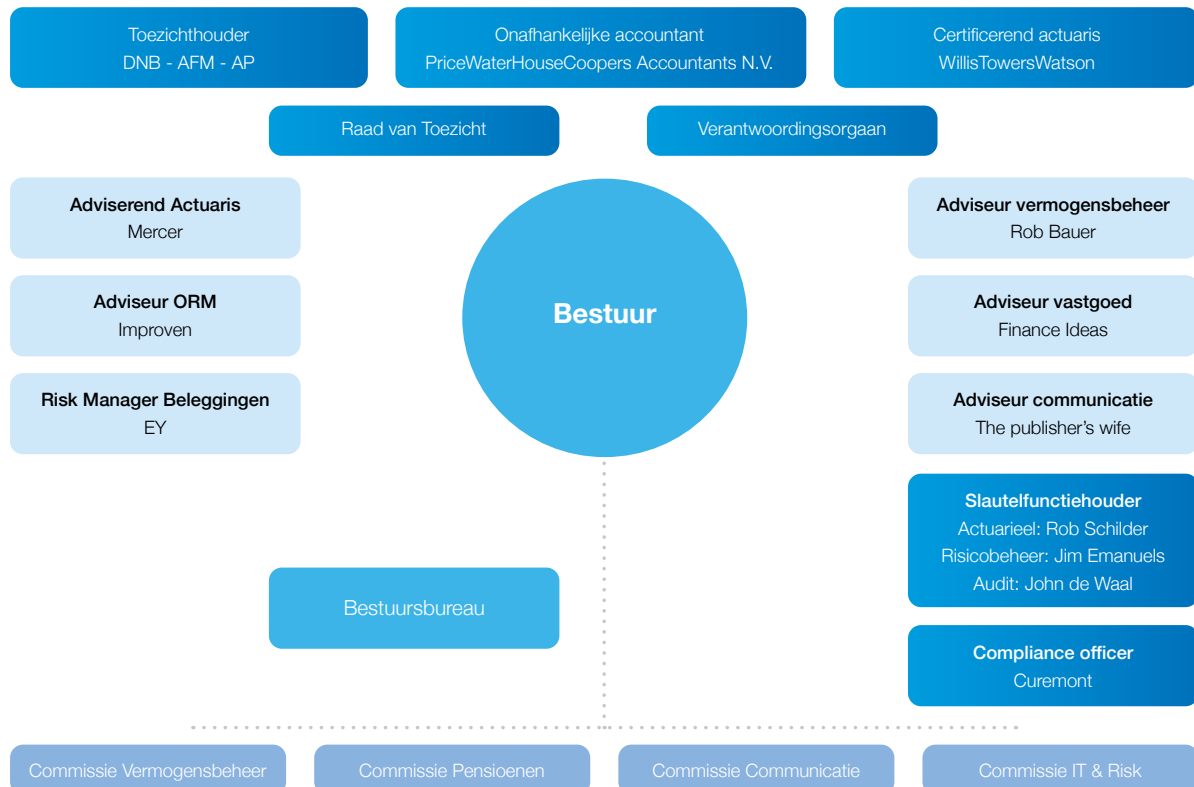
Certificerend actuaris

Willis Towers Watson

Onafhankelijke Accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Organogram van het pensioenfonds

Bijlage 3. Rapportagenormen Code Pensioenfondsen

Norm	Voldaan	Toelichting
Norm 1 Aandacht hebben voor de missie, visie, strategie Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.	Ja	De missie, visie en strategie van het pensioenfonds is opgenomen in de Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN) en wordt tevens jaarlijks over gerapporteerd in het jaarverslag. In 2023 heeft het pensioenfonds met de Universiteit van Maastricht een risicopreferentieonderzoek onder haar deelnemers gehouden met als doel de risicohouding van de deelnemers vast te stellen. De risicohouding is vervolgens gebruikt om het nieuwe beleggingsbeleid onder Wtp zodanig in te richten dat deze aansluit op de risicopreferenties van de deelnemers. In 2024 heeft het pensioenfonds onderzoek gedaan naar de communicatievoorkeuren onder deelnemers met onder meer als doel de communicatie naar deelnemers voor te bereiden op en onder Wtp zo goed als mogelijk aan te sluiten op de wensen van de deelnemers In 2024 heeft het pensioenfonds een Deelnemersdialoog georganiseerd. Deelnemers gingen met elkaar in gesprek over verantwoord beleggen met als doel het beleggingsbeleid van het pensioenfonds nog meer in lijn te brengen met de wensen van onze deelnemers. Uit de Deelnemersdialoog kwamen 49 aanbevelingen die volledig door het bestuur zijn overgenomen. De sociale partners van het pensioenfonds verenigd in Pensioenplatform Detailhandel (PPD) en het bestuur van het pensioenfonds hebben de afgelopen periode nauw met elkaar samengewerkt om de nieuwe pensioenregeling van het pensioenfonds onder Wtp in te richten.
Norm 4 Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover jaarlijks in het bestuursverslag.	Ja	Het pensioenfonds heeft met de Universiteit van Maastricht een risicopreferentieonderzoek onder haar deelnemers gehouden met als doel de risicohouding van de deelnemers vast te stellen. Eerder is met de Universiteit van Maastricht bijvoorbeeld ook onderzoek gedaan naar voorkeuren van de deelnemers op gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In 2024 heeft het pensioenfonds onderzoek gedaan naar de communicatievoorkeuren onder deelnemers met onder meer als doel de communicatie naar deelnemers voorbereiding op en onder Wtp zo goed als mogelijk aan te sluiten op de wensen van de deelnemers. Dit onderzoek is onder meer met behulp van een panel uitgevoerd. In 2024 heeft het pensioenfonds een Deelnemersdialoog georganiseerd. Deelnemers gingen met elkaar in gesprek over verantwoord beleggen met als doel het beleggingsbeleid van het pensioenfonds nog meer in lijn te brengen met de wensen van onze deelnemers. Uit het deelnemersdialoog kwamen 49 aanbevelingen die volledig door het bestuur zijn overgenomen. In 2025 wordt een onderzoek onder de deelnemers gedaan naar Impact Investing: vinden deelnemers dat het pensioenfonds een groter deel van haar beleggingsportefeuille moet alloceren naar Impact Investing, zelfs als dat financieel rendement kost? Het pensioenfonds rapporteert hierover in het bestuursverslag.

Norm	Voldaan	Toelichting
Norm 34 Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.	Nee	Het bestuur heeft een geschiktheidsmatrix en een HR-beleid opgesteld. Het HR-beleid bevat op dit moment geen specifiek beleid op inclusiviteit en diversiteit. Bij de selectie van een bestuurslid is een van de criteria die in het profiel wordt opgenomen dat voorkeur wordt gegeven aan een kandidaat die bijdraagt aan de diversiteit. In het functieprofiel van een VO-lid wordt specifiek gemeld dat in de voordracht door de verenigingen rekening wordt gehouden met de diversiteit (man/vrouw, jong (<40 jaar)/oud). Het bestuur heeft afgesproken dat zij de komende periode meer wil stilstaan bij de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit en dit ook in het HR-beleid wil opnemen. Het bestuur zal voorts in 2025 het HR-beleid reviewen en updaten en hierbij ook in het beleid meer aandacht geven aan deze onderwerpen.
Norm 35 Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.	Nee	Per eind 2024 is de verdeling in het bestuur: vijf mannelijke en vier vrouwelijke bestuursleden. In het bestuur zitten leden van zowel boven de 40 jaar als onder de 40 jaar. Per eind 2024 zitten in het Verantwoordingsorgaan twee vrouwelijke leden. Wij voldoen niet aan de norm, omdat in het Verantwoordingsorgaan per ultimo 2024 niemand jonger dan 40 jaar zit. De Raad van Toezicht heeft twee mannelijke leden en één vrouwelijk lid.

Bijlage 4. SFDR RTS Annex IV

Duurzame belegging:

een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de Taxonomie.

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel
Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 549300OCYH0WALOPK216

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-Kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?	
☒ ☐ ☐ Ja	☒ ☐ ☒ Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____% ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%	☐ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een sociale doelstelling ☒ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en /of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel (Pensioenfonds Detailhandel) heeft de volgende ecologische en sociale kenmerken gepromoot:

1. Pensioenfonds Detailhandel heeft conform de normen en waarden van deelnemers belegd. Dit deed het Pensioenfonds door het toepassen van uitsluitingen, het maken van beleggingskeuzes op basis van vier specifieke Sustainable Development Goals (SDG's) binnen de beursgenoteerde aandelenportefeuilles, beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille, hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille en opkomende markten obligatieportefeuilles.

Voor uitsluitingen heeft Pensioenfonds Detailhandel aan dit kenmerk voldaan.

Pensioenfonds Detailhandel heeft conform haar uitsluitingsbeleid niet belegd in:

- Ondernemingen die directe betrokkenheid hadden bij de productie van controversiële wapens: landmijnen, biologische wapens, chemische wapens, wapens op basis van verarmd uranium, witte fosfor, en clusterwapens;
- Bedrijven die tabak produceren;
- Landen op de sanctielijst van de Verenigde Naties en de Europese Unie;
- Landen in de opkomende markten portefeuille die door Freedom House als ondemocratisch werden bestempeld, en de slechtst scorende 20 procent landen van de SDG-scoring.

Pensioenfonds Detailhandel had voorafgaand aan de oorlog in de Oekraïne een aantal bestaande Russische beleggingen. Veel van deze beleggingen konden niet meer verkocht worden na het uitbreken van de oorlog en na het opleggen van sancties aan Rusland en Russische entiteiten.

Per 31 december 2024 heeft Pensioenfonds Detailhandel 22 door Rusland uitgegeven staatsobligaties, 7 bedrijfsobligaties en aandelen in 24 bedrijven met Rusland als land van oprichting in haar beleggingsportefeuille.

De custodian van Pensioenfonds Detailhandel heeft bovenstaande uitsluitingen gemonitord en hierover gerapporteerd. Duurzaamheidsindicator 1 in de volgende vraag heeft betrekking op dit kenmerk.

Daarnaast heeft Pensioenfonds Detailhandel bij het maken van beleggingskeuzes rekening gehouden met de volgende specifieke SDG's:

- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei;
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie;
- SDG 13: Klimaatactie;
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

De vier geselecteerde SDG's zijn in op-maat-gemaakte benchmarks verwerkt voor de beursgenoteerde aandelenportefeuilles, beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille en in de opkomende markten obligatieportefeuilles, en ook in 2023 voor de hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuilles. Deze SDG-benchmarks zijn passief gevolgd door de vermogensbeheerder.

De prestaties van Pensioenfonds Detailhandel ten aanzien van dit kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 2. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

2. Pensioenfonds Detailhandel heeft een aantal (beleggings)acties genomen om bij te dragen aan een beter milieu en een betere maatschappij.

Pensioenfonds Detailhandel heeft engagement gevoerd ten aanzien van de meest ernstige schendingen van internationale normen en over onderwerpen die voor deelnemers belangrijk zijn. Het pensioenfonds monitort de gevoerde dialogen met bedrijven en de uitgebrachte stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. De engagement- en stemprovider heeft hierover gerapporteerd en op de website zijn de meest recente stem- en dialoogactiviteiten voor het pensioenfonds te vinden.

Pensioenfonds Detailhandel heeft daarnaast belegd in vastgoedfondsen met een hogere Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) score dan het gemiddelde. Daarnaast is uitsluitend belegd in hypotheekfondsen die ecologische en/of sociale kenmerken promoten.

Pensioenfonds Detailhandel heeft 0,6 procent van de portefeuille in directe impact geïnvesteerd via private debt. Het pensioenfonds maakt gebruik van de definitie van impact investing van de The Global Impact Investing Network (GIIN) en de impactmethodologieën van de betreffende vermogensbeheerders.

De prestaties van Pensioenfonds Detailhandel ten aanzien van dit kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 3, 4, 5 en 6. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

3. Pensioenfonds Detailhandel streeft naar een lagere CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuilles, beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille en hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille en selecteert beleggingen die bijdragen aan de energietransitie, zoals green bonds. Daarmee verlaagt het pensioenfonds het klimaatrisico in de portefeuille en draagt het bij aan de financiering van klimaatoplossingen.

Het doel van Pensioenfonds Detailhandel was dat de CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuille en beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille lager was dan de standaard benchmarks. De voor Pensioenfonds Detailhandel op maat-gemaakte benchmarks zijn aangepast op basis van data omtrent de CO₂-voetafdruk van ondernemingen en deze benchmarks zijn passief gevolgd door de vermogensbeheerders.

Pensioenfonds Detailhandel heeft de doelstelling om minimaal 5 procent van de totale obligatieportefeuille te beleggen in green bonds.

De prestaties van Pensioenfonds Detailhandel ten aanzien van kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 7 en 8. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

Duurzaamheidsindicatoren

meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

1. Aantal beleggingen in uitgesloten landen en ondernemingen	0 Wel zaten er een aantal bestaande Russische beleggingen in de portefeuille die aangekocht zijn toen Rusland niet op de sanctielijst stond en daarna niet meer verkocht konden worden.
2. De scores van de op-maat-gemaakte SDG-portefeuilles op de vier geselecteerde SDG's vergeleken met de standaard benchmark.	SDG-score aandelenportefeuille ontwikkelde markten: 3,86 SDG-score standaard benchmark: 3,52 SDG-score aandelenportefeuille opkomende markten: 3,52 SDG-score standaard benchmark: 3,15 SDG-score bedrijfsobligatie portefeuille: 4,28 SDG-score standaard benchmark: 3,92 SDG-score hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille: 3,23 SDG-score standaard benchmark: 2,59 SDG-score staatsobligaties opkomende markten portefeuille harde valuta: 67,72 SDG-score standaard benchmark: 47,33 SDG-score staatsobligaties opkomende markten portefeuille lokale valuta: 66,76 SDG-score standaard benchmark: 62,60 De op-maat-gemaakte SDG-indices hebben een hogere score dan de standaard benchmarks. De getoonde scores van de op-maat-gemaakte SDG-portefeuilles op de vier geselecteerde SDG's zijn vergeleken met de standaard benchmark en betreffen de gemiddelde scores over de 4 kwartalen in 2024.
3. Aantal engagementtrajecten met ondernemingen	358 engagementtrajecten per eind 2024
4. Percentage niet-beursgenoteerde Nederlandse vastgoedfondsen waarin is belegd en die ecologische en/of sociale kenmerken promoten	100% Pensioenfonds Detailhandel heeft 8 niet-beursgenoteerde Nederlandse vastgoedfondsen in de portefeuille en alle fondsen promoten ecologische en/of sociale kenmerken en kwalificeren als artikel 8-product.
5. Gemiddelde GRESB-scores van de vastgoedfondsen t.o.v. GRESB-gemiddelde	Gemiddelde GRESB-score voor de beursgenoteerde vastgoedfondsen: 78 punten Gemiddelde GRESB-score voor de niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen: 91 punten GRESB-gemiddelde van alle deelnemende vastgoedportefeuilles: 74 punten De totale vastgoedportefeuille van het pensioenfonds presteert beter dan het gemiddelde van alle deelnemende vastgoedportefeuilles aan GRESB.
6. Percentage hypotheekfondsen waarin is belegd en die ecologische en/of sociale kenmerken promoten	100% Pensioenfonds Detailhandel heeft 2 hypotheekfondsen in de portefeuille en beide promoten ecologische en/of sociale kenmerken en kwalificeren als artikel 8-product.
7. Hoogte van de direct impact allocatie binnen de portefeuille in private debt	0,6% van de portefeuille.

8. CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuille en beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille ten opzichte van de standaard benchmarks	CO₂-voetafdruk aandelenportefeuille ontwikkelde markten: 46,53 CO₂-voetafdruk standaard benchmark: 97,52 CO₂-voetafdruk aandelenportefeuille opkomende markten: 153,48 CO₂-voetafdruk standaard benchmark: 283,28 CO₂-voetafdruk bedrijfsobligatieportefeuille: 27,63 CO₂-voetafdruk standaard benchmark: 97,59 CO₂-voetafdruk hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille: 110,95 CO₂-voetafdruk standaard benchmark: 235,32 De CO₂-voetafdruk van de portefeuilles van Pensioenfonds Detailhandel is lager dan de CO₂-voetafdruk van de standaard benchmarks.
9. Percentage green bonds in de obligatieportefeuille	11,0 procent van de obligatieportefeuille. Dit is de stand per eind 2024.

 ... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Dit is de eerste periodieke rapportage conform de vereisten van SFDR. Een vergelijking met voorafgaande periodes kan gemaakt worden in de volgende periodieke rapportage.

Voorgaande periode (referentieperiode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023)		
1. Aantal beleggingen in uitgesloten landen en ondernemingen	0 Wel zaten er een aantal bestaande Russische beleggingen in de portefeuille die aangekocht zijn toen Rusland niet op de sanctielijst stond en daarna niet meer verkocht konden worden.	0 Wel zaten er een aantal bestaande Russische beleggingen in de portefeuille die aangekocht zijn toen Rusland niet op de sanctielijst stond en daarna niet meer verkocht konden worden.
2. De scores van de op-maat-gemaakte SDG-portefeuilles op de vier geselecteerde SDG's vergeleken met de standaard benchmark.	SDG-score aandelenportefeuille ontwikkelde markten: 3,86 SDG-score standaard benchmark: 3,52 SDG-score aandelenportefeuille opkomende markten: 3,52 SDG-score standaard benchmark: 3,15 SDG-score bedrijfsobligatie portefeuille: 4,28 SDG-score standaard benchmark: 3,92 SDG-score staatsobligaties opkomende markten portefeuille harde valuta: 67,72 SDG-score standaard benchmark: 47,33 SDG-score staatsobligaties opkomende markten portefeuille lokale valuta: 66,76 SDG-score standaard benchmark: 62,60 SDG-score hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille: 3,23 SDG-score standaard benchmark: 2,59 De getoonde scores van de op-maat-gemaakte SDG-portefeuilles op de vier geselecteerde SDG's zijn vergeleken met de standaard benchmark en betreffen de gemiddelde scores over de 4 kwartalen in 2024.	SDG-score aandelenportefeuille ontwikkelde markten: 3,92 SDG-score standaard benchmark: 3,56 SDG-score aandelenportefeuille opkomende markten: 3,30 SDG-score standaard benchmark: 2,91 SDG-score bedrijfsobligatie portefeuille: 4,24 SDG-score standaard benchmark: 3,78 SDG-score staatsobligaties opkomende markten portefeuille harde valuta: 64,99 SDG-score standaard benchmark: 56,36 SDG-score staatsobligaties opkomende markten portefeuille lokale valuta: 65,16 SDG-score standaard benchmark: 59,98 De getoonde scores van de op-maat-gemaakte SDG-portefeuilles op de vier geselecteerde SDG's zijn vergeleken met de standaard benchmark en betreffen de gemiddelde scores over de 4 kwartalen in 2023.

3. Aantal engagementtrajecten met ondernemingen	358 engagementtrajecten per eind 2024	493 engagementtrajecten per eind 2023
4. Percentage niet-beursgenoteerde Nederlandse vastgoedfondsen waarin is belegd en die ecologische en/of sociale kenmerken promoten	100% Pensioenfonds Detailhandel heeft 8 niet-beursgenoteerde Nederlandse vastgoedfondsen in de portefeuille en alle fondsen promoten ecologische en/of sociale kenmerken en kwalificeren als artikel 8-product.	100% Pensioenfonds Detailhandel heeft 9 niet-beursgenoteerde Nederlandse vastgoedfondsen in de portefeuille en alle fondsen promoten ecologische en/of sociale kenmerken en kwalificeren als artikel 8-product.
5. Gemiddelde GRESB-scores van de vastgoedfondsen t.o.v. GRESB-gemiddelde	Gemiddelde GRESB-score voor de beursgenoteerde vastgoedfondsen: 78 punten Gemiddelde GRESB-score voor de niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen: 91 punten GRESB-gemiddelde van alle deelnemende vastgoedportefeuilles: 74 punten	Gemiddelde GRESB-score voor de beursgenoteerde vastgoedfondsen: 80 punten Gemiddelde GRESB-score voor de niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen: 93 punten GRESB-gemiddelde van alle deelnemende vastgoedportefeuilles: 74 punten
6. Percentage hypotheekfondsen waarin is belegd en die ecologische en/of sociale kenmerken promoten	100% Pensioenfonds Detailhandel heeft 2 hypotheekfondsen in de portefeuille en beide promoten ecologische en/of sociale kenmerken en kwalificeren als artikel 8-product.	100% Pensioenfonds Detailhandel heeft 2 hypotheekfondsen in de portefeuille en beide promoten ecologische en/of sociale kenmerken en kwalificeren als artikel 8-product.
7. Hoogte van de direct impact allocatie binnen de portefeuille in private debt	0,6% van de portefeuille.	0,6% van de portefeuille.
8. CO₂-voetafdruk van de beursgenoteerde aandelenportefeuille en beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille ten opzichte van de standaard benchmarks	CO ₂ -voetafdruk aandelenportefeuille ontwikkelde markten: 46,53 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 97,52 CO ₂ -voetafdruk aandelenportefeuille opkomende markten: 153,48 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 283,28 CO ₂ -voetafdruk bedrijfsobligatieportefeuille: 27,63 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 97,59 CO ₂ -voetafdruk hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille: 110,95 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 235,32	CO ₂ -voetafdruk aandelenportefeuille ontwikkelde markten: 54,27 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 125,41 CO ₂ -voetafdruk aandelenportefeuille opkomende markten: 180,78 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 287,89 CO ₂ -voetafdruk bedrijfsobligatieportefeuille: 27,43 CO ₂ -voetafdruk standaard benchmark: 112,98
9. Percentage green bonds in de obligatieportefeuille	11,0% van de obligatieportefeuille. Dit is de stand per eind 2024.	9,6% van de obligatieportefeuille. Dit is de stand per eind 2023.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Pensioenfonds Detailhandel heeft geen rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die **het grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode te weten: 01-01-2024 tot 31-12-2024

Grote investeringen	Sector	% activa	Land
BlackRock ICS Euro Liquidity Fund	Overige	11,9%	Europese Unie
Staatsobligaties Frankrijk	Overheid	8,9%	Frankrijk
Staatsobligaties Duitsland Bundesanleihe	Overheid	7,3%	Duitsland
Het Nederlandse Hypothekenfonds	Overige	3,4%	Nederland
Obligaties Europese Unie	Overheid	3,0%	Europese Unie
Apple Inc	Techniek	2,1%	Verenigde Staten
Staatsobligaties Nederland	Overheid	2,0%	Nederland
NVIDIA Corp	Techniek	1,5%	Verenigde Staten
Staatsobligaties Oostenrijk	Overheid	1,5%	Oostenrijk
Amazon.com Inc	Techniek	1,4%	Verenigde Staten
Staatsobligaties Roemenië	Overheid	1,1%	Roemenië
Alphabet Inc	Techniek	1,0%	Verenigde Staten
Staatsobligaties Maleisië	Overheid	1,0%	Maleisië
Staatsobligaties Mexico	Overheid	1,0%	Mexico
Microsoft Corp	Techniek	1,0%	Verenigde Staten

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen

De percentages zijn gebaseerd op de marktwaarde per 31 december 2024 van de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds Detailhandel en zijn gebaseerd op de totale portefeuille van Pensioenfonds Detailhandel. Derivaten en liquide middelen zijn bij het opstellen van de tabel buiten beschouwing gelaten. Er is niet doorgekeken in beleggingsfondsen

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Pensioenfonds Detailhandel heeft het grootste gedeelte (84,3 procent) van het pensioenvermogen in beursgenoteerde categorieën belegd. Dat heeft het pensioenfonds op passieve wijze gedaan. Binnen deze categorieën heeft het pensioenfonds voor de volgende portefeuilles op-maat-gemaakte verantwoorde indices (benchmarks) gebouwd: aandelen ontwikkelde markten, aandelen opkomende markten, beursgenoteerde bedrijfsobligatieportefeuille, opkomende markten obligatieportefeuilles, en de hoogrenderende bedrijfsobligatieportefeuille. Hierin waren karakteristieken van de vier gekozen Sustainable Development Goals (SDG 8, 12, 13 en 16) verwerkt. Het pensioenfonds heeft daarnaast een green bond portefeuille waarin alleen zogenaamde groene obligaties zijn opgenomen. Voor de beursgenoteerde vastgoedportefeuille heeft het pensioenfonds in 2024 een meer duurzame index geïntroduceerd, waardoor ook deze categorie E/S-kenmerken integreert. De beursgenoteerde categorieën bestaan verder uit de Europese staatsobligatieportefeuille en de langlopende Europese staatsobligatieportefeuille. Voor alle beursgenoteerde categorieën waren uitsluitingsgronden van toepassing.

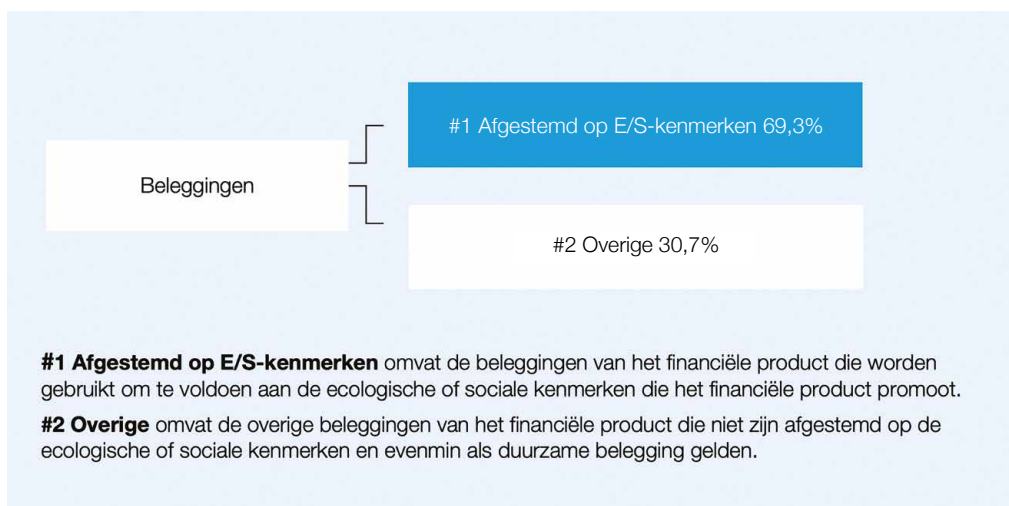
In de niet-beursgenoteerde portefeuille heeft het pensioenfonds belegd in hypotheek, direct vastgoed in Nederland via vastgoedfondsen, private equity fondsen, infrastructuur fondsen en in impactfondsen. De beleggingen in hypotheek, direct vastgoed in Nederland via vastgoedfondsen en impactfondsen zijn afgestemd op E/S kenmerken. De beleggingen in de private equity fondsen en infrastructuur fondsen zijn niet afgestemd op E/S kenmerken.

Naast de beursgenoteerde categorieën en de niet-beursgenoteerde categorieën had het pensioenfonds ook een rente overlayportefeuille, een valuta overlayportefeuille en een portefeuille waar liquide middelen in werden aangehouden. In de rente overlayportefeuille, waar naast rentederivaten ook Europese staatsobligaties in zitten, had het pensioenfonds een voorkeur voor de aankoop van EU Sustainable bonds. In de voorgaande periode was de allocatie naar EU Sustainable Bonds in deze portefeuille € 617,0 miljoen. De valuta overlay portefeuille en de liquide middelen portefeuille bestonden uit valutatermijncontracten, liquide middelen en posities in geldmarktfondsen. De portefeuilles aandelen ontwikkelde markten, aandelen opkomende markten, beursgenoteerd vastgoed, bedrijfsobligaties, hoogrenderende bedrijfsobligaties en opkomende markten obligaties en daarnaast de portefeuilles hypotheek, direct vastgoed in Nederland via vastgoedfondsen en impactfondsen waren ongeveer 69,3 procent van de activa-allocatie en zijn aangemerkt als “afgestemd op E/S-kenmerken”.

De Europese staatsobligatieportefeuille, de langlopende Europese staatsobligatieportefeuille, de rente overlayportefeuille, de valuta overlayportefeuille en de liquide middelen portefeuille waar liquide middelen in werden aangehouden zijn aangemerkt als ‘overige’ omdat zij naast de uitsluitingsgronden en de EU Sustainable bonds doelstelling geen andere E/S-kenmerken promoten. Ook de de private equity fondsen en infrastructuur fondsen zijn onder “overige” geplaatst. De totale allocatie naar “overige” komt hiermee op 30,7 procent.

De **activa allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa allocatie eruit?

 In welke economische sectoren werd belegd?

Sector verdeling	Som marktwaarde %
Landbouw, bosbouw en visserij	0,0%
Winning van Delfstoffen	1,3%
Industrie	15,1%
Productie en Distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1,6%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	0,3%
Bouwnijverheid	0,3%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	3,2%
Vervoer en Opslag	0,7%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	0,3%
Informatie en Communicatie	4,0%
Financiële diensten	31,1%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3,7%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	2,9%
Administratieve en ondersteunende diensten	0,3%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	30,2%
Onderwijs	0,0%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,5%
Kunst, amusement en recreatie	0,1%
Overige	0,0%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	3,7%
Liquide middelen	0,7%

De percentages zijn gebaseerd op de marktwaarde per 31 december 2024 van de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds Detailhandel. Bij de bepaling van de marktwaarde van de beleggingsportefeuille zijn derivaten, ontvangen of te leveren cash onderpand uit hoofde van derivaten, openstaande aan- of verkooptransacties en lopende belastingterugvorderingen niet meegenomen. De sectorverdeling is gemaakt op basis van doorkijk in onderliggende beleggingsfondsen voorzover er data hierover beschikbaar was (hetgeen doorgaans voor alle liquide beleggingen het geval is).

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;

- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen zijn gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bijv. voor een transitie naar een groene economie;

- de **operationele uitgaven** (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgas-emissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

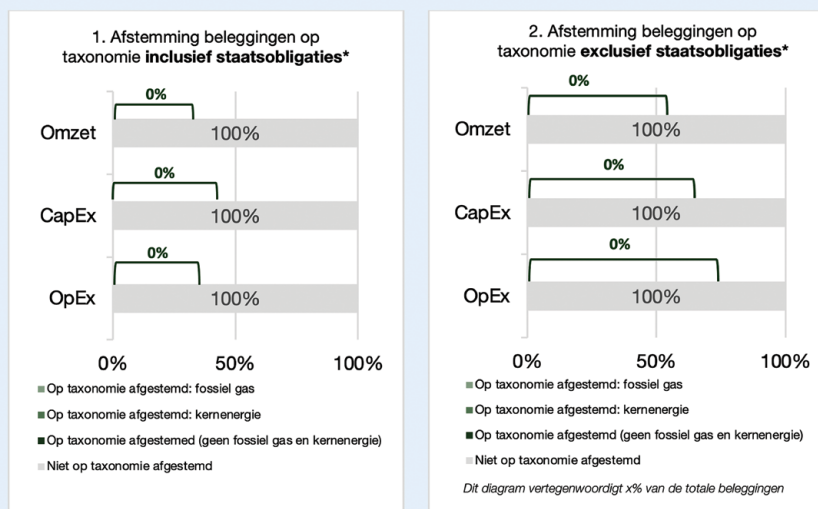
In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

0 procent.

Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen?

- ☐ Ja
- ☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie
- ☒ Nee

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

0 procent.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In eerdere referentieperiodes was het percentage tevens 0 procent.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Niet van toepassing. Pensioenfonds Detailhandel heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Niet van toepassing. Pensioenfonds Detailhandel heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder ‘#2 Overige’ vallen waren Europese staatsobligaties, langlopende Europese staatsobligaties, contanten, valutacontracten en renteswaps. Deze categorieën waren bedoeld om het renterisico en valutarisico van het Pensioenfonds af te dekken, aan de verplichtingen te voldoen en rendement te genereren. Er gelden voor deze portefeuilles uitsluitingscriteria.

Daarnaast waren er nog beleggingen in private equity fondsen en infrastructuurfondsen. Dit betroffen deels legacy fondsen en deels, als gevolg van een collectieve waardeoverdracht, van een ander pensioenfonds overgenomen fondsen. Op deze beleggingen zijn de uitsluitingscriteria en ecologische en sociale kenmerken van het pensioenfonds niet toegepast ten tijde van de start van de beleggingen.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Pensioenfonds Detailhandel heeft de volgende maatregelen getroffen:

- Het uitsluitingsbeleid is toegepast en de uitvoering ervan is gemonitord door de custodian met gebruik van data van Sustainalytics. Voor de uitsluitingen ten aanzien van landen in opkomende markten is de SDG-methodologie van FTSE Russell en data van Freedom House gebruikt. Het uitsluitingsbeleid is niet gewijzigd gedurende de referentieperiode.
- SDG-scores en de CO₂-voetafdruk van ondernemingen zijn verwerkt in de benchmarks. Hiervoor is data van verschillende dataproviders waaronder andere FTSE Russell gebruikt. De op-maat-gemaakte benchmarks zijn op passieve wijze gevolgd door managers gedurende de referentieperiode.
- Ten aanzien van vastgoed zijn de GRESB-scores van de vastgoedportefeuilles gemonitord gedurende de rapportageperiode. Daarnaast is door middel van deelname aan Global Real Estate Engagement Network (GREEN) engagement gevoerd met 49 beursgenoteerde vastgoedfondsen en door het Pensioenfonds met 5 niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen.
- Engagement en stemactiviteiten zijn toegepast aan de hand van het engagementbeleid van Pensioenfonds Detailhandel via de engagement- en stemprovider op de door het Pensioenfonds geselecteerde thema's.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Pensioenfonds Detailhandel heeft geen referentiebenchmark om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken voor de pensioenregeling. Voor een deel van de pensioenregeling is er wel gebruik gemaakt van een dergelijke benchmark (bijvoorbeeld de beursgenoteerde aandelenportefeuille en de bedrijfsobligatieportefeuille) maar deze portefeuilles zijn slechts een onderdeel van de gehele pensioenregeling.

● Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?

Niet van toepassing.

● Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheids-indicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentie-benchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?

Niet van toepassing.

● Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing.

● Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?

Niet van toepassing.

Colofon

Dit is het jaarverslag van de Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds voor de Detailhandel.

Varrolaan 124, 3584 BW Utrecht
Telefoon 030 767 0110
www.pensioenfondsdetailhandel.nl

Concept & realisatie: thepublisherswife.

© Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Detailhandel 2025.

**Pensioenfonds
Detailhandel**